

Геннадій БОРЯК

КРАДІЖКИ В АРХІВАХ І НАЦІОНАЛЬНА АРХІВНА СПАДЩИНА: сучасні загрози та світовий досвід запобігання втратам

Писемні історичні пам'ятки різних народів і держав, становлять, як це не парадоксально, майже повсюдно **невизнане ядро** культурної спадщини. Ядро – тому що саме пам'ятки писемності є знаковими цивілізаційними маркерами, які позначають давність тієї чи іншої культури. А невизнане – через те, що більш виразні на перший погляд мистецькі шедеври – твори живопису, скульптури – традиційно посідають незрівнянно вищі місця в системі культурних цінностей, загалом мають порівняно більшу “суспільну привабливість” і ринкову вартість, аніж рідкісні книги і документи.

Ідеально структурованим для описування й обліку об'єктом є книжка. Тому *пам'ятки друку* загалом набагато повніше зареєстровані, їхня наявність і їхній рух (як законний, так і нелегальний) чіткіше відстежуються різними обліково-пошуковими інструментами.

Більше, ніж архівним документам, “пощастило” *рукописній книзі*. Кожна з них зареєстрована у відповідних облікових документах різного рівня в музеях, бібліотеках і архівах як окрема пам'ятка.

Що ж до *архівних документів*, то специфіка організації фондів, обсяги, прийняті системи обліку (поодиначний або облік у лінійних мірах) не дозволили досі жодному архіву у світі полічити всі свої документи. Довідково: за дуже приблизними підрахунками, Національний архівний фонд України складають від 5 до 7 млрд. одиниць документів. Подокументний облік повсюдно запроваджений лише стосовно унікальних, рідкісних документів. Масові документи як продукт діловодства різних часів, як комплекси особового або колекційного походження реєструються, як правило, поодиначно. І якщо в музеях і бібліотеках одна одиниця – це один експонат або його фрагмент, одна книга з фіксованим обсягом, де всі сторінки пронумеровані друкарським способом, то одна одиниця зберігання в архіві – а це основна одиниця обліку – може містити сотні документів на тисячах аркушів, які перенумеровуються вручну не одним поколінням архівістів. Особливості обліку, способи зберігання, характер доступу і користування (у музеях, наприклад, експонати взагалі не потрапляють до рук відвідувачів, там відсутнє саме поняття дослідник/читач), а головне – незрівнянно більші, порівняно з музейними експонатами і бібліотечними пам'ятками, обсяги (нагадаємо, в Україні на одного зберігача фондів припадає 3,5 км архівних

полиць) – усе це стало сьогодні однією з причин, без перебільшення, **екстремальних умов**, у яких перебувають архівні документи і, зрозуміло, відповідальні за них архівісти.

Глобалізація крадіжок як фактор загрози архівам

Зрозуміло, проблема безпеки архівів у всіх її вимірах здавна перебуває в центрі уваги фахівців¹. У системі загроз безпеці архівів, висунутих на порядок денний поступом цивілізації, серед інших серйозних факторів, які можна подолати за допомогою елементарних технічних засобів і достатнього фінансування архівної галузі, є й такі, що потребують спеціального розгляду. Лише зараз, на зламі тисячоліть, починаємо усвідомлювати серйозність **крадіжок як фактора загрози архівам**.

Чи не вперше на пострадянському просторі вголос про це говорилося в окремих доповідях на Всеросійській науково-практичній конференції “Безпека архівів і архівних фондів” (1999)². Теоретичного осмислення цей фактор вперше набув у проекті Концепції забезпечення національних інтересів в архівній справі (2002), розробленій К. Новохатським і Л. Скрицькою³. Крадіжки кваліфіковано як загрози змішаного характеру і поділено на три категорії: *крадіжки і терористичні акти* (тобто ті, які здійснено “зовнішнім” злодієм); *крадіжки, розкрадання, привласнення працівниками архівних установ*; *крадіжки з приватних архівів*. Спільним джерелом усіх категорій крадіжок визначено формування тіньового антикварного ринку архівних документів.

Дестабілізуючими факторами першої категорії крадіжок названо: відсутність охорони й охоронної сигналізації, перебої в роботі охоронних служб і систем, відсутність камер спостереження у сховищах, читальних залах, на прилеглий території, розміщення поряд з архівними установами ресторанів, великих торговельних закладів, автостоянок (прозорий натяк на архівне містечко по вул. Солом’янській, 24), здавання приміщень в оренду сумнівним юридичним особам, недофінансування, недотримання вимог охоронного режиму з боку керівників архівних установ. Вірогідність – реальна. Масштаб – незначний; потенційно – особливо значний. Проблематика – світова.

Щодо другої категорії – крадіжок, здійснених “внутрішнім” злодієм, то дестабілізуючими чинниками, що їх породжують, визнано: зниження рівня повного, достовірного обліку та контролю за зовнішнім і внутрішнім переміщенням документів; низький соціальний захист персоналу. Вірогідність оцінена цілком адекватно як реальна. Масштаб – незначний (на той час), потенційно – значний. Проблематика – країни СНД і Балтії.

Третя категорія – крадіжки з приватних архівів, на думку авторів Концепції, породжуються відсутністю правової норми покарання, невизначеністю у правовому полі архівних документів як об’єктів рухомого майна. Вірогідність – реальна. Масштаб – незначний, потенційно – особливо значний. Проблематика – Україна, частково країни СНД.

На жаль, життєві реалії і час наповнюють ці теоретичні формули конкретним змістом і вносять у них суттєві корективи. Зокрема, крадіжки,

скоєні саме “внутрішнім” злодієм, набувають сьогодні світового поширення і перетворюються на одну з найнебезпечніших глобальних загроз, яку в Концепції явно недооцінено. Натомість потенційна оцінка масштабів крадіжок з приватних архівів виявилась у цьому документі значно завищеною.

Серйозну загрозу фактора архівних крадіжок лише зараз починають усвідомлювати в усьому світі. Не випадково архівісти були останніми у колі своїх музейних і бібліотечних колег, хто запровадив систему грошової оцінки спадщини, яку вони зберігають. Парадоксом є, з одного боку, фізична неможливість *наперед провести грошову оцінку всіх документів* і, з іншого, – неможливість адекватно і точно оцінити *вже викрадену справу*, що містить, наприклад, кілька (десятьків, сотень або тисяч) документів і яка залишила по собі лише кілька рядків в архівному опису.

Сумним епіграфом до цього огляду може стати одне із сотень повідомлень про крадіжки в музеях, архівах і бібліотеках:

“Французька страхова група “Argos” свідчить: щороку викрадається культурних цінностей на суму 10 млрд. доларів. Повсюдно у світі, як у Старому, так і Новому, картини не є єдиною ціллю зlodіїв. Будь-який документ, давній або менш давній, дуже цінний або менш цінний, все, що має потенційного покупця, перебуває в небезпеці. Зlodії розумні й хитрі. [...] Такі країни, як Росія, Україна, Білорусь, Польща, колишня Чехословаччина, систематично спустошуються, грабуються організованими бандами, які викрадають культурні цінності на Сході, щоб продати їх на Заході. Крадуть задля продажу, продають тим, хто має гроші. Зlodії, як правило, – із східних країн, покупці – із західних” (2002)⁴.

На початку 2005 р. електронний форум “Exlibris” сповістив, що загалом, за експертними оцінками, **бібліотеки світу лише за 2003–2004 рр. втратили через крадіжки до 6 % своїх зібрань**⁵.

Протиправні операції з культурними цінностями посідають третє місце у світі (після незаконної торгівлі зброєю і наркотиками) серед злочинів міжнародного характеру⁶. При цьому, архівно-рукописний і картографічний сегменти порівняно з викраденими мистецькими (музейними) цінностями набувають дедалі більшої ваги.

Крадіжки в архівах і бібліотеках США

Комітет з безпеки Секції рідкісних книг і рукописів Американської асоціації бібліотек (RMBS Security Committee) починаючи з 1987 р. веде поточний реєстр крадіжок з бібліотек і архівів, базований на публічних повідомленнях у пресі. Вони стосуються переважно США, Великобританії, Нової Зеландії, окремих європейських країн. Показово, що лівова частка повідомлень має відношення до бібліотек, причому не лише університетських, але й національних (як, наприклад, Британська бібліотека); двічі у 2005 р. постраждав Національний архів США. Короткий перелік викраденого у 2005 р., лише за даними цього ресурсу, змальовує масштабну картину глобальної катастрофи і включає понад 20 позицій⁷.

Найбільш гучні випадки – це викрадення карт з Бібліотеки рідкісних книг і рукописів Бінека Йельського університету (вартістю 900 тис. доларів),

118-ти документів часів Громадянської війни з Національного архіву США (61 документ досі не знайдено) та безпрецедентне за зухвалістю винесення із цього ж архіву документів з грифом “цілком таємно”; втрата рідкісних видань та близько півтора тисячі ілюмінованих рукописів з бібліотеки Університету Трасільванії (вартістю 500 тис. доларів); зникнення 8 тис. видань (у тому числі старовинних карт) з Британської бібліотеки.

Серед “жертв” – рідкісне видання з однієї з американських бібліотек вартістю до 5 тис. доларів; дві книжки XIX ст. з бібліотеки Університету штату Юта вартістю 60 тис. доларів; записник письменника з одного з музеїв Фінляндії; 483 книжки з однієї з американських бібліотек (вартість – 20 тис. доларів); рідкісне видання з Архіву Ефіопських студій Університету в Аддіс-Абебі.

Після скандальної справи Форбса Смайлі, визнаного винним у крадіжці карт із Бібліотеки Йельського університету і заарештованого у червні 2005 р., про зникнення карт повідомили також багато інших книгозбірень, у тому числі – Британська бібліотека, Бібліотека Ньюберрі (Чикаго), Бостонська і Нью-Йоркська публічні бібліотеки. Про масштаби йельської крадіжки свідчать попередні оцінки терміну ув’язнення, що загрожує Смайлі, – 60 років! Злодій почувався настільки впевнено і зухвало, що на власному сайті запропонував на продаж низку унікальних крадених карт, серед яких – військова карта 1781 р. з дислокацією військ у битві на Банкер-Хілл; рукописна карта Нової Англії 1614 р., накреслена капітаном Джоном Смітом. Відеоспостереження допомогло зафіксувати, як Смайлі вирізує ножом одну зі своїх “жертв” – карту, оцінену в 150 тис. доларів⁸.

Сотні рідкісних фотографій викрадено з Національної бібліотеки Бразилії. Групу злодіїв, що продавали крадені книжки через Інтернет, викрито в Новій Зеландії. 20-річний молодик засуджений за викрадення книг вартістю 500 тис. доларів з Бібліотеки Трансільванського університету. Бібліотека в Орегоні заявила про зникнення більш як 18 тис. одиниць (це були насамперед книжки, але серед викраденого – також CD, DVD і аудіокасети). Рідкісний фоліант розміром 53х42 см(!) вартістю 5 тис. доларів викрадено з Бібліотеки Томаса Балча в Лісбурзі, штат Вірджинія. Шестеро злодіїв з Нової Зеландії засуджено за крадіжки з бібліотек і продаж викраденого через Інтернет-аукціон упродовж шести років; поліція віднайшла 1600 книжок вартістю 500 тис. доларів. Сотні книжок з бібліотеки університету Норвіч продано до Інтернет-книгарні “Amazon.com”. Фрагмент рукопису Артура Конан-Дойля (1887) зник з Бібліотеки рідкісних книг та рукописів Бінека. Нічний охоронець бібліотеки Кеніон Коледжу (штат Огайо) звинувачений у викраденні з бібліотеки книжок на 26 тис. доларів. Серед викраденого і запропонованого на продаж через Інтернет-аукціон “eBay” – копія XVI ст. праці Птолемея “Альмагест”. Злодій “люб’язно” погодився допомогти поліції віднайти деякі книжки. Його ув’язнено на два роки; штраф – 250 тис. доларів. Четверо 20-річних юнаків викрали рідкісні книги з бібліотеки Університету Трасільванії на 500 тис. доларів (серед них – стародрук XVI ст. з рукописними малюнками і дереворитами, а також близько 1500 ілюмінованих рукописів).

Від часу переїзду до нового приміщення (1997) Британська бібліотека заявила про зникнення 8 тис. книжок, включно із старовинними картами і працями Горація (друки XVI ст.). Пошук триває, бібліотекарі не виключають, що матеріали не викрадено, а просто “закладено”.

Національний архів США у Вашингтоні. Самуеля Бергера, колишнього радника Національної безпеки адміністрації Клінтона, визнано винним і оштрафовано на 10 тис. доларів за винесення з архіву п'яти цілком таємних (!) урядових документів. Улітку 2005 р. оприлюднено скандальну справу про викрадення 118-ти документів часів Громадянської війни Говардом В. Хамером із штату Вірджинія впродовж 1996–2002 рр. Факт крадіжки виявлено в 2003 р., під час спроби продати лист генерала Льюїса Армистеда вартістю 5 тис. доларів. Загалом Хамер “заробив” на краденому 47 тис. доларів, за що отримав два роки ув'язнення і був оштрафований на 10 тис. доларів. Поблажливе покарання пов'язане з тим, що засуджений погодився допомогти віднайти досі відсутній 61 документ із 118-ти викрадених.

Приголомшуюча архівна крадіжка шокувала Америку кількома роками раніше. У лютому 2000 р. було виявлено першу за всю майже 70-річну історію Національної служби архівів і документації (National Archives and Records Administration, NARA) крадіжку історичних документів, **скоєну архівістом**. Американське суспільство пережило шок. Для багатьох хранителів Пам'яті міфи довічної безпеки і благополуччя були розвіяні. На зламі тисячоліть фактично завершилась епоха благополучного, *забезпеченого* та *убезпеченого* існування американських архівів.

Розшуки злодія тривали два роки, аж поки Національна архівна служба оголосила, що вона віднайшла 59 історичних документів із 500-та, викрадених із Середньоатлантичного архіву у Філадельфії і згодом проданих колекціонерам. Один з архівістів випадково натрапив на чотири документи, виставлені на продаж популярним онлайн-аукціоном “eBay”, і висловив думку про їхню приналежність до Національного архіву. Злодієм же виявився його колега, архівіст з 14-річним стажем Шон П. Обіц, що мав безпосередній доступ до унікальних документів (він займався виставками) і якого звинуватили у викраденні 71-го президентського помилування часів Громадянської війни, двох десятків документів щодо пожалування земель, документів щодо работоргівлі, а також 316-ти фотодокументів, зроблених астронавтами у космосі та на Місяці. Серед викрадених документів – п'ять автографів Президента А. Лінкольна, документи за підписами Президентів Джона Адамса і Джеймса Медісона. Вартість викраденого оцінено у 200 тис. доларів. Тодішній Національний архівіст Джон Карлін заявив: “Я шокований цим викраденням федеральних документів колишнім архівістом. Нашим архівістам довірено зберігати найважливіші свідчення національної історії, а ця особа дискредитувала цю довіру... Я створив робочу групу на найвищому рівні задля перегляду внутрішніх заходів безпеки”⁹. Голова цієї групи, заступник Дж. Карліна Том Мілз, розгублено пояснював: “Загалом, наша система безпеки є дуже доброю, але завжди можливе її покращання”.

Гучна крадіжка вдарила по репутації “eBay”, – зрозуміло, що адміністрація аукціону не проводила експертизи запропонованих їй документів. Усі покупці (крім скандально відомого Інтернет-аукціону, серед них були

й приватні колекціонери) довели, що вони не знали про походження придбаних документів, і повернули їх безоплатно. Очевидно, видимих ознак приналежності до Національного архіву на цих документах таки не було (на відміну, скажімо, від львівських документів, вилучених у колекціонерів українськими правоохоронцями). Водночас американські слідчі скаржилися на відсутність детальних подокументних (саме *подокументних*) інвентарів архівних зібрань Національного архіву. Том Мілз пояснював це величезним – **мільярдним** – масивом документів, що зберігається в Національному архіві – центральному сховищі на молу у Вашингтоні, найбільшому сховищі в Коледж Парку та 13-ти регіональних відділеннях архіву. Забезпечити **подокументний захист і контроль** – це нездійсненне завдання з огляду на його вартість, заявив Т. Мілз. Робоча група звернула увагу на необхідність посилення фізичного контролю за рухом документів, інструктування працівників архівів; встановлено контакти з колекціонерами, продавцями автографів, клубами любителів історії Громадянської війни; серед головних дилерів, що працюють з автографами, поширено листа, в якому, зокрема, роз'яснюється, чому покупець завжди має встановити походження документа. Ця банальна істина, зрозуміло, стосувалася передусім аукціону “eBay”¹⁰.

Протидія крадіжкам: досвід США

Досвід Сполучених Штатів у протидії архівним і бібліотечним крадіжкам є типовим і показовим з прагматичної точки зору. Крім зазначених вище заходів, владою було зроблено й цілком адекватні “оргвисновки”: після крадіжки 2005 р. Національний архівіст отримав у бюджеті на 2006 р. на 15 млн. доларів більше, ніж просив у Конгресу для потреб архіву Президент США, і на 20 млн. доларів більше, ніж у бюджеті попереднього року. Бюджетом 2006 р. передбачено також на 100 тис. доларів більше, ніж попереднього року, на розширення можливостей офісу Генерального інспектора для допомоги слідству в розшуку і поверненні втрачених або викрадених документів¹¹.

Американське суспільство демонструє блискавичну реакцію на загрози не лише на владних рівнях, але й у професійній сфері. Активно включається в боротьбу з крадіжками впливове Товариство американських архівістів (The Society of American Archivists, SAA). На черговому щорічному зібранні в Новому Орлеані (серпень 2005 р.) воно вперше провело спеціальну сесію – “Архівні крадіжки і безпека: Що робити з неймовірним?”.

На іншій сесії зібрання – з проблем безпеки – було визнано, що проблеми архівних крадіжок виходять за рамки суто професійних кіл. Щоразу частіше вони фігурують у ЗМІ. Виникають традиційні питання, які залишаються без відповіді у непідготовленому середовищі: хто? скільки? що робити? Серед іншого, привертає увагу одне принципове застереження, власне, знов-таки, прагматичний аспект заходів протидії пограбуванням архівів, який варто запозичити в американських колег: *правила роботи з документами для дослідників мають повною мірою поширюватися на персонал*.

Спеціальному обговоренню, на думку експертів SAA, підлягають правила безпеки документальних виставок, безпека електронних архівів¹².

SAA підготувало “Інструкцію для персоналу з безпеки щодо крадіжок”, вперше представлену на щорічному зібранні у Денвері, штат Колорадо (2000). Цей короткий документ із 12-ти пунктів цілком може слугувати пам’яткою і для українських архівістів¹³.

На сайті SAA в окремому розділі подано корисну бібліографію ресурсів з безпеки, підготовлену Річардом Страсбургом.

Звісно, не лише професійні організації архівістів стривожені ситуацією. Про серйозне занепокоєння урядових кіл США проблемою крадіжок свідчить поява на порталі Національного архіву США звернення (до речі, на жодному іншому веб-порталі національних архівів немає такого діалогу з громадянами) під назвою *Допоможіть Національному архіву відновити втрачені і викрадені документи* з детальною інформацією в таких підрозділах: *Нам потрібна ваша допомога; Подивіться, чого бракує; Що ви можете зробити? Чому вам треба потурбуватися про інформування уряду США щодо втрачених документів? Що відбувається, коли ви допомагаєте Національному архіву, інформуючи про втрачені документи?*¹⁴

У розділі “Втрачені документи” знаходимо короткий перелік викрадених матеріалів – близько 100 листів діячів періоду Громадянської війни та приблизно стільки ж – президентських амністій того самого періоду¹⁵.

До серйозних кроків вдалися й найбільші бібліотеки США. Передусім після скандальної крадіжки в Бібліотеці Йельського університету розпочалася перевірка картографічних та інших спеціальних фондів у різних великих книгозбірнях, чого не робилось упродовж десятиліть. З’ясувалась, як уже зазначалось, відсутність старовинних карт у Бостонській та Нью-Йоркській публічних бібліотеках та Бібліотеці Ньюберрі в Чикаго.

Йельський університет заклав для публіки свою величезну колекцію античних і модерних карт і розпочав ретельну інвентаризацію з поаркушною перевіркою. Слідом за ним перевірку спеціальних колекцій розпочали бібліотеки Гарвардського університету, Нью-Йоркського історичного товариства, Меморіальна бібліотека Стрілінга, де зберігаються, зокрема, понад 220 тис. карт, з яких 15 тис. походять з періоду до Громадянської війни.

Масштабні крадіжки стали поштовхом до кардинальних висновків: бібліотечними колами остаточно опанувала ідея тотального оцифровування колекцій. Для порівняння: архіви загалом лише починають говорити про це як про перспективний шлях убезпечення зібрань. Картографічним колекціям, що, на відміну від архівних, мають цілком осяжний обсяг, так би мовити, “пощастило”: ставши об’єктом крадіжок, вони водночас стали предметом масштабного оцифровування, що з часом, очевидно, приведе до повного ізолювання оригіналів від публічної зони – читального залу. Отже, оцифровуючи карти з метою передусім їх удоступнення, бібліотеки усвідомили важливість також і фактора безпеки: створення фонду користування карт дасть змогу обмежити рух оригіналів.

Опрацьовуючи концепцію і технології оцифровування, Йельський університет консультується з колекціонером карт із Сан-Франціско, мистецтвознавцем і випускником університету Давідом Рамзеєм, який оцифрував свою

приватну колекцію і виставив 12 тис. карт на власному сайті¹⁶. Вражаючи перспективи оцифровування демонструє і колишній зберігач картографічних колекцій Британської бібліотеки Тоні Кемпбелл. На власному сайті він подає значний масив оцифрованих картографічних пам'яток разом із вичерпним переліком дотичних Інтернет-ресурсів¹⁷.

Значні кошти витрачають на оцифровування Бібліотека Конгресу США та Британська бібліотека (остання намагається прискорити темпи робіт, адже на сьогодні оцифровано лише мізерну частину з її величезної колекції у 4,5 млн. карт). Створюючи копії високої якості, бібліотеки обмежують рух оригіналів і, відповідно, вживають заходів безпеки: якщо карту все-таки викрадено, цифрову копію можна використати для розшуків і подальшої ідентифікації у дилерів, довівши приналежність оригіналу до даної колекції¹⁸.

Серйозна увага в архівах і бібліотеках США приділяється плануванню дій із запобігання втратам при надзвичайних ситуаціях, профілактиці цих ситуацій, включно з крадіжками.

Починаючи з 80–90-х рр. створюється значний масив спеціальної літератури з проблеми. Більшість розробок і рекомендацій присвячено передусім технічним аспектам безпеки будівель, організаційним питанням системи безпеки, аналізу найчастіше повторюваних інженерних і програмних помилок стосовно убезпечення т. зв. “спеціальних колекцій” – архівних і рідкісних бібліотечних зібрань; боротьбі з біологічними шкідниками тощо¹⁹. Але всі рекомендації, по суті, сходяться в одному: треба мати писаний план дій, персонал повинен систематично ознайомлюватися з ним і, головне, неухильно його дотримуватися. Традиційно рекомендації охоплюють ситуації із затопленням, пожежами, наслідками діяльності біологічних агентів, іншими надзвичайними ситуаціями.

Крадіжки як фактор загрози стали предметом спеціальних публікацій дещо пізніше, вже у 1990-х рр. У 2000 р. у спеціалізованому часописі “Безпека бібліотек і архівів” (2000, т. 15, ч. 2) опубліковано аналітичний огляд Абігела Мартіна “Говорячи і діючи: Література і реальність про заходи щодо запобігання крадіжкам в архівах США”²⁰.

У 2001 р. Асоціація бібліотек коледжів та наукових бібліотек (ACRL) оприлюднила нову версію популярної праці Уільяма Моффета “Правила стосовно крадіжок у бібліотеках” (опубліковано на сайті Секції рідкісних книг і рукописів). 2003 р. вийшла її нова редакція²¹.

Правила складаються з двох основних розділів. Перший містить рекомендації щодо запобігання крадіжкам, другий – щодо реагування на них.

У блоці *Запобігання крадіжкам у бібліотеках* детально розписано схему організації безпеки: а) призначення керівника служби безпеки; б) формування групи планування безпеки; в) встановлення контактів із департаментом громадських зв'язків; г) зв'язок з правоохоронними органами; е) робота за підтримки відповідних місцевих інституцій та законодавчих структур; ф) звітування перед відповідними робочими групами з книг та рукописів; г) обізнаність із запобіжними заходами безпеки та їх виконання.

У розділі *Реагування на крадіжку в бібліотеці* – рекомендації щодо дій співробітників у випадках: а) якщо вони особисто стали свідками крадіжки

або були повідомлені про це під час крадіжки; б) якщо крадіжку виявлено після того, як вона сталася.

Ці та інші розробки і рекомендації містять, як правило, переліки основних ресурсів щодо захисту зібрань і запобігання втратам²².

У додатку до “Правил стосовно крадіжок у бібліотеках” вміщено важливий документ – текст законопроекту “Про крадіжки та пошкодження бібліотечних матеріалів” (Draft of Model Legislation: Theft and Mutilation of Library Materials), у якому, зокрема, зазначено, що він потребує узгодження із законодавством кожного штату і гармонізації на загальнонаціональному рівні. Законопроект є важливим і для архівів. Загалом, інтеграція архівів та бібліотек на понятійному, змістовному та інституційному рівнях у західному світі досягла високого рівня. Це засвідчує, наприклад, те, що посада Національного архівіста Канади з вересня 2004 р. називається: “Бібліотекар і Архівіст Канади”, а Національний архів і Національну бібліотеку Канади у травні 2004 р. було об’єднано в одну інституцію – Бібліотека і Архів Канади²³.

Класичною стала праця Джона Дженкінса “Крадіжки рідкісних книг і рукописів: Система безпеки для бібліотекарів, продавців книг і колекціонерів” (Нью-Йорк, 1988)²⁴. З огляду на видавця (Асоціація торговців антикварною літературою), на жаль, важко уявити, щоб якась Асоціація колекціонерів антикваріатом випустила подібну працю у нас.

Специфічно представлено проблему крадіжок у праці Гея Робертсона “Біографію Елвіса щойно винесли з будівлі, і ніхто цього не зауважив” (1998) – у жартівливому забарвленні, але із серйозним описом різних видів крадіжок у бібліотеках і архівах, з рекомендаціями, як цього уникати²⁵.

Правові аспекти запобігання крадіжкам, виявлення і ліквідації їхніх наслідків представляє Вінсент А. Тотка у праці “Захист від крадіжок користувачів в архівах: Правова перспектива і проблеми” (1993)²⁶.

Низку корисних рекомендацій пропонує бібліотекарям і архівістам Асоціація бібліотек коледжів та наукових бібліотек США. Це, зокрема: “Правила безпеки колекцій рідкісних книг, рукописів та інших спеціальних колекцій” (Association of College and Research Libraries. Guidelines for the Security of Rare Book, Manuscript, and other Special Collections); “Правила відбору матеріалів із загальних до спеціальних колекцій” (Association of College and Research Libraries. Guidelines on the Selection of General Collection Materials for Transfer to Special Collections); “Стандарти етики для бібліотек і бібліотекарів колекцій рідкісних книг, рукописів та інших спеціальних колекцій” (Association of College and Research Libraries. Standards for Ethical Conduct of Rare Book, Manuscript, and Special Collections Libraries and Librarians, with Guidelines for Institutional Practice in Support of the Standards).

Важливі посібники видає Товариство американських архівістів: “Бібліотеки і архіви: Огляд ризиків і запобігання втратам” (1994) (Society of American Archivists. Libraries and Archives: An Overview of Risk and Loss Prevention); “Захист Ваших колекцій: Посібник архівної безпеки” (1995) (Society of American Archivists. Protecting your Collections: A Manual of Archival Security)²⁷.

Спеціальні рекомендації “Надзвичайні ситуації: запобігання втратам при затопленні й пожежі, від біологічних агентів, крадіжок і вандалізму” розроблено Північно-Східним центром консервації документів (Northeast Document Conservation Center) – найбільшим у США регіональним осередком реставрації і консервації документів. Окремий розділ присвячено крадіжкам і вандалізму. Показово, що викладені в ньому елементарні правила, технічні й організаційні норми із запобігання злочину мають вигляд чітких рекомендацій, обов’язкових для вивчення персоналом. Серед іншого, рекомендується посилювати охорону в години, коли приміщення закрито для публіки, встановлювати по всьому периметру будівлі датчики, що реагують на вторгнення. У робочі години, йдеться в посібнику, краще мати одні двері (вхід/вихід), якими користуються як дослідники, так і співробітники, решту дверей тримати під сигналізацією.

Є й такі рекомендації: “При звільненні з роботи співробітники не повинні забувати про повернення ключів”; “Дослідників не можна залишати наодинці з документами, тобто без нагляду”²⁸.

Фахівці Північно-Східного центру консервації Карен Е. Браун та Бет Ліндблом Паткус підготували фундаментальний посібник “Безпека колекцій: Планування і запобігання [втратам] у бібліотеках і архівах” (Collections Security: Planning and Prevention for Libraries and Archives, by Karen E. Brown and Beth Lindblom Patkus)²⁹. Варто зупинитися на цьому важливому посібникові детальніше, оскільки він нашо́вхує на деякі роздуми.

Передусім, віддаючи належне ретельному опрацюванню всіх аспектів проблеми захисту, всіх складових системи захисту, можна по-різному, зокрема й скептично, оцінювати можливості практичного застосування досвіду американських колег: в принципі, за винятком технічних аспектів і можливостей, усе це чітко регламентовано й вітчизняними Основними правилами роботи державних архівів. Водночас величезний масив спеціальних правил, на відміну від наших поодиноких рекомендацій (Основні правила роботи державних архівів, Правила користування документами НАФ у читальних залах), створює специфічний інформаційний простір, стрижневим блоком якого є безпека. Цей простір “працює” на безпеку вже своєю наявністю, він “тисне” не лише на архівістів і бібліотекарів, але й на користувачів і створює своєрідне біополе, середовище, в якому злагоджено функціонують усі елементи складної системи: документ – зберігач – користувач.

У документі наголошується, що основними загрозами для архівів і бібліотек є крадіжки і вандалізм, що, попри всі переваги, автоматизована система безпеки не може бути єдиним інструментом захисту в інституції. Оскільки більшість крадіжок трапляється *в робочий час і через людський фактор* (помилки людей), надзвичайно важливо мати широкий план, по суті – цілу стратегію захисту документів.

Складовими цієї стратегії мають бути: регулярна інвентаризація; оперативний доступ і легке інспектування матеріалів у сховищі; окреме зберігання особливо цінних матеріалів; фізичне описування особливо цінних матеріалів, яке допоможе ідентифікувати їх у випадку крадіжки; запровадження спеціальних ідентифікаційних позначок, засобів фіксації руху особливо цінних документів під час видавання для дослідження, експо-

нування, консервації, мікрофільмування, тимчасового користування тощо; пропонується уникати доступу дослідників (читачів) до невідсортованих матеріалів; слід пам'ятати, що довідники для службового користування (топографічні покажчики тощо) містять важливу інформацію щодо колекцій, і вони також є об'єктами ризику з точки зору викрадення або втрати. Обов'язковою є перевірка справ і коробок до і після видачі.

Значна увага приділяється систематичному і безперервному навчанню персоналу, неформальному ставленню до перепідготовки, атестації, екзамнування, інших форм роботи з персоналом. Цей напрям роботи має свою назву – *staff management* (робота з персоналом), і йому приділяється не менша увага, ніж *patron management* (роботі з користувачами/клієнтами).

Рекомендується передбачати і “програвати” всі нестандартні ситуації (наприклад, що робити у випадках, коли користувач відмовляється повторити інформацію про себе або надати для інспектування свої речі).

Цілком зрозуміло, багато уваги приділяється правам користувача в контексті здійснення заходів безпеки – не торкатися підозрюваного, супроводжувати його для догляду в окрему кімнату, обов'язково мати не менш як одного свідка, взагалі, без явних підстав для обвинувачення у крадіжці не висувати йому претензій.

Загалом, – і це принципово, – в документі йдеться виключно про крадіжки, здійснені користувачами в читальних залах (по гарячих слідах виявити факт відсутності документів або аркушів – на це спрямовано всі заходи). Запобіжні заходи також мають на меті недопущення проникнення до приміщення сторонніх осіб у позаробочий час. Тож не дивно, що американськими колегами не пропонується нічого спеціального у плані добору кадрів.

Крім Плану дій у надзвичайних ситуаціях (*Disaster plan*), доцільно мати План безпеки (*Security plan*), що повинен включати відомості про всі системи безпеки, систему контролю доступу до ключів, рекомендації щодо порядку користування документами не лише дослідниками, але й персоналом. План безпеки, зрозуміло, має бути службовим документом з обмеженим доступом. Водночас він не повинен бути інструкцією, що вкривається пилом на полиці, це – “живий” документ, що має систематично доповнюватися, з яким постійно працюють.

Європейський “досвід”: крадіжки та реагування

Останніми роками європейська архівна спільнота була змушена констатувати свою неготовність і навіть розгубленість, коли віч-на-віч зіштовхнулася з проблемою архівних крадіжок; останні дедалі більше набувають рис масового явища і на європейському континенті.

Брутально викрадаються документи, унікальні рукописи, цінні стародруки, старовинні карти з архівосховищ і бібліотек Амстердама, Києва, Кракова, Лондона, Львова, Москви, Парижа, Санкт-Петербурга, Риги, причому подеколи – просто у фантастичних масштабах: з Національної бібліотеки в Парижі зникло 30 тис. одиниць рідкісних книг та рукописів, це – вагон матеріалів! Постраждали від крадіжок картографічні зібрання Гельсінкі, Стокгольма, Копенгагена³⁰.

Кілька років тому в Кракові з Державного архіву (зі сховища в Королівському замку на Вавелі) викрадено 60 одиниць документів XVII ст. вартістю 25 тис. доларів. Факт викрадення документів (злодієм, як з'ясувалося згодом, був архівіст) було викрито випадково, лише тоді, коли виникла потреба звернутися до документів³¹. Адміністрація закрила архів для дослідників і розпочала перевірку наявності. Після повної інвентаризації було повідомлено поліцію.

Французький бібліотекар Ф. Лапер'є (Бібліотека Середземноморського університету, Марсель), автор однієї з останніх публікацій з проблеми крадіжок і незаконної торгівлі книжками і документами під назвою "Копернік, Галілей, Птолемей та інші автори. Рух крадених книжок зі Сходу до Європи", наголошує саме на західному векторі трафіку викрадених на Сході цінностей і доходить невеселого висновку: сьогодні не можна покладатися на найновітніші технології і на дослідників, що зовні пристойно виглядають; не довіряти, на жаль, доводиться й своїм колегам...³²

Як відповідь на масові викрадення з музейних, бібліотечних і архівних сховищ у Великобританії 1998 р. з'явився практичний посібник "Безпека в музеях, архівах і бібліотеках", виданий Групою безпеки музеїв і галерей під егідою Комісії музеїв і галерей.

Нове, адаптоване до умов сьогодення видання посібника (2003) орієнтує спеціалістів передусім на запобігання крадіжкам. Крім того, це видання розширено і доповнено. Електронну версію Правил розміщено на сайті Ради музеїв, бібліотек та архівів Великобританії³³.

У квітні 2002 р. спеціальний семінар під промовистою назвою "Відповіддю на крадіжки" проведено Національною бібліотекою Уельсу³⁴.

2003 р. розроблено "Нові рекомендації з безпеки колекцій у музеях, архівах, бібліотеках Великобританії"³⁵ – фундаментальний посібник, результат об'єднання зусиль 70-ти установ країни, спеціалісти з яких інтегрували свій багатий досвід зі збереження культурної спадщини. Цей практичний посібник охоплює максимально широкий спектр проблем. Злочинна діяльність і пожежі, персонал служби безпеки, сигналізація, фізичний захист, догляд сумок, попередження про закладення вибухівки, безпека виставок та інших імпрез, планування катастроф – ось лише деякі з них.

Спеціальні розділи присвячено крадіжкам. Фахівці зазначають, що, незважаючи на поступ у посиленні безпеки, крадіжки трапляються і далі, а на антикварних ринках підтримується стійкий попит на документи.

На сайті Ради музеїв, бібліотек та архівів Великобританії представлено допоміжні сторінки щодо дій у надзвичайних ситуаціях у музеях, архівах, бібліотеках, зокрема "Правила щодо дій у випадку крадіжки чи злочинного або випадкового пошкодження (включно із застрахованими матеріалами)"³⁶. Є готові форми, які підлягають оперативному заповненню в онлайн-режимі у випадку катастрофи, виявлення факту крадіжки³⁷.

Поступове усвідомлення жакливого загрози для архівів приходить у Європі і до міжнародної архівної спільноти.

Вперше всерйоз і відкрито про архівні крадіжки заговорили на всесвітньому професійному форумі – Конгресі МРА у Відні (серпень 2004 р.), зокрема на спеціальному засіданні круглого столу "Міжнародне співробіт-

ництво у захисті від крадіжок та незаконної торгівлі архівами” (25 серпня 2004 р.)³⁸. На зібранні, що відбулося під головуванням французького архівіста Паскаля Евена, відзначалося, що однією з причин почастищення крадіжок є стрімке зростання чисельності відвідувачів, суттєві зміни в їхньому складі (до архівів “пішов” “масовий” користувач), зростання колекційної вартості певних груп документів (передусім – автографів). Розглядалися типові приклади втрати документів.

Серед причин безповоротних втрат документів називалася й поширена, зокрема у Франції та Росії, практика вилучення документів правоохоронцями в якості речових доказів. У Федеральному законі “Про архівну справу Російської Федерації” передбачена норма, що зобов’язує в таких випадках повертати документи на місце³⁹.

Учасники зібрання одностайно визнали необхідність ретельнішого вивчення приватного ринку продажу предметів культурної спадщини, в тому числі – через Інтернет, наголосили на необхідності збільшення терміну, впровадж якого злочин переслідується за крадіжку (у Франції – це три роки).

Відзначався великий попит на французькому ринку на *нотаріальні документи* (у Франції вони зберігаються в нотаріальних конторах 100 років, після чого надходять до державних архівів). Пропонувалося поглиблювати співпрацю з нотаріусами.

Впадає в око, що в Україні спостерігається подібний інтерес колекціонерів до цієї, здавалося б, другорядної категорії масових документів. Більше того, до цього можна додати надзвичайно запитувані нашим ринком *банківські документи* початку XX ст. Що рухає вітчизняними колекціонерами – тонке реагування на міжнародний попит або просто недбала нерозбірливість – важко сказати. Зрозуміло лише одне: жодних практичних цілей збирання таких документів не можуть переслідувати, такі документи не можуть слугувати легітимними доказами приналежності майна чи маєтків.

На “круглому столі” обговорювалася й проблема антикварного ринку. При цьому доповідачами з різних країн майже одностайно констатовано, що держава позбавлена можливості жорстко впливати на ринок. Утім, тут слід діяти обережно, оскільки реакцією на тиск з її боку може стати подальша тінізація ринку і неможливість встановлення ділових контактів з колекціонерами з метою виявлення кримінальних оборудок. (Йдеться, очевидно, про цивілізований ринок, тож для нас це застереження не є актуальним.)

Бельгійський досвід засвідчує безпорадність поліції у спробах контролювати ринок через брак переліків документів, що підлягають охороні.

Наголошувалося на необхідності поглиблення міжнародної співпраці, вироблення адекватних заходів, зокрема створення спостережних рад із захисту архівних фондів різних країн світу.

Про заходи щодо запобігання крадіжкам говорив керівник архівної служби Росії В. Козлов. Він запропонував науковий підхід до класифікації крадіжок і злочинів, що, на його думку, зробить заходи із запобігання крадіжкам більш ефективними⁴⁰.

Попри деякі позитивні напрацювання й обмін думками, загальне враження від обговорення проблеми на “круглому столі” можна кваліфікувати як невтішне: професійна спільнота просто розвела руками... До певної міри відчувалося або неусвідомлення загрози, або розгубленість перед нею; в усякому разі, подібна безпорадність перед крадіжками не дуже відповідала іміджу благополучного європейського соціуму.

Але вже наступного року європейські архівісти почали діяти енергійніше.

У квітні 2005 р. на засіданні Європейського бюро національних архівів (EBNA) у Люксембурзі було створено робочу групу з вивчення проблеми крадіжок в архівах Євросоюзу.

У вересні 2005 р. у Стокгольмі відбувся семінар, на якому підсумовано результати дискусії і проголошено про підготовку масштабного європейського форуму з цієї проблеми у 2007 р.

У жовтні 2005 р. за підписом Томаса Лідманна, директора Національного архіву Швеції, було поширено Звіт до Європейського бюро національних архівів про стокгольмський семінар під назвою “Захист архівних зібрань від крадіжок”.

Рекомендації для архівів ЄС викладено у п’яти блоках (їх опрацювали п’ять відповідних робочих груп):

1. Правова практика і досвід повернення викрадених документів;
2. Запобіжні заходи і захист власності;
3. Поглиблення вивчення й усвідомлення проблеми;
4. Нинішня ситуація з крадіжками в архівах;
5. Організаційні питання.

Наводимо їх повністю.

1. Правова практика і досвід повернення викрадених документів

Більшість архівів потерпають від зовнішніх та внутрішніх крадіжок через труднощі щодо повернення викрадених матеріалів.

Основні перешкоди: норми щодо законного придбання документів, запроваджені в багатьох країнах; проблеми доведення права власності в суді; тривала процедура розслідування. Є, однак, приклади й успішного повернення.

Пакет “Правова практика і досвід повернення викрадених документів” спрямований на вивчення відомих прикладів крадіжок з архівів і повернення документів. Мета: створити “довідник” щодо правових систем, традицій і практик європейських країн, що застосовуються у випадку доведеної на міжнародному рівні незаконної торгівлі і повернення через правові дії документів, придбаних законним шляхом.

Має бути зібрана практична інформація, щоб допомогти установам повернути документи або довести право власності. Мають бути представлені вироки у відповідних судових справах. Мають бути зібрані дані щодо доказів, необхідних для доведення права власності.

Добрий початок цього завдання – запитальник “Крадіжки в архівах і право на їх повернення”, підготовлений Дирекцією архівів Франції.

2. Запобіжні заходи і захист власності

Архіви слід заохочувати використовувати кращий досвід запобігання крадіжкам і завданню збитків їхнім колекціям як з боку користувачів, так і з боку співробітників через запровадження відповідних заходів безпеки. Як правило, ці заходи включають: суворий контроль доступу до архівосховищ, процедури замовлення та віднайдення матеріалів, використання найбільш цінних частин колекцій, а також реєстрацію дослідників; фізичний догляд користувачів і контроль за їхнім пересуванням; видавання користувачам і співробітникам [sic!] фотокопій, мікрофільмів, цифрових копій замість оригіналів, наскільки це можливо; зберігання верхнього одягу та сумок за межами читальних залів. Потрібні реєстрація інцидентів та відсутніх документів. Ризик крадіжки має ретельно оцінюватися та регулярно ставати предметом розгляду.

Архіви мають заохочуватися вживати всіх можливих заходів для встановлення переконливих доказів права власності або факту зберігання ними матеріалів, незаконно вилучених у них. Ці заходи мають включати: детальне фотографування, маркування, каталогізацію, зазначення фізичних особливостей матеріалів у їхніх колекціях, особливо ж – цінних частин колекцій та документів, уразливих з точки зору викрадення.

Від поліції та інших радників з безпеки мають бути отримані інструкції щодо відповідних стандартів доказів для поширення (із дотриманням безпеки інформації) між архівними службами та установами у країнах – членах ЄС. Потрібні подальші дослідження щодо методів маркування рукописів та інших архівних матеріалів для забезпечення довготермінового зберігання і цілісності таких колекцій.

3. Поглиблення вивчення й усвідомлення проблеми

Вивчення та повсюдне усвідомлення проблеми має фокусуватися на двох пунктах:

- розвиткові правил безпеки та запобіганні крадіжкам;
- сприянні співробітництву між різними партнерами.

Вони мають бути адресовані кільком адресатам, відповідно до трьох груп:

- **Персонал архівних служб:** поновлення і дотримання правил безпеки доступу до різних частин архівних будівель; контроль за рухом документів;
- **Користувачі:** правильне поводження в читальних залах; правильне користування документами;
- **Зовнішні партнери** (адміністрація, відповідальні за архівні служби, працівники служби безпеки, професіонали, що працюють на ринку мистецтва): інформація про легальні структури, що стосується документів; співробітництво з компетентними органами; ідентифікація злодіїв; участь у виявленні відсутніх/втрачених документів.

Бажаним є співробітництво між службами безпеки для досягнення скоординованих і ефективних дій.

Співробітництво у цій сфері має бути спрямоване на створення пакетів інформації та матеріалів для поширення між різними групами за інтересами з пропозицією схем або пакетів для семінарів з навчання, тематичних семінарів, конкретних прикладів та ілюстрацій щодо кращого досвіду.

4. Нинішня ситуація з крадіжками в архівах. Стан дослідження

4-та рекомендація, запропонована EBNA, – дослідити, наскільки крадіжки становлять основну проблему для національних архівів. Ми знаємо напевно, що деякі зі споріднених з нами інституцій у бібліотечній сфері жорстоко постраждали від крадіжок упродовж останніх двох–трьох років. Національні бібліотеки Великобританії, Шотландії, Нідерландів, Фінляндії і Данії зазнали як внутрішніх, так і зовнішніх крадіжок. Але якою є ситуація з архівами? Ми рекомендуємо провести дослідження, в якому було б висвітлено ряд питань. Які типи крадіжок ми пережили (внутрішні, зовнішні)? Які матеріали найбільш привабливі для злодіїв? Чи відомі нам ознаки злодіїв? Як ми встановлюємо факт пошкодження або втрати (через каталоги, аукціони, Інтернет тощо)? Чи знаємо ми що-небудь про торгівлю краденими матеріалами? Хто є дилерами і хто є покупцями?

Ми рекомендуємо, щоб EBNA ініціювало дослідження, в якому ці питання дістали б подальшого дослідження на базі ширших домовленостей щодо реституції культурних цінностей з музеями, бібліотеками, так само як і з архівами.

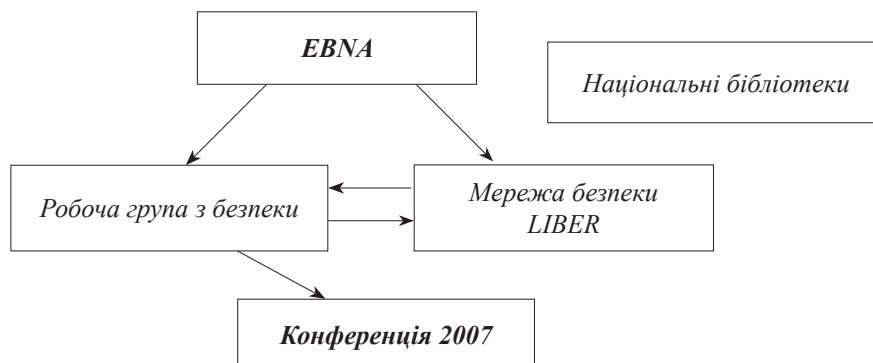
5. Організаційні питання

5-та рекомендація – не дублювати мережу, запроваджену 2002 р. і створену національними та більшими науковими бібліотеками, під назвою Мережа безпеки Лібер (The Liber Security Network), а швидше налагодити співпрацю з існуючою мережею. Вона працює до сьогодні вже три роки. Членство є відкритим лише для членів Лібер, це коштує приблизно 200 євро щороку. Це означає, що ми не повинні будувати нову структуру спеціально для себе, ми не маємо коштів на утримання і можемо скористатися з існуючого досвіду. Участь має бути безперечно добровільною. Ширшу інформацію можна отримати за адресою: [www.kb.dk/liber/news/library security.htm](http://www.kb.dk/liber/news/library-security.htm). Адже крадіжки – це насправді проблема АБМ (архівів, бібліотек, музеїв).

Ми також пропонуємо провести спільну конференцію (архівів і бібліотек) восени 2007 р., на якій буде оцінено результати наших зусиль, де ми побачимо, чи варте уваги продовжуване співробітництво архівів і бібліотек у цій сфері.

Що ми **наполегливо** рекомендуємо, так це створення робочої групи з питань безпеки, якій треба доручити проведення ґрунтовних різнопланових досліджень. У випадку згоди робоча група може бути тотожною з членами семінару.

Це означає, що ми пропонуємо таку організаційну побудову:

Рекомендації для архівів ЄС перекладено українською мовою й опубліковано на порталі “Архіви України”, видруковано в часопису “Архіви України” № 5–6 за 2005 р., а також роздано учасникам розширеного засідання колегії Держкомархіву в Полтаві у лютому 2006 р.⁴¹

Звіт Томаса Лідманна покладено в основу його доповіді на конференції “Європейські архіви: Формуючи партнерство у цифрову епоху”, проведеної під егідою EBNA в Національному архіві Великобританії (К’ю, 17–18 листопада 2005 р.)⁴².

Майже одночасно із зустріччю у Стокгольмі проблема крадіжок в архівах обговорювалася (також уперше на форумі такого формату) на Шостій загальній конференції Євразії у Львові (вересень 2005 р.).

Керівники архівних служб десяти європейських і азіатських країн прийняли Заяву, в якій, зокрема, в контексті недавніх європейських архівних крадіжок констатувалося, що архівні цінності стають предметом дедалі більш активної купівлі-продажу. Серед причин цього названо: порушення нормативних документів, що регулюють умови доступу і руху документів, низьку соціальну захищеність архівістів, застарілість засобів охорони. З метою організації протидії незаконному обігові сторони взяли на себе такі зобов’язання: взаємного інформування про випадки виявлення архівних цінностей, що незаконно перебувають на території їхніх держав; обміну підсумковою інформацією за результатами завершених слідством справ про крадіжки; звернення до урядів своїх країн з пропозицією проаналізувати чинні законодавчі бази, передбачити посилення відповідальності за викрадення і незаконний обіг архівних цінностей, вжити додаткових заходів щодо посилення охорони архівів, підвищення соціальної захищеності та престижу професії. Запропоновано спеціально розглянути проблему на одному з архівних саммітів⁴³.

У листопаді 2005 р. з’явився підсумковий документ “Звіт про архіви у розширеному Євросоюзі”, підготовлений на замовлення Ради Європи. Він містить спеціальний розділ – “Заходи щодо запобігання крадіжкам”. Це – наступний крок на шляху протидії викраденню документів⁴⁴. Але у цьому 180-сторінковому документі загальний рівень представлення всіх інших аспектів діяльності архівів та архівних служб різко контрастує із розділом

“Практичні аспекти доступу. Стандарти читальних залів”, де йдеться про загрози викрадення. На відміну від загалом високої оцінки рівня готовності практично всіх без винятку архівів країн ЄС відповідати на виклики часу, зазначений розділ знову залишає відчуття певної безпорадності – автори обмежилися поки що констатацією нової загрози для архівів. Текст цього документа в українському перекладі також оприлюднено на колегії у Полтаві⁴⁵ та видрукувано в часопису “Архіви України” № 5–6 за 2005 р.; наводимо його повністю.

**Розділ “Практичні аспекти доступу.
Стандарти читальних залів”**

[...]

II. Заходи щодо запобігання крадіжкам

Дедалі більше архівні документи набувають комерційної цінності і, хоча багато архівів покращили безпеку зберігання документів, крадіжки лишаються серйозною проблемою.

Існують кілька причин цього явища.

З одного боку, упродовж останніх десятиліть істотно збільшилася кількість і змінився склад дослідників, що користуються архівними документами.

З іншого, ринкова вартість, якої набули документи, заохочує кримінал. Високі ціни на аукціонах на певні категорії документів сприяють розвитку торгівлі автографами, вони набувають інвестиційної цінності.

Крім того, останніми роками сформувалися цілі мережі “спеціалістів”: торгівців книжками, отримувачів крадених цінностей, злодіїв і професіоналів-архівістів із сумнівною репутацією, які можуть створювати ринки збуту для документів, вилучених із публічних колекцій. Нещодавні випадки свідчать, що викрадення документів з явними ознаками приналежності до публічних колекцій може бути виконано корумпованими професіоналами на замовлення.

а) безпека читальних залів

Можна посилити безпеку за рахунок відповідної архітектури і більш жорстких засобів безпеки. Крім ідентифікації всіх відвідувачів та видавання копій замість оригіналів, є багато запобіжних заходів – камери спостереження, залишення сумок/портфелів чи папок, вимірювання ваги паперів, які заносяться і виносяться (треба взяти до уваги, що вага паперу змінюється залежно від вологості) тощо. Налагодити чітку систему фіксації дослідників, щоб навіть з часом можна було встановити особу дослідника, який користувався певними документами. Детальний опис документів завжди допоможе при доведенні права власності на викрадені документи.

б) запобігання крадіжкам та незаконній торгівлі архівними документами

- зобов’язання торгівців антикваріатом вести реєстр об’єктів із зазначенням їхнього походження;
- вимога нотаріального посвідчення наявності та походження важливих документів приватних архівів;

- формування спеціалізованих поліцейських груп, які вже існують у деяких країнах;
- моніторинг каталогів антикварних продажів;
- спеціальна реєстрація користувачів, які замовляють особливо цінні документи;
- звільнення від податків сумлінних громадян, які придбали крадені цінності і повернули їх до архіву.

Очевидною є потреба проведення порівняльного аналізу стосовно ефективності зазначених заходів. Має бути поліпшено обмін інформацією про крадіжки між архівами і бібліотеками.

Особлива небезпека загрожує приватним архівам, які не завжди безпечені так, як публічні. У деяких країнах існує ринок на приватні архіви. На цих ринках часто фігурують також документи, викрадені з публічних архівів.

Боротьба з незаконним обігом архівних документів як на національному, так і європейському рівні лише починається.

Досвід повернення, набутий, наприклад, Дирекцією французьких архівів, демонструє, наскільки більшість архівних служб на сьогодні є невідготовленими, коли стикаються з крадіжкою або необхідністю повернути викрадене. Стало очевидним, що національні архівні адміністрації мають у своєму розпорядженні вкрай обмежений арсенал засобів для відновлення невід'ємних частин своєї національної спадщини. На практиці документи, навіть якщо вони мають беззаперечне публічне походження, не можуть бути повернуті, якщо їх виставлено на продаж за кордоном. Навіть якщо директиви ЄС дозволяють виконувати такі операції [з повернення] у випадку, коли документ залишив країну походження після 1993 р., практично неможливо достовірно визначити час, коли це сталося, за винятком випадків очевидних крадіжок. Загроза полягає в тому, що, з метою уникнення повернення до країни походження, несумлінні торгівці виставляють документи на продаж за кордон, і ця практика буде поширюватися через брак засобів з боку архівних адміністрацій щось із тим зробити.

с) Європейське співробітництво

Бажано і навіть необхідно за цих умов скоординувати зусилля по всій Європі, аби привернути публічну увагу до такої практики і уможливити для країн повернення у власність об'єктів, вилучених із публічних колекцій. Це співробітництво має включати такі елементи:

- обмін точною інформацією щодо заходів, яких вживають у кожній країні – члені ЄС для повернення цих матеріалів;
- створення загальноєвропейської бази даних викрадених документів, подібно до бази викрадених мистецьких творів;
- поглиблення співробітництва між архівними службами, юридичними та правоохоронними службами з метою взяття на облік створюваних мереж отримувачів [викрадених архівів і документів];

Спеціальна секція працюватиме на цьогорічній XXXIX Міжнародній конференції Круглого столу архівів “Спільна пам'ять через глобалізацію” (20–26 листопада 2006 р., Кюрасао, Антільські острови, Нідерланди).

Європейська архівна спільнота, як і світова загалом, серйозно стривожена новою глобальною загрозою архівам. При цьому вона сповнена рішучості розробити дієздатну й гнучку систему безпеки.

Крадіжки в архівах Росії: причини, наслідки, протидія

В останні роки почастишали крадіжки документів з російських архівів. Після резонансного викрадення з фондів РДАЛМ у 2000 р. малюнків І. Рєпіна, М. Врубеля, інших документів не припиняються повідомлення про подальші крадіжки: з фондів РДВА – автографів Й. Сталіна; РДАСПІ – поштів, конвертів з марками початку ХХ ст.; з фондів РДАЛМ (2005): автографи поетів “срібної доби” – рукописи поеми О. Блока “Возмездие”, автографи творів А. Ахматової, М. Гумільова, О. Мандельштама, малюнки С. Судейкіна, фотографії з автографами А. Чехова, І. Тургенєва, П. Чайковського, ноти М. Мусоргського.

Надзвичайно масштабну крадіжку (бл. 2000 одиниць унікальних малюнків видатного авангардиста Якова Чернихова) викрито у РДАЛМ у липні 2006 р.⁴⁶

Найбільш зухвалою стала крадіжка експонатів з Виставкового залу федеральних архівів у Москві, з архівного містечка на Великій Пироговській влітку 2005 р., – напередодні закриття виставки до 60-річчя Перемоги злочинець, здолавши чотири рубежі захисту, блискавично викрав дев'ять експонатів, у тому числі – з Центрального архіву ФСБ. Характерними особливостями російських архівних крадіжок є:

по-перше, незаперечний факт, що майже повсюдно злодіями є архівісти;

по-друге, викрадаються майже виключно поодинокі документи (навіть під час скоєння масової крадіжки злочинною групою пітерських колекціонерів на чолі з Файнбергом з фондів РДІА, коли було викрадено понад десять тисяч цінних документів, злочинці працювали ретельно, вночі, при відключеній сигналізації; тоді було підкуплено одного з працівників служби охорони). При цьому ретельно відбираються найунікальніші матеріали – переважно автографи видатних діячів;

по-третє, в результаті слідчих дій повертається лише частина документів.

Масового викрадення документів донедавна не було зафіксовано; впадає в око наявність серед справді раритетних речей, що апріорно мають високу ринкову вартість, матеріалів, здавалося б, випадкових і малоцінних, зокрема не змістовних, а зовнішніх атрибутів поштової кореспонденції – марок, конвертів зі штемпелями⁴⁷ (показово, що документи саме такого характеру з фондів львівських архівів було вилучено й у львівських колекціонерів). Найчастіше ж серед викрадених документів фігурують саме автографи видатних діячів, на які існує сталий попит на антикварному ринку.

Як російські колеги оцінюють причини цієї біди, що зловісно загрожує архівам? Тут, як і на всьому пострадянському просторі, вони визначаються спеціалістами майже однотайно: основна причина – в тому, що “фактично

державна власність не забезпечена державним захистом”, тобто, за умови повсюдного подорожчання послуг охорони, керівники музеїв, бібліотек, архівів змушені знімати позавідомчу (міліцейську) і пожежну охорону, в результаті чого в охороні опиняються випадкові люди, без досвіду і відповідних навичок, кваліфікації. Знайома картина, чи не так?

Друга глобальна причина – у низькій заробітній платі, що створює “систему кадрової кризи” і провокує “внутрішні” крадіжки в закладах культури. При цьому, у федеральних архівах Москви заробітна плата працівників у 2–3 рази нижча, ніж у архівістів Московської області. Саме такими вважають глибинні причини частих крадіжок колеги-музейники і бібліотекарі, які викладено в резолюціях Всеросійської конференції “Безпека музеїв і бібліотек” (Тула, жовтень–листопад 2003 р.)⁴⁸.

У наказі Федерального архівного агентства Росії “Про викрадення документів у РДАМЛ” від 07.06.2005 відмічаються й факти грубого порушення чинних правил забезпечення збереженості документів та організації їх використання – видавання унікальних документів без поаркушного перевіряння; їхнє копіювання без постійного контролю з боку спеціалістів архіву; несвочасне повернення документів до сховищ; неопечатування коробок за результатами перевіряння наявності тощо.

Порушення цих нормативних вимог, власне, і є третьою причиною крадіжок⁴⁹. Крім того, відмічається й “понаднормативне” обслуговування – неврахування реальних “пропускних можливостей” читальних залів за умов браку штатної чисельності працівників архівів⁵⁰.

Ще одна причина – бурхливий (і майже неконтрольований) розвиток “чорного” антикварно-букіністичного ринку.

Не можна не відзначити влучної думки керівника Росархіву Володимира Козлова, що найбільш серйозна загроза для інформаційної і культурної безпеки будь-якої держави пов’язана з “професійною зрадою”. На відміну від зовнішнього нападу на архівосховище чи виставкову експозицію (розкриття такого злочину має певні оперативні перспективи), у більшості випадків до архіву (бібліотеки, музею) “засилається” такий собі “кріт” або ж він “виховується” з різних причин усередині колективу. Поживним середовищем цього явища однозначно є *соціальна незахищеність* працівників сфери. Професійний архівний “кріт” може докласти максимум зусиль, щоб зламати численні технологічні та інструктивні бар’єри, які регулюють процеси збереженості документів, а згодом віртуозно замести сліди злочину, до виправлення довідково-облікової документації включно. Мотиви переважної більшості таких злочинів – виключно матеріальні. Запобігання їм знаходиться у площині радикального підвищення соціальної захищеності представників професії, у вихованні не просто фахівця, а високоморального професіонала⁵¹.

На цих причинах наголошувалося, зокрема, у виступах директорів федеральних архівів Росії, у т. ч. тих, що постраждали від крадіжок, на VI Загальній конференції Євразії у Львові (вересень 2005 р.)⁵².

Якщо ж врахувати, що рівень фінансування російських архівів є незрівнянно кращим, ніж українських⁵³, то з наведеними вище висновками можна лише мовчки погодитись.

Серед заходів, розроблених архівною службою РФ з метою недопущення викрадення документів, слід назвати: встановлення більш жорстких норм щодо умов зберігання фондів, запровадження близько десяти профільних методичних розробок, серед яких, зокрема, “Методические рекомендации по проведению полистой проверки наличия и состояния документов” (вересень 2004 р.) та “Порядок работы по обеспечению сохранности экспонатов при организации и проведении выставок в Выставочном зале федеральных государственных архивов” (серпень 2005 р.)⁵⁴. Особлива увага приділяється поаркушному перевірянню справ, у яких можуть бути документи, що становлять інтерес для колекціонерів; збільшується бюджет часу на проведення подібних робіт, зокрема, з унікальними документами; проводяться колеції за участю правоохоронних органів та МНС Росії.

Російські колеги вважають одним із найперспективніших напрямків цієї роботи запровадження сучасних комп'ютерних технологій контролю за рухом документів і фондів. На сьогодні у ДА РФ та РДАЕ розробляється відповідне програмне забезпечення.

Із хроніки крадіжок документів і цінних книг, музейних експонатів⁵⁵:
1994 р. – 89 рукописів XII–XVIII ст. з Російської національної бібліотеки в Петербурзі (загальна вага – 100 кг);

1995 р. – РДІА – конверти та інші філателістичні матеріали з фонду коменданта Шліссельбурзької каторжної в'язниці (бл. 4 тис. арк.);

1996 р. – майже 100 раритетних видань XV–XVIII ст. з Історичної публічної бібліотеки в Москві, загальна вартість – 400 тис. доларів;

листопад 1998 – січень 1999 рр. – зникли 23 рідкісні книги XVI–XVII ст., у тому числі два примірники праць Коперніка та дві книги астронома Йоганна Кеплера, з Бібліотеки РАН у Петербурзі.

Правоохоронні органи Росії нині розшукують близько 40 тис. викрадених творів мистецтва, серед них – шедеври Родена, Малевича, Шагала.

У березні 2001 р. сталася крадіжка в Ермітажі. Цього ж року із США повернуто до Росії 100 викрадених ікон, з Німеччини – 180 ікон; за повідомленнями ЗМІ, досягнуто домовленості про повернення з Італії понад 700 ікон⁵⁶.

На спеціальному семінарі “Безпека закладів культури, сховищ культурних цінностей” (2003) професіонали з безпеки відзначали, що саме архіви, музеї, бібліотеки в перехідні періоди, за доби економічних негараздів, суспільно-політичних трансформацій стають об'єктами кримінальних інтересів.

Зазначено, що 2002 р. скоєно 37 злочинів на об'єктах культури (включно з архівами) РФ. Останніми роками постраждали архіви Москви, Санкт-Петербурга, Уфи.

Визнано, що однією з найважливіших складових безпеки є позавідомча охорона об'єктів.

Щодо технічних засобів охорони, то ними у РФ забезпечено майже всі об'єкти культури (у тому числі архіви) – 97,5 % (!), на відміну, зокрема, від України. Органами внутрішніх справ РФ опрацьовувалися заходи щодо

зниження тарифів на охорону об'єктів культури в окремих областях (наприклад, у Брянській області); проводиться інспектування позавідомчої охорони; в окремих регіонах (у 58-ми) складаються переліки об'єктів, що підлягають обов'язковій охороні.

Статистика розкриття таких злочинів є невтішною: розкрити вдається лише кожну третю крадіжку⁵⁷.

Україна: “особливості національної крадіжки”

Оскільки нині триває слідство у справі викрадення документів з двох львівських державних архівів, – серії масштабних крадіжок, що мали місце, ймовірно, з початку 90-х років до 2004 р., – позначимо лише пунктирно основні параметри і деякі специфічні особливості львівських крадіжок. (На жаль, вони не є винятковим явищем і в Україні.)

“Чорний” список пограбованих українських архівів лише за останні півтора–два десятиліття включає:

Державний архів Львівської області – наприкінці 80-х рр. викрадено документи з нацистською символікою;

Державний архів Львівської області; ЦДІА України, м. Львів – у 1990-х – 2004 рр. викрадено значний масив документів. На червень 2006 р. встановлено відсутність бл. 500 одиниць зберігання у ЦДІАЛ та бл. 500 – у держархіві області;

ЦДІА України, м. Київ – у листопаді 1991 р. викрадено 64 одиниці зберігання; усі віднайдено і повернуто;

Держархів Одеської області – у квітні 1993 – травні 1994 рр. викрадено 327 справ; слідство позитивних результатів не дало;

ЦДІА України, м. Львів; Державний архів Львівської області – у лютому 1994 р. викрадено 92 справи із фондів ЦДІАЛ (20 з них залишилися в розшуку), а також 43 справи з держархіву області. Частина справ повернуто;

ЦДАМЛМ України, відділ у Плютах – у січні та грудні 2005 р. двічі пограбовано відділ; викрадено картини і малюнки, в т. ч. Миколи Глуценка, особисті речі О. Корнійчука. Триває слідство;

Державний архів Миколаївської області – у серпні 2005 р. встановлено факт зникнення чотирьох справ. Триває слідство⁵⁸.

Звичайно, не можна розглядати крадіжку у львівських архівах як локальну подію. В Україні, як свідчить моніторинг “чорного” ринку, існує стійкий попит на т. зв. автографи видатних діячів, документи з поштовими атрибутами (конверти, марки, поштівки із печатками й поштовими штемпелями, адресами), документи часів Другої світової війни, особливо з нацистською символікою, фотодокументи, нагородні документи, нотаріальні й фінансові документи довоєнного часу, раритетні карти, рідкісні книги.

Не виключено, що у Львові діє добре злагоджений (міжнародний?) синдикат з викрадення певних груп документів на замовлення залежно від попиту на ринку.

Очевидно, не випадково стали об'єктом викрадення скарби й інших львівських сховищ. Ідеться про пограбування Львівської картинної галереї, викрадення 600 одиниць стародавніх карт із фондів Львівської наукової

бібліотеки ім. В. Стефаника. Минулого року серед матеріалів, що були вилучені в колекціонерів і надійшли на ідентифікацію, виявлено книжки з фондів Наукової бібліотеки Львівського державного університету.

Інтенсифікації крадіжок в Україні останніми роками сприяє бурхливе функціонування книжкового й архівного ринку. Очевидно, торгувати краденими музейними картинами стає дедалі небезпечнішим, – західні мистецькі аукціони мають відпрацьовані механізми протидії їх незаконному обігові, мистецькі шедеври здебільшого закаталогізовано, їх одразу “розпізнають”. Натомість документи безперешкодно скуповуються антикварними салонами й на “чорному” ринку без попередньої експертизи і беззастережно виставляються на продаж. Про це дещо детальніше – пізніше.

Загалом, у плані незахищеності перед крадіжками українські архіви, бібліотеки і музеї майже нічим не відрізняються від інституцій Пам’яті інших країн. Більшість крадіжок здійснюється внутрішнім злодієм (за винятком викрадення музейних експонатів). Фактор професійної зради архівіста, очевидно, став фатальним і для львівських архівів.

Архівний і книжковий “чорні” ринки в Україні, на відміну від мистецького й антикварного ринків, є найбільш хаотичними і нерегульованими. Абсолютно не працюють ті статті Закону “Про Національний архівний фонд та архівні установи”, що мають запобігати або протидіяти незаконному обігові документів.

Але ключовою зовнішньою ознакою крадіжки з фондів ЦДІАЛ, на відміну від усіх інших крадіжок, стала безпрецедентна за масштабами, спрямованістю і заангажованістю кампанія у ЗМІ, переважно – львівських, з електронними мас-медіа включно.

Аналіз понад двох сотень публікацій у шести десятках ЗМІ упродовж останнього року, сповнених брудних інсинуацій і, очевидно, небезоплатних, матеріалів прес-конференцій, круглих столів, звернень до вищого керівництва держави і уряду дає всі підстави для однозначного висновку: одним із мотивів крадіжки була свідомо і цілеспрямована дискредитація керівництва архіву з метою його заміни. Група працівників архіву та інші особи, *безпосередньо причетні до незаконного обігу архівних документів*, доклали і докладають досі всіх зусиль до усунення керівництва архіву. Саме це є стрижневою ідеєю абсолютної більшості публікацій, а не причини, умови й обставини, що призвели до крадіжки, не наслідки, зрештою, не загальний стан архівної справи в державі.

Безпрецедентним у світовій практиці можна назвати і демонстративне проголошення з трибуни Парламенту вимоги щодо заміни керівництва *окремої архівної установи, нехай навіть і центральної*. Саме це прозвучало у червні 2005 р. у зверненні одного з народних депутатів до уряду. Його пафос зводився до “необхідності заміни керівництва архівними службами”, і першою серед кандидатів на посаду директора архіву названо особу, що належить до кола причетних до незаконного обігу архівних документів, виступає ініціатором львівської кампанії у ЗМІ, організовує і бере участь у пікетах, круглих столах, слуханнях. Зрозуміло, що будь-які слідчі або службові дії стосовно цієї особи та її однодумців сприймаються як репресії з боку керівництва або слідства проти архівістів й істориків, які “першими підняли свій голос” на захист архівної спадщини.

Певним наслідком цієї – *особистісної* – заангажованості стала й *політизація* кампанії шельмування архіву, що гармонізувалася з перевиборчою кампанією і проходила в унісон з останньою. Серед мотивів необхідності заміни “архівного керівництва” називалася й “політична доцільність” – “ефективність впливу партій на посадових осіб, ними ж поставлених”. В особі чинного директора архіву проглядалася пряма загроза демократичним силам Галичини в переддень виборів. Між тим, добре зрозуміло: політизація архівної сфери призведе до загибелі архівів у вирі політичної боротьби.

Відповіді на запитання, хто став “внутрішнім” злодієм, коли і як викрадалися документи із львівських архівів, має дати слідство. Його проведення серйозно ускладнено обстановкою “архівної істерії” у Львові, приховуванням від “неупередженого” ока громадськості низки кричущих фактів, як-от: передання архівістом архівних документів (під виглядом макулатури) до рук колекціонерів; незаконне оприлюднення службових документів – переліків викраденого; спроби уточнення окремими особами шифрів певного масиву викрадених документів до того, як про крадіжку стало відомо керівництву архіву і правоохоронним органам. Утім, це не може перешкодити розкриттю злочину.

Централізований облік викрадених культурних цінностей

На відміну від архівних документів, музейні і книжкові раритети, що стали об'єктами крадіжок, ретельно реєструються не лише установами, що постраждали. Централізований і систематичний облік викрадених музейних і бібліотечних цінностей ведуть спеціальні організації й електронні форуми, зокрема, такі, як *Інтерпол*, *Інтерлок*, “*Екслібріс*”, “*Мережа безпеки музеїв*”⁵⁹, *Комітет з безпеки Секції рідкісних книг і рукописів Американської асоціації бібліотек США*⁶⁰, “*Історія карт/Історія картографії: Введення до предмета*” (*Реєстр викрадених раритетних книг і карт*)⁶¹, *Музей картографічної спадщини*⁶² тощо. Як приклад непрофесійного і навіть зневажливого підходу до реєстрації викрадених раритетів можна навести ресурси *Міжнародної асоціації торговців антикварними картами*⁶³.

Доступ до згаданих реєстрів здебільшого адмініструється (це не стосується аматорських сайтів). Документи і писемні пам'ятки потрапляють до цих баз спорадично, переважно в тих випадках, коли їх викрадають з музеїв та бібліотек. Прикладом може слугувати *Інтерпол*, у базі даних якого серед викрадених творів мистецтва значаться лише кілька одиниць рукописів і карт. Це – фрагменти Атлантичної біблії XII ст. – три ілюміновані пергаментні аркуші, викрадені в Італії 2006 р.; фоліант Корану XI ст. (239 арк.), викрадений у Туреччині 1999 р.; ілюміновані тантри XVII–XVIII ст., викрадені в Непалі 2003 р.; дві карти з атласу Блау 1662 р., викрадені у Фінляндії 2001 р. і знайдені в Англії⁶⁴.

Як бачимо, серед мистецьких об'єктів, що потрапили до поля зору міжнародної кримінальної поліції, є ілюміновані середньовічні рукописи, але немає автографів американських президентів, викрадених з Національного архіву США; водночас, з точки зору ринкової вартості, між цими

документами немає принципових відмінностей, різниця – лише в порядку цифр. Отже, втрачений архівний документ ще не посів свого місця в системі викрадених культурних цінностей. Централізована реєстрація таких об'єктів не ведеться ні міжнародними кримінальними структурами, ні професійними чи громадськими організаціями. Нелегальна ж міграція творів мистецтва постійно перебуває в полі зору останніх. Зокрема, нещодавно Генеральний Секретаріат Інтерполу у своїй штаб-квартирі в Ліоні провів 6-й Міжнародний симпозіум з крадіжок та незаконного обігу творів мистецтва, пам'яток культури й антикваріату.

Увага!

Архівні документи на аукціонах

У респектабельному світі західних колекціонерів, що займаються книжковим, картографічним і документальним антикваріатом, вироблено певні правила гри, які декларує і яких намагається цивілізовано дотримуватися принаймні частина з них. Боротьбу зі злочинами і пошук викраденого в цій сфері вести до певної міри простіше, оскільки потенційно злочинне середовище – ринок антикваріату – на Заході є організованим: тут функціонують професійні організації колекціонерів, торгівців антикваріатом, у тому числі – книжковим, зокрема такі, як *Асоціація торгівців антикварною книжкою* (The Antiquarian Booksellers Association of America; нещодавно Асоціація відзначила 50-річний ювілей), *Міжнародна ліга торгівців антикварною книжкою*, що проводить щорічні конгреси (у вересні 2006 р. у Нью-Йорку відбудеться 38-й конгрес).

Показово: на сайті Асоціації торгівців антикварною книжкою⁶⁵ серед запитань, з якими найчастіше звертаються до книготоргівців, є таке: “Як переконатися в тому, що автограф є автентичним?”; натомість немає запитання: “Як переконатися в тому, що автограф не є краденим?”.

Водночас декларовано, що члени асоціації серйозно ставляться до професійного Кодексу етики⁶⁶. У ньому, зокрема, наголошується, що члени асоціації категорично засуджують спроби купити, переховувати та перепродувати крадені книжки і дотичні матеріали. Також докладаються зусилля до співпраці з правоохоронними органами у віднайденні і поверненні крадених матеріалів, переслідуванні підозрюваних у крадіжці.

Отже, американським правоохоронцям є з ким працювати в потенційно небезпечному середовищі. Чи можна уявити щось подібне в Україні? На жаль, поки що ні. Ані писаних, ані неписаних кодексів етики для “чорних” колекціонерів і торгівців в Україні не існує.

Як засвідчує життя, наявність подібних структур не виключає архівних і бібліотечних крадіжок, але, принаймні, стримує їх, а організоване середовище полегшує розшуки викраденого.

Що ж відбувається насправді у світі колекціонерів? Чи є він настільки втаємниченим, як здається на перший погляд? У жодному разі! Тут вирує неприховано бурхливе життя. Серед сотень тисяч документів, що пропонуються на продаж, зокрема в Інтернеті, майже всіма торгівцями раритетами, включно з такими поважними фірмами, як “Сотбіс”, “Крістіс”, “Бонамс”, “Котте-Автографс”, “Свон Гелеріз”, “Бонамз енд Баттерфілдз” та

сотнями інших, особливої популярності (і, відповідно, ринкової вартості) набувають останнім часом саме автографи видатних діячів, переважно минулого століття. Торгівля цими документами стає дедалі загрозливішою і поширюється в небачених масштабах. На “Сотбіс” у Лондоні продаються рукописи М. Лермонтова, листи І. Тургенева, укази російських царів⁶⁷. Нещодавно через нез’ясованість усіх обставин походження “Сотбіс” зняв з торгів авторську партитуру Другої симфонії Сергія Рахманінова (за експертними оцінками, за рукопис могли запропонувати до 950 тис. доларів)⁶⁸, а “Крістіс” змушений був зняти лот з викраденими із РДАЛІ малюнками Якова Чернихова (загальна сума лота зі 125-ти малюнків склала понад 5,8 млн доларів)⁶⁹.

У Берліні продається лист О. Пушкіна (прибл. за 300 тис. доларів). У Москві продано альбом літографій П. Пікассо з автографом художника (2003)⁷⁰. На аукціоні у графстві Корнуолл майже за 10 тис. доларів продано акварель роботи Адольфа Гітлера⁷¹. Його портрет з особистим автографом у Лондоні продано за 22 тис. доларів⁷². Шаленою популярністю користуються старовинні карти, що сотнями виставляються на продаж. Приклад – галерея “Свон” (США)⁷³.

Рукописи стають популярними в якості благодійних подарунків. Американський мільярдер Брюс Ковнер нещодавно подарував Нью-Йоркській музичній академії Джулліард колекцію партитур видатних композиторів на суму в десятки мільйонів доларів. Колекція збиралася протягом 10 років.

Характерно, що ціни на автографи за останні п’ять–сім років зросли у 100–200 разів: якщо у 2000 р. стартова ціна на документи за підписом Г. Жукова або Й. Сталіна на німецькому аукціоні “Котте-Автографс” ледь сягала 150 доларів⁷⁴, то нині такі документи оцінюються в десятки тисяч доларів.

Елементарний пошук в Інтернеті за трьома ключовими словами англійською мовою – “автограф” + “онлайн” + “аукціон” – дав ... **1 млн. 800 тис. посилань!** (Зрозуміло, такий обсяг інформації фізично неможливо опрацювати з метою пошуку викрадених документів.) У це важко повірити, але у світі на продаж пропонуються не десятки, а **сотні тисяч лише автографів визначних діячів**. Цим видом документів, звичайно, не вичерпується асортимент архівних ринків.

На одному з європейських Інтернет-аукціонів автограф Льва Троцького продавався за 6 тис. євро. Це – остання сторінка, вилучена з якогось більшого машинописного німецькомовного тексту задля підпису автора, з датою: 1927 р. Максимальне збільшення документа на екрані комп’ютера не дало жодних свідчень щодо ознак його приналежності до державного архіву. Але факт вандалізму був безспірним. Де решта машинопису, очевидно, позбавлена у такий спосіб жодних ідентифікаційних ознак, напевно, вже ніхто не дізнається. Цікаво, що за тиждень жодної згадки про цей документ уже не було, – мабуть, знайшовся покупець⁷⁵. До речі, стільки ж коштувало фото Альберта Ейнштейна з його власноручним підписом.

На сайті одного американського аукціону, який привертає увагу відверто цинічною рекламою (**“180 тисяч автографів на продаж. Автентичність – 100 %. Помірні ціни. Доступні всі категорії [документів]”**) і промовистою

назвою – **“Історія на продаж”**⁷⁶ – були вивчені пропозиції. І тут не обійшлося без кримінально-сенсаційних знахідок – на продаж пропонувалося як мінімум сім документів, вилучених з архівних справ, з явними ознаками приналежності до одного з державних архівосховищ.

Ідеться про три автографи Й. Сталіна (1936 р. – за 45 тис. доларів; 1938 р. – за 25 тис.; 1931 р. – за 30 тис.)⁷⁷ та один В. Молотова (1939) – за 999 доларів⁷⁸. Три наступних документи – це окремі аркуші, явно вилучені з одного, ймовірно, цілісного архівного масиву за 1947 р.: лист секретаря Запорізького обкому Л. Брежнєва до секретаря ЦК КП(б)У Л. Кагановича за 2,5 тис. доларів⁷⁹; два документи за підписом Голови Ради Міністрів УРСР М. Хрущова – за 4,4 тис. та 4,9 тис. доларів⁸⁰.

Без подібних явних ознак перебування на державному зберіганні (втім, для остаточного висновку, зрозуміло, потрібна професійна експертиза) виставлено на продаж автографи Л. Берії (1926) за 5 тис. доларів⁹¹, вітальна картка “З днем Радянської Армії” з підписом О. Косигіна за 1,9 тис. доларів⁸².

Переважну більшість т. зв. “автографів” являють собою по-варварськи вилучені (скоріше – видерті!) зі справ перші аркуші офіційних документів з резолюціями адресатів або їх останні аркуші – з підписами авторів. З огляду на “технологію” викрадення це, ймовірно, зроблено дослідниками в читальних залах (зберігач фондів, маючи час, діяв би, напевно, не так грубо і більш вдумливо).

Респектабельний власник антикварного салону, шанована у світі колекціонерів людина, президент кампанії “Історія на продаж” Тодд М. Аксельрод скромно називає свою колекцію однією з найбільших у світі, яку він збирає протягом 38 років. Тодд Аксельрод є автором кількох книг з питань антикваріату, зокрема – “Практичного посібника з історичних документів” для колекціонерів з підзаголовком: “Як заволодіти історією”⁸³. Посібник на 253-х сторінках із сотнями кольорових ілюстрацій крок за кроком роз’яснює читачам: що збирати, як оцінити вартість та інвестиційні можливості історичних документів, як виглядає сьогодні історія колекціонування цих документів, які перспективи це хоббі/бізнес має у майбутньому. Книга розрахована як на новачків, так і досвідчених колекціонерів і, за задумом автора, відкриває “захоплюючий світ” зупинення миттєвостей історії. Як це робиться? Шляхом інвестицій в історичні документи, в тому числі й ті, що не пройшли професійної експертизи перш ніж потрапити з державних архівів іншої країни в яскравий і привабливий світ “Історії на продаж”.

Взагалі, у США існують дві потужні асоціації колекціонерів: Загальний клуб колекціонерів автографів (The Universal Autograph Collectors Club, UACC) і Товариство рукопису (The Manuscript Society). Крім любові до історії, колекціонерів об’єднує й дещо інше: у їхньому середовищі культивується думка, що збирання автографів – це надійний спосіб довготермінового інвестування. Залишається почекати лише 3–5 років – й інвестиції починають приносити прибуток. З фінансової точки зору історичні документи – це статок, що ніколи не знецінюється. Зрозуміло, з подібним підходом – не до таких тонкощів, як експертиза походження документів.

Щодо “Історії на продаж”, то турботливий антиквар забезпечує тексти всіх російськомовних документів кваліфікованим перекладом англійською мовою. А для зручності пошуку надає повний список авторів автографів (понад 15 тис. прізвищ)⁸⁴.

Одразу після віднайдення на аукціонах оригіналів документів зі слідами видирання з архівних справ Держкомархівом було дано відповідні доручення щодо експертизи документів і посилення контролю за користуванням документами з підписами політичних лідерів ХХ ст. у читальних залах архівів. Про знахідку поінформовано російських колег.

За даними попередньої експертизи, згадані документи можуть походити з фондів архівів Російської Федерації. Українські документи 1947 р., походження яких з’ясовувалося київськими, запорізькими, дніпропетровськими і кіровоградськими колегами, ймовірно, входили до складу архіву Микити Хрущова, свого часу вивезеного до Москви, або ж взагалі з різних причин не були передані на державне зберігання до партархівів.

Судячи з усього, архівні документи виставляються і на **російських Інтернет-аукціонах**. Потужний ринок уже фактично сформований у Москві. Серед найбільш популярних – “Антикварні книги і рукописи”⁸⁵ – мережевий аналог торгового залу антикварного об’єднання “Телос”; аукціон під такою самою назвою⁸⁶ – філія найбільшого букіністичного магазину в Росії; спеціальний аукціон для торгівлі старовинними гравюрами⁸⁷ – дочірнє підприємство компанії “Djerald Benjamn Company”; аукціон “Antik.Wariat.Ru”⁸⁸ тощо.

Формально власники Інтернет-аукціонів і тут дотримуються правил “хорошого тону”. На сайті “Антикварні книги і рукописи” у розділі “Оголошення” знаходимо застереження: *“Книга должна находиться в полной и безраздельной собственности предлагающего ее лица. Книга не должна иметь печатей государственных библиотек или музеев либо следов от стертых печатей”*⁸⁹. Більше того, аукціони вважають себе джерелами комплектування музейних і бібліотечних зібрань: *“Комплектование государственных и корпоративных собраний – одно из профильных направлений нашего магазина”*.

На сайті одного з аукціонів – “Antik.Wariat.Ru”⁹⁰ – знаходимо три автографи: К. Шульженко, Олександра І і “Анкету Ильича”⁹¹.

Останній документ – власноручно заповнена В. Леніним анкета делегата партійної конференції 1921 р. з типовою для колишніх партійних архівів штампованою пагінацією у правому верхньому куті. Документ професійно відреставрований. Стартова ціна на 20 березня склала всього 500 доларів; на початку квітня вона піднялася до 2 тис. доларів. Кінець торгів – 19 квітня. Пропонується колекціонером з м. Актобе (Казахстан)⁹².

Автограф Олександра І пропонується колекціонером з м. Архангельська... усього за 30 доларів, причому початкової ставки за тиждень торгів не досягнуто⁹³. Водночас, на відміну від імператорського підпису, за автограф відомого хокеїста Анатолія Тарасова просять 1 тис. доларів⁹⁴.

Автограф Клавдії Шульженко 1972 р. – на звороті фотографії співачки. Мінімальної ставки – 100 доларів – не досягнуто.

В Україні на тлі бурхливого розквіту “чорного” ринку аукціонна торгівля (в тому числі – документами) лише починає розвиватися, але впевнено набирає обертів. За влучною характеристикою експертів, “Україна поростає аукціонами, як дерево листям” (цит. за: “Український портал”⁹⁵). Зрозуміло, передусім ідеться про торгівлю мистецькими творами. Спостерігається стрімке зростання цін на аукціонах (у кілька разів за останні роки). З огляду на світові тенденції найближчим часом на українських аукціонах слід очікувати масової появи документів, передусім – т. зв. “автографів”. Популярними стають аукціони київської галереї “Антик-центр” (виступає також як “Андреевский спуск, 3”, “Епоха”), “Азбука”, “Лоток”, “Галерея L-art” тощо. Характерна особливість моменту – те, що власники, як правило, не дуже широко афішують продаж, повідомляють про проведення акцій лише “своїх”, перевірених покупців. По дві-три антикварних лавки працюють в кожному містечку України (у великих містах до десяти). У Києві їх 20. Для порівняння: у Москві – 200, у Парижі – 1500⁹⁶. Отже, перспектива розвитку в нас є.

З останніх новин: на аукціоні “Лоток” відбувся благодійний розпродаж автографів трьох Президентів України – Л. Кравчука на книзі “Маємо те, що маємо”, Л. Кучми на книзі “Україна – не Росія”⁹⁷, фотоальбому з автографом В. Ющенка. Ярослав Ющенко продав карту Харкова 1875 р. за більш як півмільйона грн.⁹⁸ Виручені кошти пішли на ремонт дитячого інтернату в с. Стрілки Харківської області.

Показово: на “Лотку” наявні розділи “Книги і рукописи”, “Карти і атласи”, але вони – порожні⁹⁹. Є підстави для припущення, що зі скандальною публікацією т. зв. Комітетом захисту архівів у січні 2006 р. переліку викрадених із ЦДІАЛ документів (“Вісник” Комітету захисту архівів, число 1) власники колекцій, будучи попередженими, “залягли” і сховали свої документи.

На сайті міжнародного аукціону “Аукционы-SU”¹⁰⁰, що оперує на пострадянському просторі, вражають цинічно відверті назви розділів (“Документы, фотографии, литература”, “Орденские книжки и грамоты к орденам”, “Удостоверения к медалям”, “Красная Армия, СА, ВМФ, ВВС, ПВО...”, “ВЧК–КГБ, НКВД–МВД”, “Дипломы, грамоты”, “Прочие документы”). Вони промовисто свідчать про наміри організаторів продавати буквально все, на що існує попит. Тут, зокрема, є постери епохи Л. Брежнєва, надзвичайно популярні сьогодні фотографії часів Другої світової війни, інші раритети часів Радянського Союзу, імператорської Росії.

На цьому аукціоні з’явилася колекція під назвою “Feldpost”, в архівному походженні якої немає жодних сумнівів. Ідеться про 400 одиниць (!) листів німецьких вояків періоду Другої світової війни, запропонованих на продаж за безпрецедентно малу ціну (140 доларів!) колекціонером із Запоріжжя¹⁰¹. По-перше, упродовж майже півстоліття такого роду документи були надбанням виключно архівних спецфондів. Подекуди вони протягом тривалого часу зберігалися в архівах як розсип – у невпорядкованому і необлікованому вигляді. По-друге, обсяг колекції свідчить про її цілісний характер, досягти якого за рахунок спорадичного придбання окремих одиниць просто неможливо. По-третє, мінімальна ціна свідчить про бажання

власника у будь-який спосіб якнайшвидше позбутися документів. Відповідне доручення Державним архівом Запорізької області вже отримано. На 10 квітня торги, що тривали всього два дні, завершилися, мінімальної ставки досягнуто не було.

На цьому самому аукціоні колекціонером з Києва за 100 доларів пропонується особова справа Героя Радянського Союзу, полковника Івана Сергійовича Кіпотя (із закресленим архівним номером на обкладинці та тисненням: “Министерство Вооруженных Сил СССР”). Подібні справи зберігаються в Центральному архіві МО РФ¹⁰². Щоразу тут з’являються нові аналогічні документи¹⁰³.

Звичайно, цим скромним переліком не вичерпується масив “легальних” операцій (у сенсі – інформація про які є публічно доступною) з продажу документів в Україні. Решту масиву документів, що є предметом купівлі-продажу, можна порівняти з величезним айсбергом, схованим від водою.

З початку 2006 р. на порталі Держкомархіву систематично подаються відомості про дотичні документи ймовірно архівного походження, пропонувані на продаж Інтернет-аукціонами (див. Розділ: “Увага! Архіви на аукціонах”)¹⁰⁴.

Що робити? Осмислення досвіду

Отже, немає сумнівів у тому, що крадіжки архівних документів і їхній незаконний обіг – це нова глобальна загроза для національних писемних скарбів. Це – новий виклик і серйозне випробовування для архівної галузі, сумний, але реальний висновок.

Отже, архівна спільнота поступово починає усвідомлювати, що викрадення архівних документів стає реальною і надзвичайно серйозною загрозою для архівів.

Спробуємо сформулювати **основні причини посилення цієї загрози**:

- депрофесіоналізація користувача (у читальних залах архівів з’явився “масовий”, “неакадемічний” дослідник);
- понаднормативне обслуговування користувачів;
- неспроможність читальних залів архівів вмістити всіх бажаючих;
- зростання попиту на архівні документи, особливо – на автографи видатних діячів на ринках; у східно-європейській частині європейського континенту – бурхливий розвиток “нецивілізованого”, “чорного” ринку;
- відсутність або недієздатність жорстких норм у національному законодавстві, що зобов’язували б антикварні салони провадити обов’язкову експертизу походження документів;
- низька соціальна захищеність архівістів в архівах Східної Європи, що створює систему кадрової кризи і провокує “внутрішні” крадіжки;
- недостатній рівень технічних засобів захисту в окремих східноєвропейських країнах;
- недосконалість внутрішніх норм, що регулюють доступ до документів та їхній рух усередині архівів;
- наявність порівняно незначного обсягу копійного фонду користування документів, що призводить до інтенсивного видавання оригіналів як

до читальних залів, так і в робочі кімнати співробітників. В архівах України, наприклад, він становить менш як 3 % від загального масиву документів Національного архівного фонду.

Як протистояти цій загрозі? Як забезпечити наше адекватне реагування? Над цим слід міркувати разом, і деякі моменти потребують переосмислення.

Насамперед, більшість елементів існуючих систем безпеки архівів (як технічних, так і організаційно-процедурних) спрямована на недопущення до документа “зовнішнього” злодія. Водночас сьогодні **майже 100 % архівних крадіжок здійснюється корумпованими архівістами, тобто “внутрішніми” злодіями**. Це, до речі, фатально вирізняє архівні крадіжки серед музейних і бібліотечних. Якщо із зовнішнім злодієм в особі дослідника можна ефективно боротися засобами технічної безпеки, а також шляхом обмеження руху оригіналів в архіві за рахунок видавання для роботи цифрових та інших копій, то перед “внутрішнім” злодієм архівні документи є беззахисними. Тому ключова позиція в переліку заходів, яких необхідно вжити задля запобіганню крадіжкам, – це стратегічна **переорієнтація із “зовнішнього” на “внутрішнього” злодія**. Тобто слід змінити **філософію запобіжних заходів** і, як мінімум, поширити на персонал архіву якнайширше коло заборон і обмежень, які досі були майже виключно спрямовані на дослідників або ширше – на зовнішніх користувачів. Це стосується передусім контролю за рухом документа на всіх етапах його шляху від коробки у сховищі до повернення на місце. Очевидно, варто ще раз переглянути “Основні правила роботи державних архівів”, запровадити єдині для користувачів у читальних залах і співробітників архіву “Правила користування документами НАФ”. Можливо, з огляду на необхідність додаткового часу на ці заходи, доведеться обмежити кількість справ, що видаються до читальних залів, імовірно – запровадити інші обмеження, причому, виключно кількісного характеру, не змінюючи, звичайно, загалом дуже ліберального характеру системи доступу до документів.

Зокрема, докорінній зміні підлягає **організація роботи зберігачів фондів**, осіб, які мають безпосередній доступ до документів. Доцільно подумати над створенням спеціальних бригад охоронців, які б колективно, а не поодиночці обслуговували сховища. Цікавий факт: після грандіозної крадіжки (або крадіжок) в Національній бібліотеці у Парижі (нещодавно там виявили зникнення 30 тис. одиниць унікальних рукописів і книг) адміністрація запровадила систематичну ротацію кадрів зберігачів та іншого персоналу, закріпленого за різними відділами і сховищами.

Цілком очевидно, що потребують **доопрацювання правові норми**, які регулюють відповідальність за пошкодження або втрату документів. На сьогодні ми впритул наблизилися до необхідності внесення змін не лише до Цивільного, але й до Кримінального кодексу. Зрозуміло, чинне на сьогодні в Україні правове поле є недієздатним у сенсі запобігання крадіжкам і покарання причетних до незаконного обігу документів. Сьогодні відомі й респектабельні колекціонери, в яких вилучено значні обсяги викрадених у двох львівських архівах документів (маючи гуманітарну освіту, ці особи не могли не усвідомлювати, що торгують краденим) і які спокійно і безкарно

продовжують свою “збирацьку” діяльність, відкривають нові галереї, проводять презентації своїх приватних колекцій.

Видається за доцільне розпочати **державну реєстрацію документів НАФ саме з приватних колекцій**, тобто зареєструвати спочатку публічні приватні колекції, а вже потім звертатися до домашніх скарбів колекціонерів. І в останню чергу – займатися реєстрацією державних архівів. В усякому разі, без широкої роз’яснювальної роботи серед різних верств наших співвітчизників тут не обійтися.

Необхідно змусити “працювати” ті законодавчі норми щодо торгівлі антикваріатом, які б не дозволяли здійснювати прийом на продаж в антикварних салонах і галереях, на аукціонах документів **без попередньої факхової експертизи їхнього походження**.

З іншого боку, повсюдно в державі має бути запроваджений не лише **систематичний моніторинг** Інтернет-аукціонів, але й регулярні обстеження “чорних” ринків та антикварних салонів.

Загалом слід ліквідувати “чорний” ринок, звичайно, не шляхом фізичного знищення “чорних” колекціонерів, а шляхом легалізації тіньових ринків антикваріату. Ми спромоглися суто муніципальними засобами досить просто заборонити роздрібну торгівлю газетами на станціях метро, але не можемо позбутися стихійних ринків старовини, що процвітають, зокрема, в Києві. Зрозуміло, для цього потрібні час і наполеглива праця всіх причетних до збереження національної писемної спадщини.

На міжнародному рівні цілком очевидно є доцільність запровадження і ведення централізованого обліку викрадених документів і пам’яток. Така база даних з адміністрованим, а не відкритим для широкої публіки доступом може бути створена спільними зусиллями міжнародної архівної спільноти на порталі однієї з професійних міжнародних організацій або, зрештою, навіть на порталі “Архіви України”. До бази можна включати всі об’єкти, зареєстровані в різних країнах як викрадені, на різних рівнях – подокументному або поодиночному – на основі Міжнародного стандарту архівного описування документів ISAD (G). Доступ до бази має бути суворо обмеженим, лише, наприклад, для представників правоохоронних органів, для спеціальної групи експертів, можливо, керівників національних архівів та архівних служб. З цією ініціативою державна архівна служба України виступатиме невдовзі разом із Генеральною дирекцією польських архівів, яка підтримала цю ідею. Таким чином ми запровадимо централізований облік викрадених архівних цінностей на зразок обліку музейних і бібліотечних раритетів, викрадених зі сховищ різних країн світу. Паралельно доцільно запровадити іншу базу, з цілком відкритим доступом іззовні, що акумулюватиме усі підозрілі з точки зору походження документи, виявлені на аукціонах світу. З іншого боку, сюди можуть включатися також дані про всі випадки віднайдених і повернутих документів/справ. За цією базою кожен архів може шукати і розпізнавати “свої” викрадені цінності. Такий проект може забезпечити якісно новий рівень міжнародної координації у протидії крадіжкам і віднайденні викрадених документів.

Не слід як спрощувати, так і ускладнювати проблему крадіжок. Цілком очевидно, що для убезпечення від крадіжок варто мати в арсеналі дій елементарний “джентльменський набір”, а саме:

1. Забезпечити кожен архів, кожне архівосховище системами охоронної сигналізації.
2. Забезпечити кожен архів спеціалізованою позавідомчою охороною;
3. Обладнати читальні залі надійними системами відеоспостереження і постійного фізичного (візуального) контролю. Взяти за правило, як цілком слушно зазначено в одному американському посібнику, “ніколи не залишати дослідника наодинці з документами”;
4. Максимально обмежити рух оригіналів документів усередині архіву. Нині в усьому світі у зв’язку з крадіжками серйозні надії покладаються – передусім бібліотекарями – на оцифровування. Цифрові копії фонду користування цілком можуть (і мають) з часом замінити оригінали. Архівістам варто замислитися над цим. В усякому разі, єдина перешкода на даному шляху – відсутність обладнання та часові виміри, необхідні для реалізації таких масштабних проєктів. Щодо обладнання, то його придбання частково передбачається в рамках Державної програми розвитку архівної справи на 2006–2010 рр. Тож, не полишаючи страхового мікрофільмування, треба вже зараз, там, де є така можливість, розпочинати масштабне оцифровування;
5. Суворо дотримуватися чинних норм і приписів щодо руху документів усередині архіву;
6. Ретельно добирати кадри зберігачів.

Звичайно, для перших чотирьох складових потрібні кошти. Є надія, що в рамках згаданої Державної програми розвитку архівної справи на 2006–2010 рр. ці питання вдасться вирішити в повному обсязі. А решта пунктів – то виключно наші відповідальність і професіоналізм.

Прагматичні американці праві ще й у тому, що на всі випадки катастроф (включно з крадіжками) мають існувати чіткі приписи, обов’язкові до виконання всіма співробітниками установи. До того ж, персонал систематично опановує їх під час спеціальних тренінгів, перепідготовки.

Ще одне принципове спостереження. У світовій практиці не зафісовано жодного випадку заміни керівництва бібліотеки чи архіву після виявлення факту крадіжок або навіть після завершення слідства, – очевидно, намагання знайти і негайно адміністративно покарати крайнього – це релікти радянського менталітету, яких важко позбутися в короткий термін пострадянського існування суспільства.

Очевидно, для українських архівістів настав час узагальнити світовий досвід і підготувати власні рекомендації, вірніше, чіткий *План дій*, живий і гнучкий документ на всі випадки, на всі нестандартні ситуації, пов’язані із загрозами документам та запобіганням катастрофам і крадіжкам.

До перспективних заходів можна додати маркування унікальних та особливо цінних документів спеціальними штемпелями, голограмами, електронними чіпами та інші технологічні новації. Але базовими є, очевидно, названі вище чотири складові. За умови їх дотримання у нас залишиться, по суті, **єдиний фактор, з яким людство, очевидно, ніколи не дасть собі ради, – фактор “внутрішнього” злочина, або, іншими словами, – фактор професійної зради.** Перед ним безсилі всі технічні засоби захисту й охорони. Найсучасніші системи спостереження не дають змоги простежити

за кожним рухом архівіста. А встановити електронний захист мільярдів документів **поаркушно** не може собі дозволити навіть Національний архів США – не найбідніший архів у світі.

¹ Див., наприклад: Планирование на случай бедствий: Обеспечение подготовленности к бедствиям и ликвидация их последствий в библиотеках и архивах: Исследования и руководящие принципы РАМП / Подгот. С. А. Бьюканан для общей программы по информации и ЮНИСИСТ. – Париж: ЮНЕСКО, 1988. – VI. – 151 с.; Archivum / ICA. – Munchen; New Providence; London; Paris, 1996. – Vol. XLII: Memory of the World at Risk Archives Destroyed, Archives Reconstituted. – 359 pp.; Сохранность культурного наследия: наука и практика. Библиотеки и архивы в экстремальных ситуациях: Материалы междунар. обучающего семинара (Санкт-Петербург – г. Пушкин, 2–6 окт. 1995 г.): Сб. статей. – СПб., 1996. – Вып. 1; Tarasov V. P. Co-operation in Crisis: international actions to save archives // Archivum / ICA. – Munchen, 1997. – Vol. XLIII. Proceedings of the 13 th International Congress on Archives (Beijing, 2–7 September, 1996). – P. 91–97; Сотрудничество в кризисных ситуациях: международные действия по спасению архивов // Отечественные архивы. – 1996. – № 6. – С. 105–109; Проблемы безопасности библиотек и библиотечных фондов: Материалы Всероссийского семинара (Санкт-Петербург, 22–24 апреля 1997 г.). – СПб., 1997; *Лишрс Дж., Вехтер В., Бекер Э.* Сохранение культурного наследия в библиотеках и архивах – иллюзия или возможность // Теория и практика сохранения памятников культуры: Сб. науч. тр. / РНБ. – СПб., 1998. – Вып. 19. – С. 67–71; Сохранение библиотечных и архивных материалов: (Руководство): [Пер. с англ.] / Сев.-Вост. центр консервации документов (NEDCC), С.-Петерб. гильдия реставраторов (СПБГР); под ред. Ш. Огден; Науч. ред. Ю. П. Ньюша. – СПб.: Европ. дом, 1998. – 257 с.; *Привалов В. Ф.* Обеспечение сохранности документального наследия в современных условиях // Отечественные архивы. – 1999. – № 2. – С. 12–16; Безопасность архивов и архивных фондов: Докл. и сообщ. на Всероссийской науч.-практ. конф. (30 нояб. – 1 дек. 1999 г.). – М., 2000. – С. 21–35; *Банасюкевич В. Д., Устинов В. А.* Актуальные научные проблемы обеспечения сохранности архивных документов // Отечественные архивы. – 2000. – № 1. – С. 10–18; *Кобякова В.* Моніторинг екологічного стану сховищ культурних цінностей і стану збереженості фондів // Студії з архів. справи та документознавства. – К., 2000. – Т. 6. – С. 95–97; *Місюра А., Шурубур А., Корчемна І.* Моніторинг стану збереженості документів Національного архівного фонду України // Студії з архів. справи та документознавства. – К., 2000. – Т. 6. – С. 97–101; *Осин В. М.* Безопасность архивов и архивных фондов // Отечественные архивы. – 2000. – № 1. – С. 102–110; Планирование действий на случай бедствия в вашей библиотеке: Метод. руководство / Авт. и сост.: С. А. Добрусина и др. – СПб., 2000. – 32 с.; Сохранность культурного наследия: наука и практика. Будущее прошлого: расширение доступа и сохранность коллекций: Материалы междунар. науч.-практ. конф. (Санкт-Петербург, 20–22 сент. 2000 г.): Сб. статей. – СПб., 2000. – Вып. 3; *Kovacevic M.* Suffering in War – Continuation in Peace // Archives in the Information Society: Papers of the International Conference (Popowo, May 31– June 1, 2002). – Warszawa, 2002. – P. 186–190; *Матяш И.* Проблема катастроф и гуманистическая функция архивов в современном мире // Archives in the Information Society: Papers of the International Conference (Popowo, May 31– June 1, 2002). – Warszawa, 2002. – P. 179–185; *Новохатський К., Скрицька Л.* Концепція забезпечення національних інтересів України в архівній справі (проект) // Студії з архів. справи та документознавства. – К., 2002. – Т. 8. – С. 53–79; Память мира:

Общие руководящие принципы сохранения документального наследия / Отдел по вопросам информационного об-ва Организации Объединенных Наций по вопросам образования, науки и культуры; Подготовлено для ЮНЕСКО Реем Эдмондсоном. – Париж: ЮНЕСКО, 2002. – 72 с.; *Хорхордина Т.* Архивы и война // *Архівознавство. Археографія. Джерелознавство: Міжвід. зб. наук. праць.* – К., 2002. – Вип. 5. Архіви – складова інформаційних ресурсів суспільства. – С. 80–86; *Сохранение культурного наследия библиотек, архивов и музеев: Материалы науч. конф. (С.-Петербург, 14–15 февр. 2003 г.).* – СПб., 2003; *Форд Э.* Аварии и катастрофы: контроль и реакция (Великобритания) // *Отечественные архивы.* – 2003. – № 3. – С. 45–51; *Шандра В. С.* Від культури архівної справи до державної політики в архівній справі: шляхи реконструкції втрачених фондів // *Архіви України.* – 2003. – № 1–3. – С. 42–47; *Качковський О.* Методика ідентифікації справ та реконструкції інформаційного масиву ушкоджених фондів // *Архіви України.* – 2004. – № 4–6. – С. 61–70; *Матяш І.* Архів у техногенному суспільстві: загрози і шляхи їх подолання // *Студії з архів. справи та документознавства.* – К., 2004. – Т. 11. – С. 137–140; *Збереження бібліотечних і архівних фондів у несприятливих екологічних умовах: Інструктивно-методичні рекомендації / НАН України. НБУВ; Уклад.: А. Г. Бровкін, Л. М. Волосатих, Л. П. Затока та ін.* – К., 2005. – 33 с.

² Див., зокрема, доповіді: *К. Е. Новохатський, Л. А. Скрицкая.* Безопасность архивов Украины в общей системе защиты национальных интересов в архивном деле // *Безопасность архивов и архивных фондов: Докл. и сообщ. на Всероссийской науч.-практ. конф. (30 нояб. – 1 дек. 1999 г.).* – М., 2000. – С. 54–59; *И. Б. Огурцов.* Актуальные проблемы профилактики и раскрытия преступных посягательств на культурные и исторические ценности // *Безопасность архивов и архивных фондов.* – С. 78–84;

Порівн. матеріали розділу “Катастрофи в архівах: підготовленість і подолання наслідків” веб-порталу “Архіви України” (<http://www.archives.gov.ua/NB/Accident.php>), зокрема: “Перший європейський семінар із проблем запобігання катастрофам та збереження архівів” (2004); перелік Інтернет-ресурсів на порталі ЮНЕСКО “Disaster: Preparedness and Recovery” (http://www.unesco.org/webworld/portal_archives/pages/Resources/Preservation_and_Conservation/Disaster_Preparedness_and_Recovery/index.shtml)

³ *Новохатський К., Скрицька Л.* Концепція забезпечення національних інтересів України в архівній справі. – С. 61–62.

⁴ <http://palimpsest.stanford.edu/byform/mailling-lists/exlibris/2002/02/msg00044.html>. Статистика ФБР є скромнішою: воно оцінює цінності, що викрадаються щороку, в суму 5 млрд. доларів: <http://te.verweg.com/pipermail/cpprot/2006-January/thread.html>

⁵ <http://palimpsest.stanford.edu/byform/mailling-lists/exlibris/2005/02/msg00226.html>

⁶ *И. Б. Огурцов.* Актуальные проблемы профилактики и раскрытия преступных посягательств на культурные и исторические ценности // *Безопасность архивов и архивных фондов: Докл. и сообщ. на Всероссийской науч.-практ. конф. (30 нояб. – 1 дек. 1999 г.).* – М., 2000. – С. 78–84.

⁷ http://www.rbms.nd.edu/committees/security/theft_reports/theft_reports_2005.shtml#2005

⁸ http://www.boston.com/news/local/articles/2005/08/09/dealer_faces_probe_in_map_thefts/

⁹ <http://www.archives.gov/press/press-releases/2002/nr02-17.html>

¹⁰ http://www.civilwarnews.com/archive/articles/document_theft.htm

¹¹ <http://www.archives.gov/press/press-releases/2006/nr06->

- ¹² Див.: <http://www.ferris.edu/library/SpecCollections/SAA/SecurityRoundtable.html>
- ¹³ <http://www.ferris.edu/library/SpecCollections/SAA/Securityinstructions.pdf>
- ¹⁴ <http://www.archives.gov/research/recover/>
- ¹⁵ <http://www.archives.gov/research/recover/missing-documents.html>
- ¹⁶ Див.: www.davidrumsey.com
- ¹⁷ Тоні Кемпбелл доводить, що технологічна революція дає можливість історикам і географам робити відкриття, не виходячи з кабінету; див.: www.maphistory.info.
- ¹⁸ Див. публікацію кореспондента "Courant" Кіма Мартіно від 15 січня 2006 р.: <http://www.courant.com/>
- ¹⁹ Див.: Barton, John P. and Johanna C. Wellheiser (eds). *An Ounce of Prevention: A Handbook on Disaster Contingency Planning for Archives, Libraries and Record Centres*. Toronto: Toronto Area Archivists Group Education Foundation, 1985;
- Bohem, Hilda. *Disaster Preventions and Disaster Preparedness*. Berkeley, CA: Office of the Assistant Vice-President, Library Plans and Policies; University of California, Berkeley, 1978;
- Greenfield, Jane. *The Care of Fine Books*. New York: Nick Lyons Books, 1988;
- Jenkins, John J. *Rare Books and Manuscript Thefts: A Security System for Librarians, Book-sellers and Collectors*. New York: Antiquarian Booksellers Association of America, 1988;
- Morris, John. *Managing the Library Fire Risk*. 2nd ed. Berkeley, CA: Office of Risk Management and Safety, University of California, 1979;
- Nyberg, Sandra. "The Invasion of the Giant Spore." *SOLINET Preservation Program Leaflet No.5*. Atlanta, GA: SOLINET (November 1987): 19 pp.;
- RBMS Security Committee, Gary L. Menges, Chair. "ACRL Guidelines for the Security of Rare Books, Manuscript and other Special Collections." *College and Research Libraries News* 51(3) (March 1990): 240–244;
- Trinkaus-Randall, Gregor. "Preserving Special Collections Through Internal Security." *College and Research Libraries News*. 50(4) (July 1989): 448–454;
- Trinkaus-Randall, Gregor. *Protecting Your Collections: A Manual of Archival Security*. Chicago: The Society of American Archivists;
- Waters, Peter. *Procedures for the Salvage of Water-Damaged Library Materials*. Washington, DC: Library of Congress, 1979;
- Zycherman, Linda (ed). *A Guide to Museum Pest Control*. Washington, DC: The American Institute for Conservation of Historic and Artistic Works (AIC), Assoc. of Systematics Collections, 1988, 205 p.;
- Chaney, Michael, and Alan F. MacDougall. *Security and Crime Prevention in Libraries*. Aldershot, Hants.; Brookfield, VT: Ashgate Publishing Company, 1992;
- Fennelly, Lawrence J., ed. *Effective Physical Security*. 2nd ed. Boston: Butterworth-Heinemann, 1997;
- Keller, Steven R., and Darrell R. Willson. "Security Systems." In *Storage of Natural History Collections: A Preventive Conservation Approach*, Vol. I, eds. Carolyn L. Rose, Catharine A. Hawks, and Hugh H. Genoways, 51–56. Iowa City, Iowa: Society for the Preservation of Natural History Collections, 1995;
- Keller, Steven R. "Conducting the Physical Security Survey." Deltona, Florida: Steven R. Keller and Associates, Inc., 1988. This and many other excellent documents on security of cultural resources by Steven Keller are available online at <http://www.horizon-usa.com>. See especially the following:
- "The Most Common Security Mistakes That Most Museums Make." Deltona, Florida: Steven R. Keller and Associates, Inc., 1994. <http://www.horizon-usa.com/horizon/common.txt>

“Securing Historic Houses and Buildings.” Deltona, Florida: Steven R. Keller and Associates, Inc., 1994. <http://www.horizon-usa.com/horizon/histhous.txt>

“A Dozen Things You Can Do to Improve Your Security Program.” Deltona, Florida: Steven R. Keller and Associates, Inc., 1993. <http://www.horizon-usa.com/horizon/dozen.txt>

“A Plan for Achieving Internal Security.” Deltona, Florida: Steven R. Keller and Associates, Inc., 1990. <http://www.horizon-usa.com/horizon/internal.txt>

Liston, David, ed. *Museum Security and Protection*. ICOM (International Committee on Museum Security). New York: Routledge Inc., 1993.

Shuman, Bruce A. *Library Security and Safety Handbook: Prevention, Policies and Procedures*. Chicago: American Library Association, forthcoming.

“Designing Personal Safety into Library Buildings.” *American Libraries* 27.7 (August 1996): 37–39. Practical guidelines for improving public library spaces and procedures to help ensure patron and staff safety.

O'Neill, Robert Keating, ed. *Management of Library and Archival Security: From the Outside Looking In*. Binghamton, NY: The Haworth Press, Inc., 1998.

Patkus, Beth Lindblom. “Collections Security: A Preservation Perspective.” *Journal of Library Administration* 25.1 (1998): 67–89.

Wyly, Mary. “Special Collections Security: Problems, Trends, and Consciousness.” *Library Trends* 36 (1987): 241–56.

²⁰ Martin, Abigail Leab. “The Saying and the Doing:: The Literature and Reality of Theft Prevention Measures in U.S. Archives, Part 1, in: *Library & Archival Security*, 2000, vol. 15. Issue 2, pp. 27–75.

²¹ Moffett William. *Guidelines Regarding Thefts in Libraries*, in: *College and Research Libraries News*, March 1988, pp.159–62; *ACRL Guidelines Regarding Thefts in Libraries* http://www.rbms.nd.edu/standards/theft_guidelines.shtml#top. Переглянута версія: <http://www.ala.org/ala/acrl/acrlstandards/guidelinesregardingthefts.htm>.

²² Серед них, зокрема, називаються:

– Міжнародна асоціація професійних консультантів з безпеки (<http://iapsc@iapsc>). Подає список експертів із зазначення сфери, в якій консультант має конкретний досвід;

– Ресурси з бібліотечної безпеки: Бібліографія (“*Library Security Resources: A Bibliography*”): <http://www.libraryreference.org/security.html>. Спеціальні онлайнові публікації Американської асоціації бібліотек (ALA) та Асоціації бібліотек коледжів та дослідницьких бібліотек (ACRL);

– Комітет Безпеки Асоціації бібліотек коледжів та дослідницьких бібліотек, Секція рукописів та рідкісних книг (Association of College and Research Libraries, Rare Books and Manuscripts Section, ACRL/RMBS: <http://www.ala.org>). Кілька публікацій щодо методики розробки систем безпеки;

– Товариство американських архівістів (Society of American Archivists, SAA: (<http://www.archivists.org>). Публікації щодо безпеки архівних та спеціальних бібліотечних колекцій;

– Електронний список працівників служби безпеки бібліотек. Контакт: sallen@library.getty.edu;

– Exlibris – популярний електронний форум (Електронні новини і дискусії для тих, хто цікавиться рідкісною книгою, спеціальними колекціями, та бібліотекарів спеціальних колекцій: (<http://palimpsest.stanford.edu/byform/mailling-lists/exlibris/>). Має потужний веб-архів щодо проблем безпеки. Містить сотні повідомлень про крадіжки (див., наприклад: <http://palimpsest.stanford.edu/cgi-bin/AT-exlibrissearch.cgi>);

– Архіви і архівісти: електронний форум. Часто дискутуються теми щодо проблем безпеки. Звертатися: archives@listserv.muohio.edu;

– Мережа безпеки музеїв (Museum Security Network, MSN): <http://www.museum-security.org/indexdefinitief.html>? – корисний ресурс щодо захисту культурних цінностей. Містить список консультантів, надає доступ до публікацій, інших ресурсів із запобігання катастрофам;

– INTERPOL (International Criminal Policy Organization). Інтерпол поширює інформацію про викрадені твори мистецтва з 1947 р. Нещодавно з метою полегшення пошуку і повернення запроваджено Програму щодо власності на об'єкти культури (<http://www.interpol.int/>);

– Interloc – база даних втрачених і викрадених книг, електронний книжковий ринок (штаб-квартира розташована у Саузворзі, штат Вашингтон). Онлайнова база з вільним доступом, де можна легко знайти книжки на продаж, а також розшукувані книжки. Включає також стародавні карти, фотодокументи, рукописи. Для роботи в базі слід зареєструватися (абонентська плата за базовий пакет становить 10 доларів щомісяця; “професійний” пакет коштує 100 доларів) за адресою: <http://lists.webjunction.org/mailman/listinfo/publib>. База є надзвичайно потужним ресурсом: 1994 р. вона мала 275 зареєстрованих користувачів і понад 410 тис. книжок у базі. З кожним днем кількість користувачів зростає на дві–три особи, щодня до бази додається від однієї до 50-ти тис. позицій, загалом вона налічує мільйони об'єктів. Про бурхливість “життя” всередині бази свідчить той факт, що кожної хвилини з неї на запити розсилається до 2000 позицій.

Проблемами безпеки музеїв, бібліотек, архівів займаються професійні асоціації, серед них, зокрема:

– Американське товариство промислової безпеки (The American Society for Industrial Security, ASIS), яке має Постійний комітет безпеки музеїв. Останній опублікував Пропоновані правила музейної безпеки (Арлінгтон, 1989, 21 с.) (Suggested Guidelines in Museum Security. Arlington, VA: ASIS, 1989; 21 pp.); товариство забезпечує щоденний моніторинг понад тисячі публікацій (<http://www.asisonline.org>);

– Американська асоціація ризику і страхування (American Risk and Insurance Association, <http://aria.org>);

– Safety-L – спеціальний електронний ресурс, що надає консультації з технічних аспектів безпеки будівель, а також щодо спеціального обладнання (для реєстрації необхідно надіслати запит на адресу: listproc@ala.org).

²³ Див.: http://www.pch.gc.ca/newsroom/index_e.cfm?fuseaction=displayDocume nt&DocIDCd=4N0159

²⁴ Jenkins, John J. Rare Books and Manuscript Thefts: A Security System for Librarians, Book-sellers and Collectors. New York: Antiquarian Booksellers Association of America, 1988.

²⁵ Robertson, Guy. “The Elvis Biography Has Just Left the Building, and Nobody Checked It Out: A Primer on Library Theft.” *Feliciter* 44.10 (October 1998): 20–24.

²⁶ Totka, Vincent A., Jr. “Preventing Patron Theft in the Archives: Legal Perspectives and Problems.” *American Archivist* 56 (1993): 664–72). Онлайнову версію публікації можна знайти на MSN.

²⁷ Див.: http://www.rbms.nd.edu/standards/theft_guidelines.shtml#top

²⁸ Опубл. у російському перекладі: <http://user823621.sf1000.registeredsite.com/ruplam32/rusec31.htm>

²⁹ Див.: <http://www.nedcc.org/plam3/tleaf312.htm>

³⁰ Див., зокрема: <http://www.maphistory.info/europethefts.html>

³¹ <http://www.utro.ru/news/2002060516411082110.shtml>

³² Lapèlerie François. Copernic, Galilée, Ptolémée et les autres. Trafics de livres précieux en Europe de l'Est // BBF (Paris). – 2001. – Т. 46, No 6. – Р. 6–13; <http://www.enssib.fr/bbf/bbf-2001-6/01-lapelerie.pdf>

³³ <http://www.resource.gov.uk/action/managingrisk/managingrisk.asp>

³⁴ Див. звіт: <http://www.maphistory.info/aberseminar.html>

³⁵ Див.: <http://te.verweg.com/pipermail/msn-list/2003-June/000055.html>; також: <http://www.swmlac.org.uk/print.php?ID=28&SID=444>

³⁶ [http://www.mla.gov.uk/webdav/harmonise?Page/@id=73&Document/@id=19259&Section\[@stateId_eq_left_hand_root\]/@id=4332&Session/@id=D_YKcr786sGgWDv1bptIWb](http://www.mla.gov.uk/webdav/harmonise?Page/@id=73&Document/@id=19259&Section[@stateId_eq_left_hand_root]/@id=4332&Session/@id=D_YKcr786sGgWDv1bptIWb)

³⁷ [http://www.mla.gov.uk/webdav/harmonise?Page/@id=73&Document/@id=19293&Section\[@stateId_eq_left_hand_root\]/@id=4332&Session/@id=D_YKcr786sGgWDv1bptIWb](http://www.mla.gov.uk/webdav/harmonise?Page/@id=73&Document/@id=19293&Section[@stateId_eq_left_hand_root]/@id=4332&Session/@id=D_YKcr786sGgWDv1bptIWb)

³⁸ Див.: <http://www.wien2004.ica.org/fo/programmes.php?ctNv1=1&ctNv2=29&id=358&dt=&vd=1093437000>

³⁹ Тюрина Е. Кражи в архивах и их предупреждение // Отечественные архивы. – 2004. – № 6. – С. 13–14; http://www.rusarchives.ru/publication/icaiv_i.shtml

⁴⁰ Там само.

⁴¹ Див.: <http://www.archives.gov.ua/News/EuroUnion/>

⁴² Див. стенограму конференції: Transcript of the Conference European Archives: Forming Partnerships in the Digital Age. The National Archives, Kew, 17–18 November 2005. European Board of National Archivists (EBNA), яку представлено на сайті Національного архіву: http://www.nationalarchives.gov.uk/interactivity/pdf/ebna_transcript.pdf

⁴³ Опубл.: <http://www.archives.gov.ua/News/EVRAZIKA.php#3>

⁴⁴ Опубл. на сайті Єврокомісії: http://europa.eu.int/comm/secretariat_general/edoc_management/introreportArch_en.htm

⁴⁵ Див.: <http://www.archives.gov.ua/News/EuroUnion/>

⁴⁶ Див., наприклад: http://www.rg.ru/2006/08/09/rgali_Krazha.html; www.ng.ru/regions/2006-08-09/1_rgali.html; www.radiomayak.ru/culture/06/08/08/53945.html; www.grani.ru/Culture/m.109725.html; www.gazeta.ru/2006/08/08/last211124.shtml

⁴⁷ Кражи в архивах. Факты, комментарии, мнения // Отечественные архивы. – 2005. – № 5. – С. 52–69.

⁴⁸ Резолюция Всероссийской конференции “Безопасность музеев и библиотек–2003” // <http://www.rosizo.ru/life/events/library-security/resolution.html>; Кражи в архивах. Факты, комментарии, мнения // Отечественные архивы. – 2005. – № 5. – С. 52–69; <http://www.archives.gov.ua/News/Ros.php>

⁴⁹ Там само.

⁵⁰ Шабанова Т. Е. О мерах по предотвращению хищений архивных документов // Отечественные архивы. – 2005. – № 5; <http://www.archives.gov.ua/News/Ros.php>

⁵¹ Козлов В. П. Профессиональное предательство – самая опасная угроза // Отечественные архивы. – 2005. – № 5; <http://www.archives.gov.ua/News/Ros.php>

⁵² Опубл.: <http://www.archives.gov.ua/News/EVRAZIKA.php#3>

⁵³ 70 % коштів, передбачених державними цільовими програмами “Культура Росії” на розвиток архівної справи (2001–2005; 2006–2010 рр.), спрямовуються саме на забезпечення матеріально-технічної бази – технічне оснащення архівосховищ, охоронну та пожежну сигналізацію, відновлення страхового копіювання, встановлення систем відеоспостереження в читальних залах тощо.

⁵⁴ Шабанова Т. Е. О мерах по предотвращению хищений архивных документов // Отечественные архивы. – 2005. – № 5; <http://www.archives.gov.ua/News/Ros.php>

⁵⁵ <http://www.ytro.ru/articles/2002060601482282176.shtml>

⁵⁶ <http://www.utro.ru/news/2002042609572175174.shtml>

⁵⁷ Див.: <http://www.tbforum.ru/print.php?id=248&funky=print>

⁵⁸ <http://www.archives.gov.ua/Archives/Arhivy-Ukr.php#1>

⁵⁹ Museum Security Network (MSN). Підтримується Міжнародною радою музеїв (ICOM) та Міжнародною радою безпеки музеїв (ICMS) (<http://www.museum-security.org/>). Штаб-квартира MSN розташована у Роттердамі (Нідерланди). Портал має підзаголовок: “Останні новини про інциденти: Музеї, бібліотеки, архіви, антикваріат, церковне мистецтво”. На ньому збирається інформація, щодня – до сотні повідомлень (<http://www.museum-security.org/latest.html>). Згодом поточна інформація обробляється й оформлюється у щомісячні звіти про інциденти, переважно крадіжки (див.: <http://te.verweg.com/pipermail/cpprot/>). Архів випадків ведеться з 1997 р.

⁶⁰ http://www.rbms.nd.edu/committees/security/theft_reports/

⁶¹ <http://www.maphistory.info/theftlinks.html#libraries>. Сайт підтримується колишнім бібліотекарем Британської бібліотеки, спеціалістом-картознавцем Тоні Кемпбеллом.

⁶² <http://www.carto.com/mapthefts.html>

⁶³ <http://www.antiquemapdealers.com/>. Тут, “для годиться”, вміщено мінімальну інформацію з проблеми.

⁶⁴ Див. спеціальний розділ сайту: “Stolen Works of Art” (<http://www.interpol.int/Public/WorkOfArt/Default.asp>).

⁶⁵ <http://www.abaa.org>

⁶⁶ <http://www.abaa.org/cgi-bin/abaa/abaapages/code-of-ethics>

⁶⁷ <http://www.express-k.kz/2002/12/05/05.php>

⁶⁸ <http://www.cultcorp.ru/doc.html?id=8666&sid=122&date=08-12-2004>

⁶⁹ http://www.rg.ru/2006/08/09/rgali_Krazha.html

⁷⁰ <http://www.grani.ru/Culture/m.24724.html>

⁷¹ http://www.proza.com.ua/news/05-11-2005_1_950c.shtml

⁷² http://www.hoolig.chat.ru/num2_1.html

⁷³ http://www.swanngalleries.com/maps_atlases.cgi

⁷⁴ Див.: <http://www.archives.gov.ua/News/ArchAukcion/#pr-1>

⁷⁵ Для порівняння щодо порядку цифр: Галерея Фрейзера (Великобританія) пропонує інший автограф діяча (1926) за 1,7 тис. фунтів стерлінгів. Знаменитий американський аукціон “eБей” – оригінал Наказу Револьюційної Військової Ради від 15.12.1919 № 343 за підписом Л. Троцького за 8–9 тис. доларів (до речі, з ознаками приналежності до державного архіву). Німецький “Котте-Автографс” автограф Л. Троцького (1933) оцінив у 4,6 тис. доларів.

⁷⁶ <http://www.historyforsale.com/html/default.asp>

⁷⁷ <http://www.historyforsale.com/html/printfriendly.asp?documentid=217253>;
<http://www.historyforsale.com/html/printfriendly.asp?documentid=262319>;
<http://www.historyforsale.com/html/printfriendly.asp?documentid=262313>

⁷⁸ <http://www.historyforsale.com/html/prodetails.asp?documentid=261568&start=1>

⁷⁹ <http://www.historyforsale.com/html/printfriendly.asp?documentid=264499>

⁸⁰ <http://www.historyforsale.com/html/printfriendly.asp?documentid=258501>

<http://www.historyforsale.com/html/printfriendly.asp?documentid=258503>

⁸¹ <http://www.historyforsale.com/html/printfriendly.asp?documentid=262802>

⁸² <http://www.historyforsale.com/html/prodetails.asp?documentid=264577&start=1>

⁸³ <http://www.historyforsale.com/html/prodetails.asp?documentid=263034>

⁸⁴ <http://www.historyforsale.com/html/displaysigners.asp>

⁸⁵ <http://www.user.cityline.ru/~als/index.htm>

⁸⁶ <http://www.rarebook.ru/index.htm>

⁸⁷ <http://www.gravura.ru/>

- ⁸⁸ <http://www.antikwariat.ru/>
- ⁸⁹ <http://www.rarebook.ru/u029.htm>
- ⁹⁰ <http://www.antikwariat.ru/>
- ⁹¹ За адресою: <http://www.antikwariat.ru/categoriesparent2112>
- ⁹² http://www.antikwariat.ru/showpic.php?pic=uplimg/mb101135_456764408_main-pic.img
- ⁹³ <http://www.antikwariat.ru/lot118902>
- ⁹⁴ <http://www.antikwariat.ru/lot11925>
- ⁹⁵ <http://www.uaportal.com/>
- ⁹⁶ <http://www.alpha-avizo.com/index.php?page=art&file=ET7/a>
- ⁹⁷ Див.: <http://www.lotok.com.ua/>
- ⁹⁸ http://www.okna.org.ua/section_archive.php?Nomer=97&Division=near&Nomer2=97
- ⁹⁹ <http://lotok.com.ua/categories.php?parent=238>
- ¹⁰⁰ <http://auction-su.com/aboutus.php>
- ¹⁰¹ <http://auction-su.com/auctiondetails.php?id=101643>
- ¹⁰² <http://auction-su.com/auctiondetails.php?id=101669>
- ¹⁰³ <http://www.archives.gov.ua/News/ArchAukcion/#pr-4>
- ¹⁰⁴ <http://www.archives.gov.ua/News/ArchAukcion/>

ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

Безпека архівних, бібліотечних
та музейних зібрань:
Рекомендації щодо запобігання крадіжкам,
планування заходів
(291–307)

Моніторинг крадіжок, повідомлення
про зникнення раритетів, реєстрація втрат
(308–320)

Аукціонна торгівля документами,
картами, рідкісними книгами
(321–334)

Зразки виставлених на Інтернет-аукціонах
документів, що ймовірно є архівними
(335–363)

**Безпека архівних, бібліотечних
та музейних зібрань:
Рекомендації щодо запобігання крадіжкам,
планування заходів**

Northeast Document
Conservation Center
100 Bridgeway Square
Andover, MA 01810-1494
www.nedcc.org
Tel: (978) 470-1010
Fax: (978) 475-6021

**TECHNICAL
LEAFLET
EMERGENCY
MANAGEMENT**

Section 3, Leaflet 12

**COLLECTIONS SECURITY: PLANNING AND
PREVENTION FOR LIBRARIES AND ARCHIVES**

by Karen E. Brown
Field Services Representative
Northeast Document Conservation Center and
Bath Lindaluna Partners
Preservation Consultant
Walpole, MA

INTRODUCTION

Many archives and libraries fail to recognize the vulnerability of their collections to loss. Collections can be threatened not just by theft and vandalism, but by disasters (e.g., fire or flood) and changes from natural conditions. Any emergency seeking to provide the best possible security for its collections must put in place coordinated policies that address all of these threats. Since other leaflets in this series can be consulted for information on disaster planning, environmental control, and proper storage and handling, this leaflet will focus on the problems traditionally associated with collections security: theft and vandalism.

Most library and archives staff members have heard stories describing trusted patrons, other outsiders, or even valued staff who have pilfered collections (for personal gain, to add to private collections, or perhaps for moral or official reasons), but many do not realize such things could happen in their repository. While most libraries and archives have basic security policies, universal enforcement can be difficult. Some patrons (and indeed some staff) see security measures as unnecessary inconveniences.

If a security program is to be effective, there must be widespread understanding of the importance of security to the mission of the repository. It seems obvious that missing or damaged collections cannot be made available for use, but too often staff and management do not recognize the importance in the effects of theft and vandalism. It is important to understand that while some damage or loss can be alleviated (for example, a stolen journal might be replaced through purchase, books missing in one library may be loaned from another, or missing pages may be photocopied), other materials may be irreplaceable (if the material is unique, rare, or difficult and expensive to replace).

<http://www.archivists.org/publications/2012/07/12.htm>

 Rare Books and Manuscripts Section Association of Colleges and Research Libraries A Division of the American Library Association		OFFICE ☐ OFFICE ☐ ? ☐
<h2 style="text-align: center;">ACRL Guidelines Regarding Thefts in Libraries</h2> <p><i>Draft version; document revised and posted 12/01/2001; revised posting 1/15/2002. Hearing scheduled for Saturday, January 20, 8:00 - 10:00pm, during the ALA Midwinter Meeting in New Orleans, location TR3.</i></p>		
<h3 style="text-align: center;">Section I. Preventing Library Theft</h3>		
<p>A. Appoint a Library Security Officer (LSO)</p> <p>The LSO should be given authority by the library and the parent institution to act on their behalf while working with the institution's legal counsel and security force.</p>		
<p>B. Form a Security Planning Group</p> <p>A Security Planning Group, made up of the LSO and other appropriate personnel, will be responsible for developing a security plan to prevent theft and a detailed plan of action to follow when a theft is discovered. The plan may be a part of the institution's disaster plan or constitute a separate plan. The plans should not be public documents (e.g., they should not be posted on a website), but accessible only to appropriate library and institutional personnel.</p>		
<p>C. Communicate with the Public Relations Department</p> <p>Establish a working relationship with the institution's public relations office so that timely and accurate announcements can be made to the press when a theft is discovered.</p>		
<p>D. Communicate with Law Enforcement Agencies and Work for Institutional and Legislative Support</p> <p>Establish contact and foster good working relations with law enforcement agencies -- institutional, local, state, and/or federal -- and agencies which of them has original jurisdiction over the library (e.g., campus security, local or state police, etc.) and under which circumstances they should be called. The library should maintain a list of contacts at each level of law enforcement and discuss the plan of action with each. (See Appendix I for "Networking Resources Directory for Protection and Recovery.") The FBI, as well as U.S. Customs or Internal might become involved if stolen items are suspected of being taken across state lines or of being smuggled into or out of the country.</p>		
<p>http://www.rims.edu/instruction/thef_guide.htm</p>		

ALA American Library Association

Association of College & Research Libraries

A Division of the American Library Association

[Search ALA](#)
[Contact ALA](#)
[Login](#)

[contact us](#)
[search ACRL](#)
[sitemap](#)
[home](#)

[50 East Huron Street • Chicago, Illinois 60611](#)
[Telephone: 606-545-7433, ext. 2523 Fax: 312-280-2520](#)

[Join ACRL](#)

About ACRL

Standards & Guidelines

[Standards & Guidelines](#)
[Download Standards & Guidelines](#)
[Email this URL](#)
[Print this Page](#)

Issues & Advocacy

Events & Conferences

Professional Tools

Publications

Awards

Give to ACRL

President's Page

Curators

[Home](#)
[Standards & Guidelines](#)

Guidelines Regarding Thefts in Libraries

Approved by ACRL and ALA, January 2003

Section I. Preventing Library Theft

A. Appoint a Library Security Officer (LSO)

The LSO should be given authority by the library and the parent institution to act on their behalf while working with the institution's legal counsel and security force. Consult Section II of the ACRL Guidelines for the Security of Rare Books, Manuscripts, and Other Special Collections for a fuller description of the LSO's role, available from the ACRL office and published in *College News* (October, 1998); see also the [REF:3 Website/Guidelines](#).

B. Form a Security Planning Group

A Security Planning Group, made up of the LSO and other appropriate personnel, will be responsible for developing a security plan to prevent theft and a detailed plan of action to follow when a theft is discovered. The plan may be a part of the institution's disaster plan or constitute a separate plan. The plan should not be public documents (e.g., they should not be posted on a website), but accessible only to appropriate library and institutional personnel.

C. Communicate with the Public Relations Department

Establish a working relationship with the institution's public relations office so that timely and accurate announcements can be made to the press when a theft is discovered.

D. Communicate with Law Enforcement Agencies

Establish contact and foster good working relations with law enforcement agencies—institutional, local, state, and/or federal—and determine which of them have original jurisdiction over the library (e.g., campus security, local or state police, etc.) and under which circumstances they should be called. The library should maintain a list of contacts in each level of law enforcement and discuss the plan of action with each. (See Appendix I for "Networking Resources Directory for Protection and Recovery.") The F.B.I., as well as U.S. Customs or Homeland Security, may become involved if stolen items are suspected of being smuggled into or out of the country.

<http://www.ala.org/standards/guidelines/guidelines.htm>

ALA American Library Association

ACRL
Association of College
& Research Libraries
Advancing the mission of libraries

Search ALA   Contact ALA   Login

contact us   search ACRL   sitemap   home

50 East Huron Street • Chicago, Illinois 60611
Telephone: 800-541-2433, ext. 2523 Fax: 312-280-2520

join ACRL

About ACRL

Standards & Guidelines

Standards R
Guidelines

 Standards
ACRL
Standards

 Guidelines
ACRL
Guidelines

Guidelines for the Security of Rare Books, Manuscripts, and Other Special Collections

Prepared by the ACRL Rare Books & Manuscripts Section's Security Committee. Final version approved July, 1990.

Originally published in OSL News October, 1989

- I. Introduction
- II. The Library Security Officer
- III. The Security Policy
- IV. The Special Collections Building or Area
- V. The Staff
- VI. The Manuscripts
- VII. The Collections
- VIII. Transfers from the General Collection
- IX. Legal and Procedural Responsibilities
- X. Conclusion
- Appendix I - Guidelines for Handling Periodicals, Manuscripts, and Other Special Collections Materials
- Appendix II - Addresses for Reporting Theft
- Appendix III - Related Guidelines

Abstract

In a climate where theft of special collections materials is an everyday possibility, security must be a major concern of the entire library and special collections communities with special collections administrators addressing to the best of their abilities within their institutional context.

The ACRL/RBMS Security Committee's Guidelines for the Security of Rare Book Manuscript, and Other Special Collections, published here, is the principal ACRL document dealing with the security of library materials. These guidelines identify important needs that collector administrators should address in developing adequate collection security. While directed primarily toward rare books, special collections, and manuscripts, the topics are also applicable to general collections. The RBMS Security Committee strongly urges implementation of these guidelines, including the unique identification marking of materials and the appointment of a Library Security Officer (LSO).

Issues & Advocacy

Events & Conferences

Professional Tools

Publications

Navigation

Home

Guidelines & Standards

Navigation

Home

Guidelines & Standards

Navigation

Home

Guidelines & Standards

	<p style="text-align: center;">Society of American Archivists Security Roundtable</p>						
<u>Mission</u>	<u>Leadership</u>	<u>Projects</u>	<u>Meetings</u>	<u>Resources</u>			
<p style="text-align: center;">Mission</p> <p style="text-align: center;">The roundtable focuses on security issues to the preservation of both in-print and manuscript collections.</p> <p style="text-align: center;"><u>Return to Menu</u></p>							
<p style="text-align: center;">Leadership Co-Chairs</p> <table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="width: 50%; vertical-align: top;"> <p>Deborah R. Hall University of Colorado Library Special Collections Cameron Room 154 Boulder, CO 80506-7144 303-440-3910 deborah@colorado.edu deborah@colorado.edu</p> </td><td style="width: 50%; vertical-align: top;"> <p>Michael McMartin University Archives Special Collections Librarian East State Library 1015 Commons Drive, STE 100 Baltimore, MD 21201 410-516-1741 mmartin@esl.state.md.us mmartin@esl.state.md.us</p> </td></tr> </table> <p style="text-align: center;"><u>Return to Menu</u></p>						<p>Deborah R. Hall University of Colorado Library Special Collections Cameron Room 154 Boulder, CO 80506-7144 303-440-3910 deborah@colorado.edu deborah@colorado.edu</p>	<p>Michael McMartin University Archives Special Collections Librarian East State Library 1015 Commons Drive, STE 100 Baltimore, MD 21201 410-516-1741 mmartin@esl.state.md.us mmartin@esl.state.md.us</p>
<p>Deborah R. Hall University of Colorado Library Special Collections Cameron Room 154 Boulder, CO 80506-7144 303-440-3910 deborah@colorado.edu deborah@colorado.edu</p>	<p>Michael McMartin University Archives Special Collections Librarian East State Library 1015 Commons Drive, STE 100 Baltimore, MD 21201 410-516-1741 mmartin@esl.state.md.us mmartin@esl.state.md.us</p>						
<p style="text-align: center;">Projects</p> <p>The Security Roundtable is currently seeking proposals for projects which address security and is seeking hosting institutions. Two specific and preliminary topics are of the following categories:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Core of building security • Reading Room security • Electronic records security <p>Any other ideas will be welcome for roundtable chairs. All eligible proposals will be presented at the roundtable meeting and given.</p> <p>The Security Roundtable is also seeking suggestions for other projects which could be most useful to the membership. If you have any ideas, please discuss them at our roundtable meeting, or contact the roundtable leadership.</p> <p style="text-align: center;"><u>Return to Menu</u></p>							
<p style="text-align: center;">Message</p> <p>Events at the SAA Annual Convention, New Orleans- August 2005</p> <p>http://www.kerl.ischlib.org/Special/What%20to%20do%20at%20SAA%20SecurityRoundtable.html</p>							

Staff Security Instructions

Presented at the 31 August 2000 Security Roundtable meeting
Denver, Colorado

- 1) **Maintain professional demeanor**- Remain calm and exercise restraint. Do not accuse the suspect of theft or attempted theft.
- 2) **Notify supervisor**- If a supervisor is present, inform the supervisor of what you have observed.
- 3) **Approaching the suspect**- Do not touch or search the patron; however, if no supervisor is present, you may ask that the material be returned. (If we think that is appropriate, the staff member should probably be provided with some script or pre-learned language.
- 4) **Maintain chain of custody for material**- In case of a suspected theft or known theft, the documents and/or boxes from which documents came should be taken into custody by a staff member and placed in a secure area, preferably a safe or vault, in the event that staff must vouch for an "unbroken chain of custody" after the material was handled by the researcher. It may also be necessary to take fingerprints off the container or items. Any videotaping of the incident should also be retrieved and placed into a secure area until it can be given to the proper authorities.
- 5) **Give warning and/or bring in police/security personnel** If the patron returns the material undamaged he/she might simply be asked to leave and a warning issued. It would be good to have a policy in place about the kinds of actions that are illegal or unacceptable and the amount of time the patron should be banned from the premises for various kinds of activities. Another option is to contact security (or local police if no security force is on site) and ask them to talk with patron, emphasizing the seriousness of taking or damaging material and the possible consequences. In either event, a report should be written with all the details of the incident and circulated among staff members who work in the area so that they can be alert to any future problems with this particular patron. If the reading room is simply one among several other research areas in a library, it is also useful to notify other areas of the library or archives about the incident, providing a name and description of the patron and information about the incident. In some cases, it might be appropriate to contact other repositories on an informal basis.
- 6) **Summon the police/security officer** If the patron is uncooperative or the material is damaged, or the patron leaves the reading room with the material, the security office should be contacted immediately. There should be a prior agreement with that the office that, in these circumstances, an officer will be dispatched to the scene in haste. Provide the staff with the telephone number of the security office in your written instructions. It would also be useful to program

<http://www.ferris.ac.uk/library/spotcollection/sia/SecurityInstructions.pdf>

- your telephone with a single speed dial digit for the security office or a panic button that sends an alarm to the security office, if that is appropriate.
- 7) **Provide a good description of the suspect and the events-** Do not try to follow the patron; however, staff should think in terms of developing a good description of the person and events that transpired to provide to the security force. A written report should be started as soon as the incident as possible in order to recall the most detailed information about the events that transpired. It is also useful to have a specific form that can be filled out to make sure that all the pertinent facts are included.
  - 8) **Know laws, regulations and other written rules-** Staff should be knowledgeable about the laws, regulations and other written rules that govern the theft of material in their institution and the pertinent sections should be clearly stated on the registration information handed out to researchers. As an example, researchers visiting the Library of Congress Manuscript Reading Room must sign a form that includes the following statement: "It is a violation of federal law punishable by fine and/or imprisonment to steal or willfully damage or destroy manuscripts, books or other Library property. 18 USC 641; 18 USA 1361; 18 USC 2071; 22 DC Code 3106; and LCR 610 S 5, LCR 1812."
  - 9) **Investigating and prosecuting-** Once a report is taken by the Security personnel, the case can be turned over to the FBI for investigation and the U.S. Justice Department for prosecution if Federal property is concerned or to the local police and county district attorney if state property is involved. Decisions to prosecute are made jointly by these law enforcement agencies in cooperation with the library or archival institution.
  - 10) **Notify other research areas or institutions-** If a charge is filed against a patron, in addition to notifying other research areas in the same institution, a notice alerting other libraries or archival institutions should be sent out to the archives listserv and/or Exlibris.
  - 11) **Theft suspected but staff member uncertain-** If a staff member suspects that someone may be stealing material, it might be useful to request that another staff member, who does not work with the public, pose as a researcher and sit in the research room in a place where they can observe the actions of the suspect (professional thieves will quickly learn the faces of public services staff). It may also be necessary to find some way to detain a suspect until the proper authorities arrive. If a staff member knows ahead of time that a suspect wants to examine a particular box or file, photocopying the file before it is served to the patron and then checking originals against the photocopies when the file is returned, is a useful method. While this has been used with success in at least one instance, institutions rarely have enough warning ahead of time to put this option into action.
  - 12) **Be prepared to testify in court-** Staff must be prepared to testify if a theft case goes to court, so detailed notes written as close to the time of the incident are very helpful, especially since it may take years before the case actually goes to trial.

International Congress on Archives 2004

13-17 August - Vienna - Austria

Archives, Memory and Knowledge

[Home](#)
[Archived Network](#)

[Sponsors & Sponsors](#)
[Congress News](#)
[TCA Home Page](#)

Home of Professional Programmes

Go to Professional Programmes

 Add to your Schedule

International Cooperation for Protection against the Theft and Loss of Archives
3. ARCH-LOSS AND SOCIETY - 3. Tage Losses
Professional Programmes
Round Table

Wednesday, August 18 / 14:00 - 15:45
Hall B3

For many years, public and professional archivists have been aware of the loss of archival documents. Several factors explain this phenomenon: on the one hand, what used to be private and change in composition in the past community; on recent decades, on the other hand, the increasing value of many archival documents due to their character as autographs or collectors' objects; on ever higher demand for digital documents and this under the threat of an irrevocable loss today than in the past. The duty of archivists to combat this in archival documents and to enable better cooperation of an international level for the preservation of the entirety of public archival heritage.

Organizer	Archives de France
Resources	French RISM
Frequency	Twice / Once every 10 years
Simultaneous Sessions	English / German / Russian / French
Links	GOALS 20
Equipment	Computer presentation / Internet connection / Overhead projector

News

Archived Network

News on
Proposed
Dated
Meeting

● Welcome

- About the Congress
- 2004 Theme
- August 12th Committee

● Outreach and Reports

- Newsletters and Recommendations
- Presentations Online
- Newsletters
- Roundtable in Commemoration
- Committee Selection

● Programme

- Professional Programme
- Social Programme
- Social Events
- Press Conference
- First Programme

● Speakers

● General Assembly

● Exhibition

● Extended Congress

- Worldwide
- The ICA
- American Society

● Pre- and Post-Congress Meetings

Calendar

● Vienna Links

 your schedule

http://www.ica2004.org/ Archived: 2004-08-10 10:00:00

[MSN] New Guidelines to Safeguard Collections in UK Museums, Archives and Libraries

CallPrepFredNet / MailSectNetwork's security at xslal.nl
Tue Jun 10 22:55:06 CEST 2003

- Previous message: [MSN] The Sun News | 06/07/2003 | Works stolen from art festival
- Next message: [MSN] museum head of security stole exhibits for more than 10 years
- Messages sorted by: [date] [thread] [subject] [author]

New Guidelines to Safeguard Collections in UK Museums, Archives and Libraries

Tuesday 10 June 2003

Works of art, antiquities and books are still being stolen from museums, galleries and reference institutions in this country. Resourcer, as the lead advisory body for security matters, has launched major guidelines to help prevent thefts and secure our heritage for future generations.

Specialist security staff from over 70 museums, archives and libraries across the country have pooled their extensive experience of protecting collections against criminal activity to produce a comprehensive set of practical recommendations, procedures and information to safeguard the collections in museums, archives and libraries. Security in Museums, Archives and Libraries - A Practical Guide covers a wide range of security issues including: original security and fire; security staff, alarms and CCTV; physical defenses; bag searching; bomb handling; event and exhibition security; disaster planning, to name but a few.

Tina Alcock, Resourcer's National Security Adviser, said: "Security is such an important issue for museums, archives and libraries. Despite advances in modern security methods thefts continue to happen. There is an established market for the stolen items, and they usually retain their value. Museums, archives and libraries need to strike a balance between keeping their collections safe and making them accessible and enjoyable to the public without endangering them.

library@xslal.nl >library@xslal.nl (2003-06-10 22:55:06)

MLA PROGRAMMES

[About us](#)
[News](#)
[Policy](#)
[Programmes](#)
[Information](#)
[Help](#)
[Links](#)

[Access Options](#)

People's Network
Framework for the Future
Libraries and Diversity
Resources

Collection Advice Network

Portable Antiquities
Water Library bases
Remediation
Origination
Inspiring Learning for all
Cultural Property
Archives Task Force
Online initiatives
OCUS Workshop

Guide on the Action to be taken in Cases of Theft, Criminal or Accidental Damage (including Indemnified material)

First Steps

It needs to be established that the object has actually been stolen or damaged either intentionally or accidentally. In cases of suspected theft enquiry needs to be made to ensure that it has not been removed from display for cleaning, renovation, study or change of exhibition without proper notification. A search of the premises may show that the item has been removed from display and hidden to be collected later.

Any recovered items or damaged items should be left where found until examined by police but must be protected, if necessary by closing and locking the gallery/building. Emergency precautions may be necessary to avoid further damage to the items or injury to persons.

Conservation

A conservator's advice must be taken immediately to minimise any effect of damage. An Institute of Conservation leaflet "Choosing a Conservator" should be used to contact a suitably experienced conservator from the Conservation Register. Existing condition reports should be annotated to show the extent of damage. In the absence of a report one must be prepared. Photographs, with a scaled ruler alongside, should be taken of the damage, in situ if possible. Photographs need to pay particular attention to the area of damage and the effect of the damage both physically and visually in relation to the whole object.

No remedial conservation work should be undertaken before informing the lender and the Manager of the Government Emergency Scheme at MLA (in the case of indemnified material), unless emergency action is essential to prevent further damage. If the action is taken, it must be fully documented. A copy of this report will be required if an insurance claim arises from this incident.

Conservation Register
c/o ECCO, The Institute of Conservation
3rd Floor, Dringthorpe Building
1 London Bridge
London
SE1 9EG
Tel: 020 7788 3804

<http://www.mla.gov.uk/conservation/indemnified/> left hand column on right hand side

D:\MS\2004\08_300001\11

Resource: The Council for Museums, Archives and Libraries

Has the incident been reported to the police?

☐ Reported
☒ Not reported (reason - too difficult/politically)

State of museum at time of incident?

☐ Museum Open
☐ Museum Closed - unoccupied
☐ Museum Closed - with staff present

Perimeter alarms

☐ Set
☐ Activated

Time and nature of response to alarm:

☐ Not activated

Reason for non-activation:

☒ Not set
☒ Not installed

Area/room of building in which the incident occurred?

☒ Displays
☒ Stores
☐ Reception
☐ Shop
☐ Office
☐ Other (Please describe)

Page 2 of 3

The Council for Museums, Archives and Libraries

Nature of incident (Use separate sheet if necessary)

- Give full details including any method of gaining entry to the building.
- Include any physical protection defeated.

_____

_____

_____

Description of stolen item(s) and approximate values (Use separate sheet if necessary)

_____

_____

_____

Description of any suspects

- Include any detail of age, height (e.g. tall), build (e.g. slim), colour of hair, clothing and any unusual features

_____

_____

_____

Details of person the Security Adviser may contact for further details

Name: _____

Position: _____

Tel: _____ Fax: _____

Email: _____

Name and designation of person completing this form

Name: _____

Position: _____

Signed: _____ Date: _____

Please return completed form to: Security Adviser, Resources, The Council for Museums, Archives and Libraries, 16 Queen Anne's Gate, London SW1H 9AA

March 2003 Page 3 of 3

Report on Archives in the enlarged European Union

Increased archival cooperation in Europe: action plan

2e PRACTICAL ASPECTS OF ACCESS: READING ROOM STANDARDS

Proposed concrete actions :

1. To examine and coordinate proposed reading room standards for archives services throughout the European Union
2. To co-ordinate measures preventing the theft of archival documents

Future orientations:

3. To examine the possible establishment of comparable reading room standards and the introduction of a general user card for archives in the EU-Member States and at the European level.
4. To examine the establishment of a virtual reading room (see also chapter 2 h).

II. MEASURES AGAINST THEFT

More and more archival documents have a commercial value and although most archives services have improved their safety measures, theft remains a serious problem.

There are several reasons for this phenomenon. On the one hand, there is the considerable increase in the number and the nature of the readers using archive material over recent decades. On the other hand, the market value attained by such documents encourages criminality. The prices realised by certain documents at public auctions can only encourage the development of a trade in autographs now that they have an investment value.

In addition, in recent years, specialist networks have developed. These networks whose existence has only just come to notice, bring together thieves, receivers of stolen goods, and professionals of doubtful reputation who can provide a commercial outlet for documents removed from public collections. Recent cases have shown that the theft of documents, clearly listed as being in public archive services, can be carried out to order for corrupt professionals.

a. Reading room security

It is possible to make improvements in security by means of appropriate reading room architecture and stricter security measures. Apart from asking for proof of identity from all visitors and providing duplicates instead of original documents, there are various precautionary measures that can be taken in reading rooms like camera observation, not allowing bags or folders in the reading room, providing the visitors with special paper, weighing the amount of paper taken in and out of the reading room (but note that the weight of paper can vary depending on the environment conditions), etc.

It is recommended that visitors always identify themselves with their archives card (with photograph) when getting documents and that careful registration of all requests for consultation of documents is kept, so that even after a longer time it is clear which documents were consulted by which visitor. Reading room staff should keep close observation. A

<http://www.scaun.kiev/News/EuroUnion/>

detailed description of archival holdings is helpful when proof of ownership of stolen documents has to be given.

b. Prevention of theft and illegal trade of archival documents

For the prevention of theft there are a number of measures that can be taken, such as:

- an obligation for antiqua dealers to keep a register of their objects and the provenance of these;
- a request that notaries report the existence and whereabouts of (important) private archives found in heritages;
- the formation of a specialised police force, as already exists in certain countries;
- the uncovering of catalogues of antiqua sales;
- registration of the consultation of valuable archives in reading rooms of archives services;
- immunity for bona fide people who have come into possession of stolen archives and bring these back to the archives services.

It is urgently recommended that a comparative study of the effectiveness of the various measures is carried out. Between archives and libraries the exchange of information on theft and thieves can be improved.

A special danger threatens private archives, which are not always meant to be kept in public archives services. In some countries there is a market for trade in private archives. At these antiqua fairs also documents stolen from public archives can be found.

The struggle against illegal traffic in old documents whether at national or at European level has seriously begun. Experiences with various reclaiming processes, for instance those by the Directorate of French Archives, show the current lack of preparedness of most archive services when faced with a theft or with the need to make a claim.

It would appear from recent experiences that national archival administrations have only limited means at their disposal for the recovery of those constituent parts of their national heritage. In practice these documents, even if they are of an indisputably public nature cannot be reclaimed if they are put up for sale abroad. Even though the European Union directive allows the exercise of such a claim in the case of documents which left their land of origin after 1994, it would seem practically impossible to determine as a matter of fact the date on which the document left the country, except in the case of obvious theft.

The danger is that in order to avoid the process of claim in the country of origin, unscrupulous traders will put documents up for sale abroad, and that this practice will expand for lack of means on the part of archive administrations to do anything about it.

c. European co-operation

It is desirable and even urgent in these circumstances that there should be Europe wide co-ordination in drawing public attention to such practices, so as to enable countries to regain possession of heritage items which have been removed from public collections.

This co operation could include the following elements:

- a sharing of precise information about arrangements in place in each member state of the Union for reclaiming such material;
- creating a European database of stolen documents, comparable to the database of stolen works of art;
- greater co-ordination between archive services, and judicial and police authorities so as to counter the setting up of networks of receivers;
- a collective approach to the different governments in Europe with a view to drawing their attention to this worrying situation and to investigating ways in which the national heritage can be better protected.

Taking the European Report Forward – Updates from the Five Working Groups "Measures to prevent theft of archives"

Tomas Lidman – Director of the National Archives of Sweden

Tomas Lidman presented the conclusions of the working group appointed at the EBNA meeting in Luxembourg to discuss the protection of archival holdings from theft. The discussion has been summarised, with recommendations, under five headings:

1. **Legal practice and experience in restitution of stolen archival documents** aiming at creating a guide of the European countries' legislation and practices applied in case of proven international illicit trade and restitution of stolen documents purchased "in good faith".
2. **Preventive measures and proof of ownership** consisting of a set of best practices related to the implementation of security measures that could prevent theft and damage to archival collections. Amongst others, these measures include tightly controlled access to storage areas, registration of readers, close monitoring of readers' movements and the provision of photocopies, microfilm or digital copies instead of the original for use in the reading rooms. Archival institutions should also be encouraged to take the necessary measures to establish conclusive proof of ownership (including detailed cataloguing of the physical features of their collections).
3. **Training and developing awareness of the problem** aiming at developing security rules and facilitating co-operation between partners. Information packs should be compiled and disseminated to relevant interest groups, proposing schemes for training sessions, providing case-studies, concrete examples and illustrations of best-practices.
4. **Study on the present situation regarding theft from archives** which could answer questions related to the type of thefts experienced by archival institutions (internal or external) and which material was most attractive to thieves, the trace in stolen material, the profile of the dealers and buyers of stolen material, etc.
5. **An organisation that would not duplicate the network introduced in 2002 and organised by national and larger scientific libraries (The Liber Security**

Network), but rather build with this existing framework for co-operation. Mr. Lidman recommended that EBNA creates a working group for security matters with the remit of developing the different studies included in the recommendation.

One delegate asked Mr. Lidman whether the proposal of this working group would take into account the fact that thefts are also committed internally by archivists. He replied that, in his opinion, libraries were more vulnerable to thefts than the archives themselves. Despite the fact that libraries suffered both internal and external theft, Mr. Lidman considered that the latter was more prevalent in these institutions.

<http://www.namuln.se/News/EuroArchive>

Моніторинг крадіжок, повідомлення про зникнення раритетів, реєстрація втрат

The screenshot shows the National Archives website with the main heading "Recover Lost and Stolen Documents". The page is designed to encourage the public to report missing or stolen historical documents. It includes a sidebar with navigation links, a main content area with a list of bullet points, and a footer with contact information.

RECOVERING LOST AND STOLEN DOCUMENTS

Help the National Archives Recover Lost and Stolen Documents

- We need your help!
- See what's missing!
- What can you do?
- Why should you bother reporting lost historical documents of the U.S. government?
- What happens when you help the National Archives by reporting lost documents?
- We need your help to ensure that United States government documents (federal, congressional, and essential material that have been lost or stolen are returned safely and securely to the National Archives, where they will be preserved, described, and made available to all citizens and scholars. [Learn more about our mission.](#)

Over time, U.S. government documents, which record our shared national experience from 1776 to the present, are removed from our holdings. When such records are stolen — sometimes for resale on web auction sites — our shared history is lost and our ability to maintain accountability in our government is lessened. [Reporting](#) government documents missing theft, prohibited by law. The consequences for perpetrators of such theft can be significant, as illustrated by this [page from 2005 Release from 2005](#).

- What can you do if you are a document collector, dealer, or a staff member at another archives, library, or museum, you can:
  - avoid buying, selling, or trading in lost or stolen [historical U.S. government documents](#).
  - identify lost or stolen U.S. government documents and report them to the National Archives.
- Why should you bother? National Archives staff experts will work with you to determine whether historical documents belong to the United States, saving you time, the loss of your money, and potential lawsuits, and [ensuring that we, as Americans, always continue to see the records of our own government.](#)
- What happens if you help the National Archives by reporting missing U.S. government documents? National Archives staff members will follow through to determine if the document in question is a lost or stolen historical U.S. government document. If it is found to be so, National Archives staff will request the return of the document. Contact the National Archives to report a lost or stolen historical U.S. government document. You may be contacted for additional information, and will receive a thank you from the National Archives for your assistance.

TOP OF PAGE

Copyright © 2009 National Archives and Records Administration. All rights reserved. | [Privacy Policy](#) | [Contact Us](#) | [Feedback](#) | [Terms of Use](#) | [Accessibility](#) | [Site Map](#)

<http://www.archives.gov/research/recover>

[Home](#)
[About Us](#)
[Contact Us](#)
[Privacy Policy](#)
[Terms of Use](#)

Recover Lost and Stolen Documents

[Home](#)
[Recovering Documents](#)
[Missing Documents from the National Archives](#)

Missing Documents from the National Archives

[Home](#)
[Recovering Documents](#)
[Missing Documents from the National Archives](#)

Missing Civil War Documents from the National Archives, Organized by Author

John Adams

- Document dated January 22, 1861, San Francisco, CA.
- Document dated April 4, 1861, Fort Crook, N.J.
- Document dated May 31, 1861, Fort Crook, CA.

James Jay Archer

- Document dated July 17, 1861, Fort Yamhill, Oregon.

Lewis J. Armistead

- Letter dated September 1, 1859, relative to examination and settlement of company funds.
- Letter to W. W. Washell dated New San Diego, Cal., February 15, 1861, received February 24, requests certain explanations in reference to G.O. 22 War Dept. of 1859, and Dept. Order No. 3 of 1861.
- Letter to Commanding General dated New San Diego, Cal., February 20, 1861, received February 24, charges ordered against enlisted men of Armistead's command.
- Letter to W. W. Washell dated New San Diego, March 21, 1861, received March 22, in reference to troubles in Lower California, his action in the matter, and suggests that two pieces of artillery be sent to his post.
- Letter to J. L. Buell, dated New San Diego, June 4, 1861, received June 14, encloses post return and requests copies of Dept. Order No. 4.

M. Bryant

- Letter dated December 20 or 21, 1865, San Antonio, Proceedings of Board of Survey conducted at Barrio Prieta on December 21, pursuant to Department Order No. 33 C. Series, endorsed by R. B. Gamble.

Stiles Casev

- Letter dated January 14, 1861, requesting a leave of absence.

George Cronk

- Document dated December 20, 1861, CA.

George Armstrong Custer

- Letter dated October 9, 1865, Weekly Station & Effective Force, Report of 2nd Cavalry Division (signature clipped).
- Telegram dated October 18, 1865.
- Document dated September 23, 1865, weekly station of effective force.
- Document dated October 2, 1865, weekly station of effective force.
- Document dated October 9, 1865, weekly station of effective force.

Jefferson Davis

- Letter dated May 17, 1864, Return requisition from India.
- Letter to John W. Lee, dated May 30, 1864, approving expenditure to build stone house.
- Letter dated Sept 2, 1865, Protection of public property.

John B. Floyd

Rare Books and Manuscripts Section

Association of College and Research Libraries

A Division of the American Library Association

RBMS Security Committee: Theft Reports 2005

This is a list of incidents reported in the public media and on open listservs, such as Exlibris. The "Incidents of Theft" list was begun in 1987 and is updated by a member of the RBMS Security Committee. Although known to be incomplete, the list does provide an indication of the extent and variety of reported and alleged thefts. For reports in the Exlibris electronic discussion list since April 1991, consult the [list archives](#).

The following list contains notices of thefts that occurred or were reported from January 2005 to December 2005. For additional coverage or for information on how to report notices for possible inclusion on the list, please consult the [cumulative index](#).

2005

November 2005

Matthew Brooke was charged in the theft of a bound volume of the *Pennsylvania Evening Post* newspaper from the Wisconsin Historical Society Library in Madison. The volume, valued at \$3,000-\$5,000, contained issues of the newspaper from January to April 1777. Brooke is charged with breaking into the glass bookcase where the volume was displayed and concealing the volume in his pants.

Source: *American Libraries*, November 2005.

Two rare editions of the Book of Mormon printed in the 1840s have been reported missing from the Church of Jesus Christ of Latter-day Saints' Institute near the University of Utah. The sale in which the material was housed was discovered missing. It is suspected the sale was taken sometime between Oct. 24 and Nov. 8. The 1840 edition is valued at \$35,000 and the 1841 edition at \$25,000.

Source: Story by Justin Hill from *The Salt Lake Tribune* of November 11, 2005, posted on Exlibris electronic discussion list.

A notebook belonging to the late Finnish writer Mika Waltari was recovered after having been stolen from the Paivalehti Museum's 60th Anniversary Exhibition of Waltari's novel *The Epigonism*. Surveillance showed two men breaking into a locked glass cabinet and taking the notebook. Authorities suspect the publicity generated from the theft led to the return of the material.

http://www.waltari.fi/edu/communitex/csc/04_nytilh/ft_reported theft _report_2005.shtml

FOR WEB SERVERS 1.0

Grouped by Confidence Subject

Your concept search was: **Thefts**

- Scores with a red icon show confidence in the match between the document and your search.
- Search for similar documents by clicking on the red or black icons next to each score.
- Show a short summary for a document by clicking the (summary) link.

Documents found by matching keyword prefixes and concept-based associations:

- 70% [\[EXLIBRIS:30718\] More on recent map thefts \(summary\)](#)
- 70% [Re: Library criticised over map thefts \(summary\)](#)
- 70% [\[EXLIBRIS:30714\] More on recent map thefts \(summary\)](#)
- 70% [thefts of rare maps \(summary\)](#)
- 68% [LoC thefts \(summary\)](#)
- 68% [\[EXLIBRIS:31622\] Insider thefts \(summary\)](#)
- 68% [Map thefts \(summary\)](#)
- 68% [UK: Library criticised over map thefts \(summary\)](#)
- 68% [Re: thefts of rare maps \(summary\)](#)
- 66% [\[EXLIBRIS:29286\] Library Thefts \(summary\)](#)
- 66% [Re: Library criticised over map thefts \(summary\)](#)
- 66% [\[EXLIBRIS:30713\] Map theft, insider thefts \(summary\)](#)
- 66% [Re: LoC thefts \(summary\)](#)
- 66% [Re: LC thefts \(summary\)](#)
- 66% [\[EXLIBRIS:31625\] RE: Insider thefts \(Powerpoint hand-out\) \(summary\)](#)
- 66% [\[EXLIBRIS:30719\] Map theft, insider thefts \(summary\)](#)
- 66% [\[EXLIBRIS:31623\] RE: Shakespeare association copies \(summary\)](#)
- 66% [\[EXLIBRIS:31626\] Re: Insider thefts \(summary\)](#)
- 66% [Re: Library criticised over map thefts \(summary\)](#)
- 66% [Re: Bland thefts \(summary\)](#)
- 66% [\[EXLIBRIS:31621\] Re: Insider thefts \(summary\)](#)
- 66% [\[EXLIBRIS:29314\] RE: Library Thefts \(summary\)](#)
- 66% [Re: Gilbert Bland - thefts \(summary\)](#)
- 66% [Gilbert Bland - thefts \(summary\)](#)
- 64% [thefts \(summary\)](#)
- 64% [\[EXLIBRIS:31619\] Insider thefts \(summary\)](#)
- 64% [\[EXLIBRIS:31220\] New Yorker article on map thefts \(summary\)](#)
- 64% [\[EXLIBRIS:31230\] More on recent map thefts \(summary\)](#)
- 64% ['Map and Book Theft' - new webpages \(summary\)](#)
- 64% [Yale thefts \(summary\)](#)
- 64% [\[EXLIBRIS:31624\] Re: Insider thefts \(summary\)](#)
- 62% [Added Thefts Reported \(summary\)](#)
- 62% [Re: Scanners/Thefts \(summary\)](#)
- 62% [The Royal Library Thefts \(summary\)](#)
- 62% [\[EXLIBRIS:29017\] Transylvania University thefts solved \(summary\)](#)
- 62% [re: fwd: Atlas thefts in the midwest \(summary\)](#)

<http://palmwest.stnfb.edu/cgi-bin/AT-exlibrisearch.cgi>

MLA PROGRAMMES		Go <input type="text"/> Search <input type="text"/>		Access Contents	
About us	News	Policy	Programmes	Information	Help
<div> <div> People's Network Paranoid Death's Forum Libertarian and Disability Kerouacians Jazz and the African Diaspora Postcolonial Studies Global Literary Studies Academicism Cartography Teaching Learning Enrich Cultural Property Jazz and Black Power Culture and Law 2008 Mid Year </div> <div> Thrift monitoring Placing Advertisements Antiques, Travel, Gaselle 115 Sherbrooke Avenue London W1CH 5AD Tel: 020 7930 7193 Art Lovers Register 13 Grosvenor Place London SW1X 7RH Tel: 020 7930 7193 Email: artlovers@artlovers.org Website: http://www.artlovers.org Salvia PO Box 28080 London SE27 6RH Tel: 020 5361 2515 Email: artlovers@artlovers.org Web: http://www.artlovers.org </div> </div>					

[HOME](#)
(main menu)

[Index](#)
menu

[TITLES](#)

[complete](#)
SITEMAP

[WHAT'S](#)
NEW

[WHAT'S](#)
NEW

Map History / History of Cartography: THE Gateway to the Subject

European map thefts, 2001

Related pages:

- [What can the International Map Collectors' Society do to deter map thieves?](#) (monitored February 2006)
- [Issues arising out of the Forbes Smiley affair](#) (2003)
- [How should we respond to early map thefts?](#) (2002)
- [Links relating to the theft of early books and maps](#)
- [Report of the 'Responding to Theft' seminar](#) (National Library of Wales, 25 April 2002)

Page posted 4 May 2002. Please send comments, or further links to ForGow@infomaphistory.info

From January 2001 onwards, a sequence of thefts from rare map collections in various parts of Europe was reported. The libraries known to have been affected were in Aberystwyth, Copenhagen, Helsinki, Stockholm and The Hague. An Englishman, Melvin Nelson Perry (born 1956), was convicted of the theft from Helsinki University Library [the six maps involved were listed in the *list&as discussed*]. The links below, arranged in chronological order, comprise the online announcements so far identified. Much of the information they contain about the way the thieves operated remains relevant.

The web and the Internet discussion lists provide an excellent medium for spreading information, fast and widely. Several messages about the European thefts were cross-posted, among others to Ex Libris, MapHist and the Map Trade list. The Royal Library in Copenhagen used their web site to post a CCTV image of the suspect, and some of the links below include pictures of Melvin Perry.

However, the random nature of such distribution meant that many who needed the information never received it, or only after their own library had suffered. For suggestions as to how matters could be improved in future, see [How should we respond to early map thefts?](#)

For links to the North American map thief, Giffert Blund, see -

- [Missing Books and Manuscripts \(Section 3 Maps\)](#)
- [Misses Harvey, The Island of Loer Meer \(Random House, 2000\)](#) [the author's website includes a range of comments on the book]

http://www.earlymaphistory.info

[HOME](#)
(main menu)

[Theft menu](#)

[INDEX](#)

[complete SITEMAP](#)

[What the site is ABOUT](#)

[WHAT'S NEW](#)

WWW.British Library History

Map History / History of Cartography: THE Gateway to the Subject

Report of the 'Responding to Theft' seminar, held at the National Library of Wales on 25 April 2002

Related pages:

- [What can the International Map Collectors' Society do to deter map thieves?](#) (dated February 2006)
- [Issues arising out of the Forth Smiley affair](#) (2005)
- [How should we respond to early map thefts?](#) (2002)
- [Links relating to the theft of early books and maps](#)
- [European map thefts](#) (2001)

This one-day meeting was organised by the British and Irish Committee for Map Information and Catalogue Systems (BRICMICS) and Antiquarian Booksellers' Association (International) (ABA) to discuss the recent growing problems of map thefts from libraries in the UK and Europe. It was attended by over 30 representatives of a range of institutions, particularly map libraries, and included five main presentations and a detailed discussion of future strategies for dealing with this problem.

Following a welcome by Andrew Green, Librarian of National Library of Wales (NLW), Tony Campbell, as Chairman, explained the background to the day, and described the three main groups that need to be involved in discussing what responses to theft should be: libraries, the map and antiquarian book dealers, and the police. Whilst the libraries themselves were well represented at this meeting, only three dealers were present, whilst unfortunately the police representative had had to pull out at a late stage. He also noted that we also had no representatives from the Museums, Libraries and Archives Council (MLA) (formerly Resource: the Council for Museums, Archives and Libraries), the art insurance world, nor many international representatives. Despite these omissions, he hoped this meeting could be a concrete stage in rebuilding trust between the various groups, evolving better codes of practice, and assist in reducing library thefts and the speedy apprehension of thieves.

The first speaker was **Toni Moulton**, Head of Security at the British Library, London, on 'The British Library Experience'. First, he described what was known about the two main map thieves who had operated at the British Library: Mr Mervyn Perry (also presenting himself under the names Nelson, Cook and West) and Mr JP Bellwood. Both had various reader passes issued to them between 1993-5, both were regular visitors to the BL, and both were subsequently convicted in 1995 and 1996 of stealing various BL materials, particularly illustrated colour plates. It was also noted that following Mr Perry's initial thefts, the then Head of Security had managed to install Closed Circuit Television (CCTV), and CCTV evidence was used in bringing Mr Bellwood to trial.

<http://www.maplibrary.info/seminar.html>

[illegible]

<http://www.interpol.int/public/Data/WeekOfAction/Data/10027002220.asp>

Museum Security Network

new
[search](#)
[submit](#)
[login](#)
[register](#)
[password](#)
[forgot](#)
[help](#)

organizers
[submit](#)
[login](#)
[register](#)
[password](#)
[forgot](#)
[help](#)

the database
[submit](#)
[login](#)
[register](#)
[password](#)
[forgot](#)
[help](#)

subscribe
[submit](#)
[login](#)
[register](#)
[password](#)
[forgot](#)
[help](#)

THE ART LOSS REGISTER™

Helping the victims of art theft

► [Report a Loss](#) ► [Search The Database](#)

The Art Loss Register (ALR) is the world's largest private international database of lost and stolen art, antiquities and collectibles that provides recovery and search services to collectors, the art trade, insurers and law enforcement through technology and a professionally trained staff of art historians.

Ramsbury Manor Theft

You are aware about the ownership of a work of art, an antique object, or otherwise, wish to register a stolen item, please contact us on 02493 20 7043.

ALR Wins £20m Bakewin Case

DOWNLOAD FULL PRESS RELEASE (web format)
DOWNLOAD FULL PRESS RELEASE (print format)

Royal Society agrees return of Hooke folio

The Royal Society has announced that it has received a private appeal for the return of the Robert Hooke folio, which was due to be auctioned on March 28th 2006...

Judge swears checks after 20 Year Mystery Solves its envelope revealing suspect is brother after 20 years

CONFIDENTIALITY STATEMENT

Privacy Policy
[Privacy Policy](#)
[Terms of Use](#)
[Contact Us](#)
[About Us](#)

Аукціонна торгівля документами, картами, рідкісними книгами

CELEBRATING MORE THAN 50 YEARS OF PROFESSIONAL BOOKSELLING EXCELLENCE

ANTIQUARIAN BOOKSELLERS' ASSOCIATION OF AMERICA

FAIRS & EVENTS

The AABAA Chicago Book Fair will be held at the Jacob Javits Center in New York City from September 15-17, 2008. Please visit our website www.aabaa.org for more information about exhibiting and attending.

NEWS

Read about the past, present, and future of antique bookbinding and the latest antiquarian books in the review section of the AABAA Newsletter...

MEMBERS

For existing Member Services or to join if you are an antiquarian bookseller, visit www.aabaa.org or call 1-800-451-1111. For more information, visit www.aabaa.org.

LOADING FOR A BOOK: USE OUR QUICK SEARCH:

OR GO TO OUR ADVANCED SEARCH

Author NY

Copyright ©2008 Antiquarian Booksellers' Association of America. All Rights Reserved. Reproduction in whole or in part without permission is prohibited. powered by Bibliopixel

Home

Find a Book

Our Booksellers

For Collections

What's New

Fairs & Events

Member Services

About ABA

Online Store

Shilling

Contact

LAB Congress

History For Sale™ ™ The Autograph & Manuscript Dealers

Home | Links | Contact Us | Help | Info | My Account | 1-800-425-5379

Enter Signer Name or Phrase Search

Gift Locator Tool

Send Us Your Comments
Complete Signer Listing

U.S. Leaders

- ▶ Presidents
- ▶ Vice Presidents & First Families (2155)
- ▶ U.S. Politicians (1518)
- ▶ Supreme Court (543)

World Leaders

- ▶ Foreign Politicians (811)
- ▶ Royalty (356)

Military

- ▶ Civil War (517)
- ▶ World War I (402)
- ▶ World War II (2164)
- ▶ Other Wars (1215)

Exploration & Science

- ▶ Aviation & Space (1611)
- ▶ Explorers & Western Americana (518)
- ▶ Scientists, Inventors & Medicine (1384)
- ▶ Nobel Prize Winners (1384)

Social Reformers

- ▶ Black Americana (578)
- ▶ Famous Women (1471)
- ▶ Religion (102)
- ▶ Humanitarians (117)

Achievers & Bad Guys

Your Shopping Cart

Item Name	Unit Price	Qty.	Discount	Extended Price
Your Shopping Cart is Empty				
Total, Less Tax, Shipping & Handling:		0	-\$0.00	\$0.00

[Click here to pop open a floating Shopper's Currency Converter™ window.](#)

Great News! When you buy 2 or more documents, shipping is often discounted due to the fact that certain items can be packaged together.

May We Also Suggest...

OUR 3RD & BEST HANDBOOK...
The One You Want On Historical Documents! For the experienced and novice collector and for those who just love learning history this beautiful hardcover book is for you! Its 263 pages filled with text and hundreds of color photographs lead you in a step-by-step way to the facts of What to collect... How to assess value and investment opportunities in historical documents... How to preserve, maintain and display your collection... Where the history of collecting documents has been and trends for its future!

Only \$29.95

<http://www.historyforale.com/complete-signer-listing.html> 3/18/04

History For Sale™ The Autograph & Manuscript Dealers

Home | Links | Contact Us | Feedback | My Account | 330 426 0379 [Email](#) [Cart](#)

[Want to read in your language?](#)
[English](#) [German](#) [Dutch](#) [Español](#) [Français](#) [Italiano](#) [Português](#) [Русский](#)
[Gedney of BookTraders.com](#)

[Questions about authenticity? Click Here](#) [Enhance Directly | Standard Directly](#)

[Print-Friendly Format](#) [Email this document](#)

FOREIGN MINISTER VYACHESLAV M. MOLOTOV - AUTOGRAPH ENDORSEMENT
SIGNED CO-SIGNED BY ANASTAS S. MIKOYAN - DOCUMENT 261368

[Click Here to Enhance Image to Day Magnifying Glass To View Closeup](#)

VYACHESLAV MOLOTOV and ANASTAS MIKOYAN Autograph Endorsement signed "V. Molotov" in Russian, 1p, 8x4 1/2". No place, no date. Written at the top of a telegram received from Tiflim now at the Russian chieft in New York regarding marble. Not fully translated. In part: "To ask this marble...has not been possible...in case we are not able to get under these circumstances, I ask permission to donate the excess to the city of Moscow. To send it back to the USSR or to give it would cost us to ten thousand dollars." At top, Molotov writes in indelible pencil: "We must agree to divide it!" There is a small Autograph Endorsement signed "A. Mikoyan" MOI OTCOU was Chairman of the Council of People's Commissars from 1930-1947, when he was succeeded by Stalin. MIKOYAN was Chairman of the Presidium of the Soviet Union (President) from 1964-1965 succeeding Brezhnev. A scarce combination of important Russian signatures. Lightly creased, ink and pencil notes, some touching printed text. 4 torn file holes at blank left margin. 2 file holes at upper blank margin. Vertical diagonal tear at upper edge. Ink notes (unknown hand) and ink stain on verso (light show through). The stain at upper right blank edge. Overall, fine condition.

The website image contains our company watermark. The signed document does not contain our watermark.

Gift Locator Tool
Send Us Your Comments
Complete Signer Listing

U.S. Leaders
 Presidents
 Vice Presidents & First Families (2166)
 U.S. Politicians (494)
 Supreme Court (240)
 World Leaders
 Foreign Politicians (844)
 Royalty (888)
Military
 Civil War (347)
 World War I (406)
 World War II (784)
 Other Wars (1215)
Exploration & Science
 Aviation & Space (844)
 Explorers &
 Western Americana (844)
 Scientists, Inventors &
 Medicine (844)
 Nobel Prize Winners (124)
 Social Reformers
 Black Americana (870)
 Chinese War (1471)
 Religion (420)
 Humanities (172)
 Architects & Builders
 Business & Finance (306)
 Nobles (124)
 Law & Order (124)
 Sports
 Baseball (221)

[http://www.3history.com/autographs/aut764-1/document-id-261368](#)

History For Sale™ The Autograph & Manuscript Dealers

Home | Links | Contact Us | Join our Mailing List | Feedback

Want to read in your language?

English German Dutch French Portuguese Russian

Questions about authenticity? Click here

Enhanced Desktop | Standard Desktop

Print or E-mail Form

CHURMAN JOSEPH STALIN - AUTOGRAPH NOTE SIGNED 01/11/1951 - DOCUMENT 217253

Click Here to Enlarge Image or Drag Resizing Glass To View Desktop

[Gift Locator Tool](#)
[Send Us Your Comments](#)
[Compare Signer Listing](#)

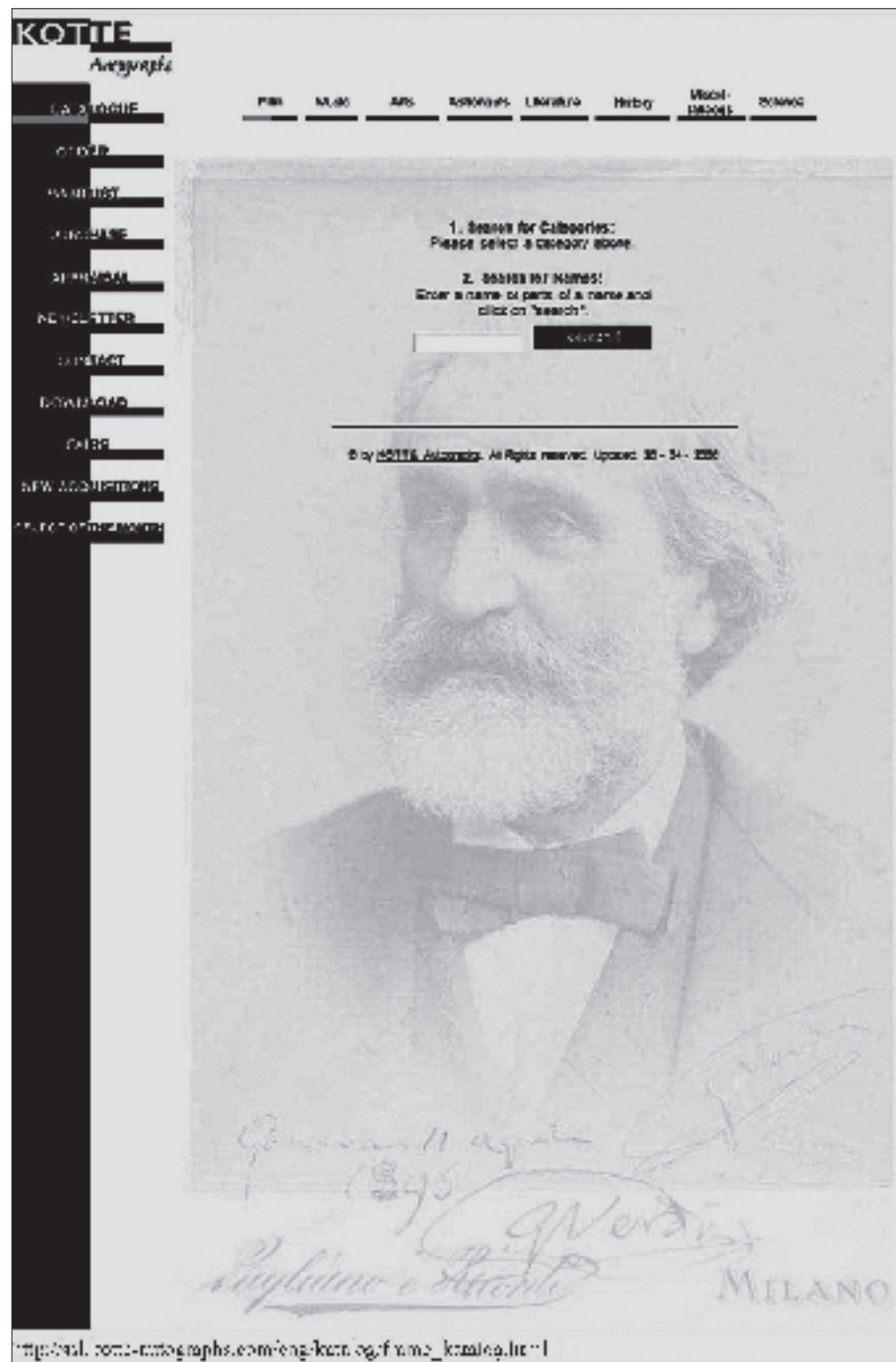
[U.S. Leaders](#)
[Presidents](#)
[Vice Presidents](#)
[First Families \(1776\)](#)
[U.S. Politicians \(1776\)](#)
[Supreme Court \(1789\)](#)
[World Leaders](#)
[Foreign Politicians \(1841\)](#)
[Royalty \(1776\)](#)

[Military](#)
[Civil War \(1861\)](#)
[World War I \(1914\)](#)
[World War II \(1939\)](#)
[Other Wars \(1848\)](#)
[Exploration & Science](#)
[Religion & Space \(1776\)](#)
[Explorers](#)
[Western Exploration \(1841\)](#)
[Colonists \(1776\)](#)
[Hedding \(1776\)](#)
[Nobel Prize Winners \(1901\)](#)
[Social Reformers](#)
[Black Americans \(1776\)](#)
[Famous Women \(1776\)](#)
[Religion \(1841\)](#)
[Human Rights \(1776\)](#)
[Admirals & Naval Guys](#)
[Lawmakers & Congress \(1776\)](#)
[Motors \(1776\)](#)
[Law & Order \(1776\)](#)
[Sports](#)
[Baseball \(1776\)](#)
[Football \(1841\)](#)

JOSEPH STALIN Born 1879, Stalin in Russian is tight given period of upper left of his page of Types DS by two entries: 2p. 85x117x U.S. S.H. 1888 January 13. Headed: "Report" Stalin has written, in full: "To Comrade Voroshilov what does this mean?" The report that immediately concerns the secretary of an internal director with military applications. Untranslated notes in red and blue pencil at top of first page. JOSEPH STALIN (1879-1953) was General Secretary of the Central Committee of the Communist Party from 1922-1953. After Lenin's death in 1924, he eliminated his opposition and established himself as director. Stalin's "Great Purge" from 1936-1939 did the Communist Party of all the people who had brought him to power. Soviet Union Purge Prize winner Andrei Sacharov estimated that more than 1.2 million party members (more than half the party) were arrested between 1936 and 1939, of which 100,000 died by various means in prisons in the Gulag. Soviet forced labor (concentration) camps. KLINGMAN VOROSHILOV (1881-1969) was a member of the Politburo (1926-1952) and People's Commissar for Defense (1934-1940) and was personally involved in the Great Purge. He was named a member of the Soviet Union in 1926. Voroshilov was removed from his post as Defense Commissar after failure in the Russo-Finnish War (1939-1940). From 1953-1957, he was Chairman of the Presidium. Stalin's autograph is one of the most of all 20th century world leaders.

[http://www.historyforsale.com/itemdetails.asp?Item=166&documentid=217253](#)

[illegible]

[illegible]

АНТИКВАРНЫЕ КНИГИ И РУКОПИСИ

english version

Microscopy

CONTEMPORARY POLYMER LETTERS

Wiederholung

REPORT TO THE BOARD OF DIRECTORS

Классификация

מחיר: 100 ₪

Полюс

КНИЖЕЛЪЦИ И КЛУБ

Diminution of the number of

ПРОСЬБА

Полск

References

ප්‍රකාශන මණ්ඩලය

Willentzsch

Взаимодействие в основном связано с пороговым значением антистрессовых титров и уровнем антистрессового объединения ГЛС. Наибольший максимум регистрирован по адресу: Мосты. 1-й Бонусный проезд Д. 2/6.

Adress der Person: 175254, Mecklenburgische Straße 2/6

Telephone: (7-095)-945-45-99

Phone: (7-295).946.09.32.

8-1001 al: 53 cit, 116 cu

2007年10月10日 星期三 10:00:00

Rambler's Tc

77
 07
 --
 C3
 00
 C3

CHILDREN

“Коммунальщик”

• **INFLUENCE** •

Наша книга издана в издательстве "Молодая гвардия"

© Dr. Jekyll & Mr. Hyde Inc., 1998-2002

<http://www.user.cityline.ru/ask/index.htm>

www.AntikWariat.Ru
интернет-аукцион коллекционеров

главная | продать | регистрация | вход | помощь | форум | **сделать стартовой** | **добавить в избранное**

поиск [перейти к автографам, вещи знаменитостей](#)

Категории: автографы, вещи знаменитостей

Картинка	Название аукциона	Последняя ставка	Степень	Заканчивается в течение
	Мостовик строляющего	5,000.00 USD	0	17 дн, 17ч 56м
N/A	Свастка, надпись Иванны Корниловской ад. Макаровны.	500,000.00 RUB	0	19 дн, 02ч 25м
	Документ подписанный Александром I	1,000.00 RUB	0	01 мес, 06 дн, 11ч 26м
	Автограф знаменитого мастера спорта Тарасова А.Б.	30,000.00 RUB	0	01 мес, 13 дн, 06ч 41м
	Вотк сберной СССР на хромке с автографом	30,000.00 RUB	0	01 мес, 24 дн, 21ч 28м

[http://www.antikwariat.ru/categories/parent/112](#)

КАТЕГОРИИ

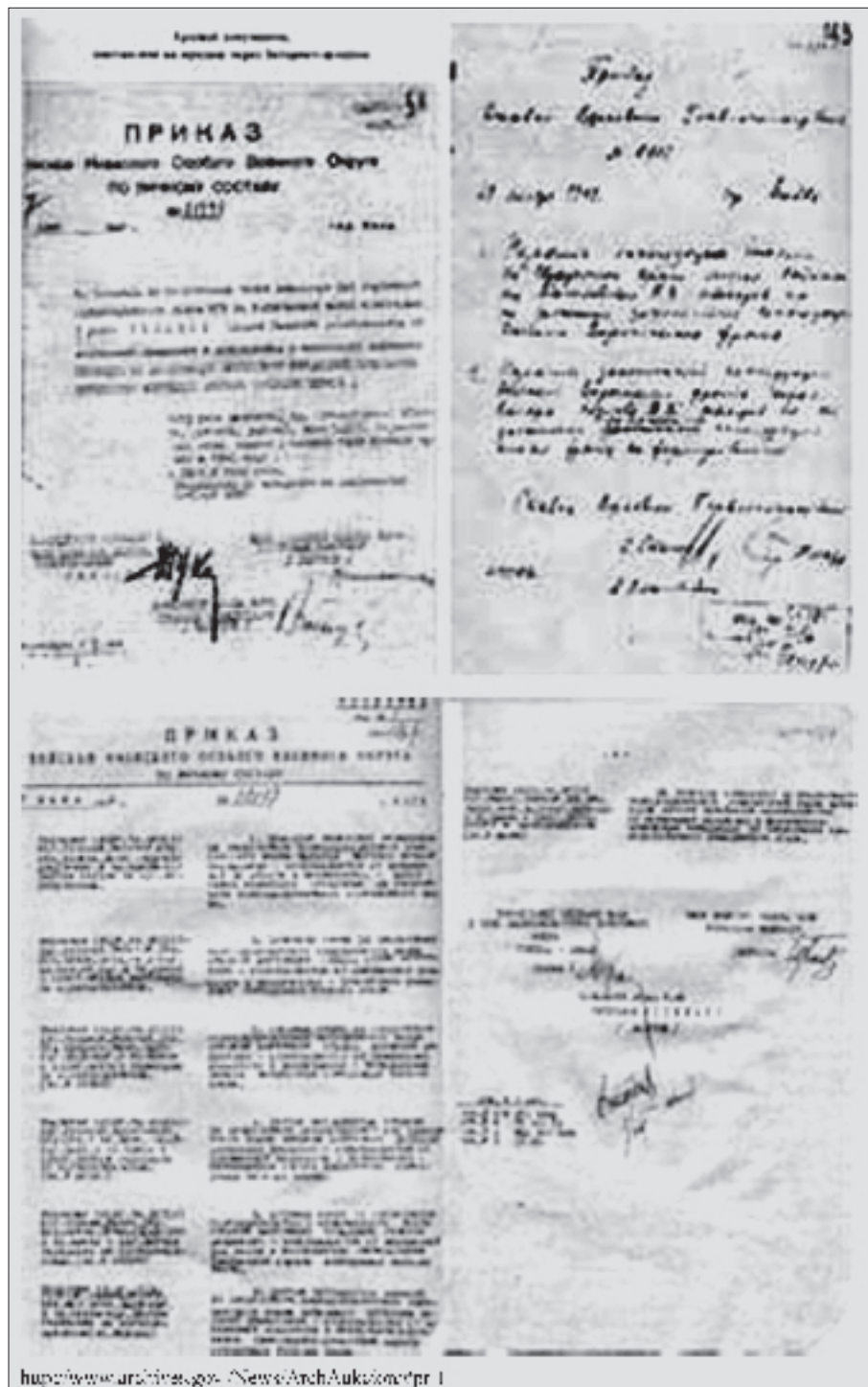
- МОНЕТЫ (1339)
- БАНКНОТЫ (45)
- ПОЧТОВЫЕ МАРКИ (238)
- СЕРВЕНА, МЕДАЛИ, ЗНАЧКИ (1926)
- ПОСТИЛОННЫЕ ИГРОКИ (23)
- КНИЖА (48)
- НАПЛАТКИ (6)
- ОТКРЫТКУ, ПОЧТОВЫЕ КАРТОЧКИ (400)
- ФОТОГРАФИИ (184)
- АНТИКВАРИАТ (82)
- ПЛАСТИКОВЫЕ КАРТЫ (10)

[illegible]

[illegible]

Зразки виставлених на Інтернет-аукціонах документів, що ймовірно є архівними

Вказ. № 1.1.1. Секр. секретно. 19

Масштаб: 1:50000

19. Девятый 5.

И.М. В.М.П. / 6/ тов. СТАЛИН У.

РАБОТА.

Техника береговой обороны обогатилась новыми аппаратами, увеличиваясь скоростью наших главных противников.

Этот аппарат - тепломеризатор, разработанный, сконструированный и построенный В.В.Н.

Установленный в береговой укреплении зона тепломеризатор дает возможность обнаружить ночью по теплу, идущему от подводной лодки и после обнаружения следить за всеми передвижениями боевых морских судов в радиусе 20-25 км. По устройству тепломеризатора специальный прибор указывает координаты обнаруженного судна с точностью до 0,5°.

Полигонные испытания двух комплектов аппаратуры, проведенные в Фронтовом укреплении районе, дали результаты в 2 раза превосходящие тактико-технические условия: дальность действия 25,5 км. при скорости хода судна в 20 узлов и часе высоты 15 км. при скорости хода 28 узлов в час по заданию.

Два комплекта аппаратуры оставлены в Фронтовом укреплении районе на опытную войсковую эксплуатацию, а третий комплект передается на завод для выпуска первой серии уже в 1936 году.

14442
149

СОВ. СЕКРЕТНО
Лист № 7

ПРОТОКОЛ № 14

ЗАСЕДАНИЯ ГЛАВНОГО ВОЕННОГО СОВЕТА РННА

149
193 г. г.

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ: Г. Г. ВОРОШИЛОВ (председатель), СТАЛИН, ИЛЮШЕНКО, НАЗАРОВ, ЗИТОВСКИЙ, КОТЛОВСКИЙ, САВЛОВ, КОТОВСКИЙ (секретарь).

ПРИСУТНИКИ: Г. Г. АЛЕКСАНДРОВ.

---

1. Принято необходимым:

1) Киевский военный округ переименовать в "Киевский Особый Военный Округ".

2) Для удобства управления войсками Киевского Особого Военного Округа организовать в нем три армейских группы:

а) Интенсивную - на базе управления 8 стрелкового корпуса;

б) Выпуклую - на базе управления 17 стрелкового корпуса;

в) Одесскую - на базе управления 6 стрелкового корпуса.

В состав армейских групп включить:

а) Интенсивной - все части, учреждения и заведения, расположенные на территории Интенсивной, Киевской и Черниговской областей; Управление армейской группы - г. Интенсив;

б) Выпуклой - все части, учреждения и заведения, расположенные на территории Выпуклой и Киевско-Подольской областей;

1842 2/20

По истечении 48 часов с момента получения, шифровка подлежит возвращению
в Секретно-Шифровальный Отдел Наркомвнешторга СССР

Место для резолюции
и даты

ШИФРОВКА
СОВ. СЕКРЕТНО
Содержимое не подлежит разглашению

Получена
18. VII. 39г.
09ч.00 м.

Отпочат.
19. VII. 39г.
14.30 м.

1-подлин.
2-копия
3-Савину
4-рабочий.

Из Нью-Йорка, в № 5093.
Тихомирнов, копия Савину.-

На ирморокх ваворок, и на оспало, нероли-
возвращены около 2500 ив-лентных ив-лент различных сор-
тов ирморок на них около половины результате ваворок
части ирморок облицовки итукатуркой чтобы избежать
еще больших расходов. Остальная часть предусмотрен
определенный процент ваворок на случай боя. Продать
этот ирморок помощи Амторга до сих пор не удалось.
Цены предложенные нам ниже поминки. В случае если нам
не удастся добиться продажи на приемлемых условиях
прошу разрешения пожертвовать эти остатки ирморок
городу или правительству. Отправка обратно в СССР
и дальнейшее хранение будет стоить до 10.000 долла-
ров.-

16. VII. - ТИХОМИРНОВ.

ВЕРНО: 09

Упол. Велерова, 18. VII. 13ч.40м.
Отпочат. 10ч.20 мин.

013451 n 33

Док. № 1712-428

28-130
2005/4
30/1-42-
8

Продовжити листи, куди, відсилається
КОМУНІСТИЧНА ПАРТІЯ (Більшовиків) УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ ОБЛАСНИЙ КОМІТЕТ

Відомості
Підприємство, організація
№ 57 08100 1 00000

18/8-170 № 0290с

К И Е В ЦК КП/У
СЕКРЕТАР ЦК КП/У
Товарищу КАТАНОВИЧУ Л. М.

Направляю Вам, Лазарь Моисеевич, образцы
продукции прокатных цехов завода "Запорожсталь":

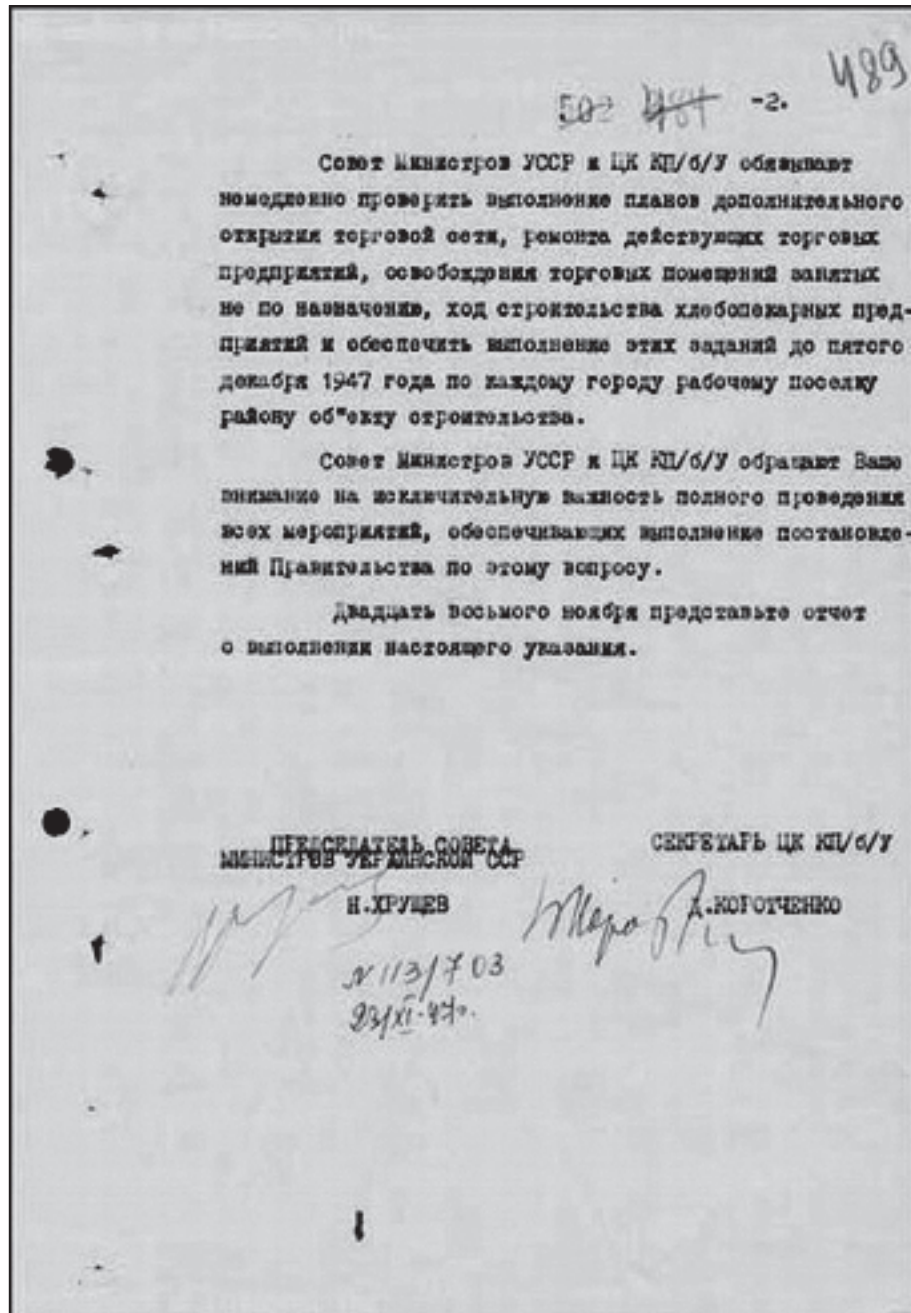
горячекатаный лист не травленный,
горячекатаный лист травленный,
холоднокатаный лист не отожженный,
холоднокатаный лист отожженный и дренсированный.

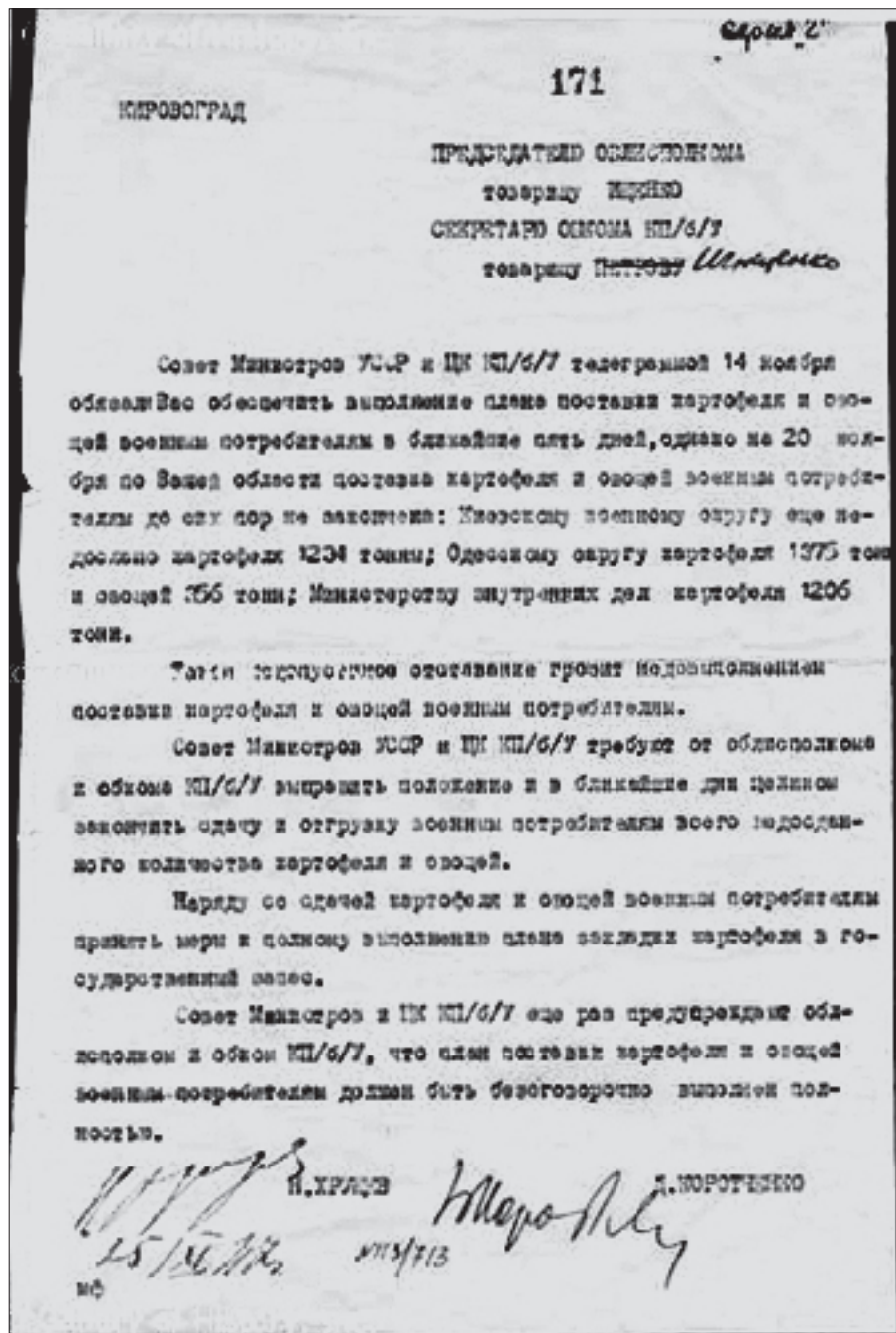
Завод изготавливает горячекатаный лист толщиной
2-6 мм., шириной 710-1500 мм., и холоднокатаный лист
толщиной 0,75 - 2,0 мм., шириной 710 - 1480 мм.

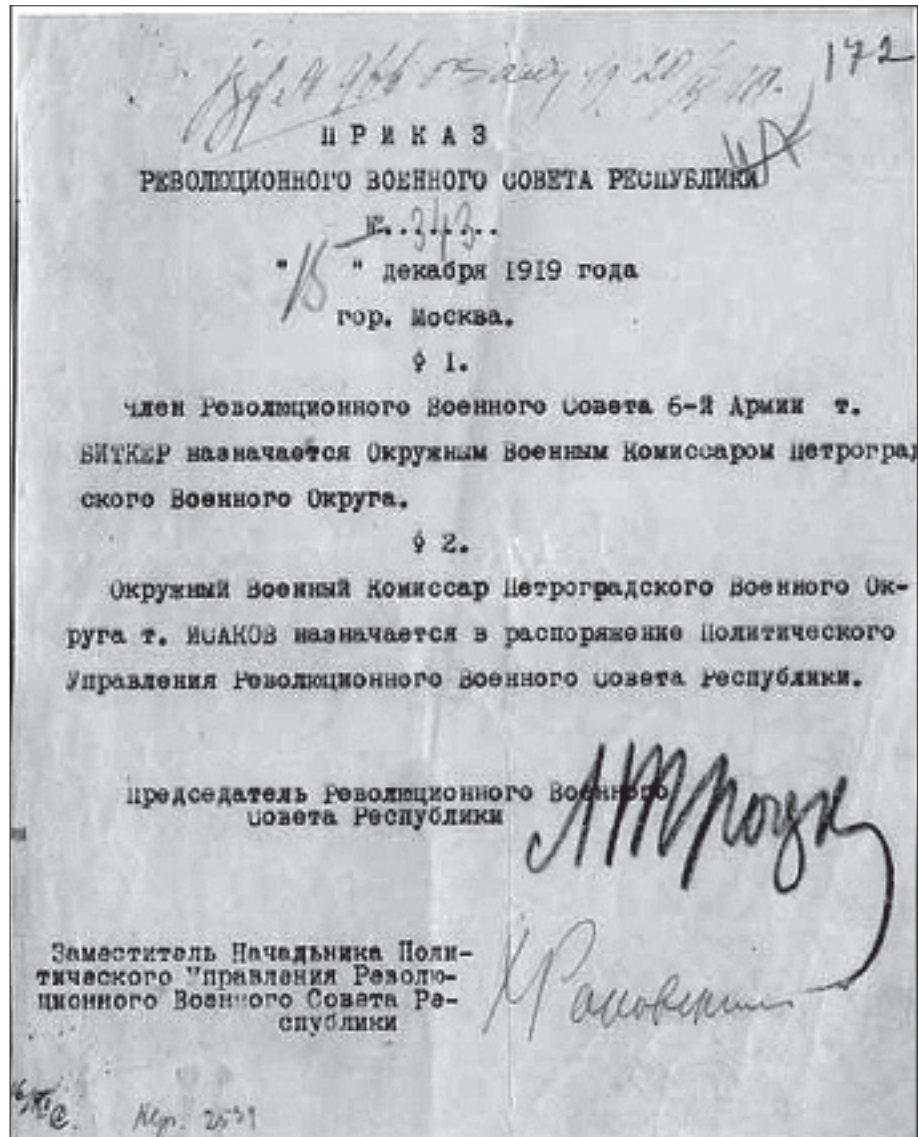
Годовая производительность горячего тонколисто-
вого непрерывного стана 800 тысяч тонн, холодного тонко-
листозового непрерывного стана 220 тысяч тонн.-

СЕКРЕТАР ОБКОМА КП/У /Д.БРЕЗНЕВ/ 1 Д.БРЕЗНЕВ /

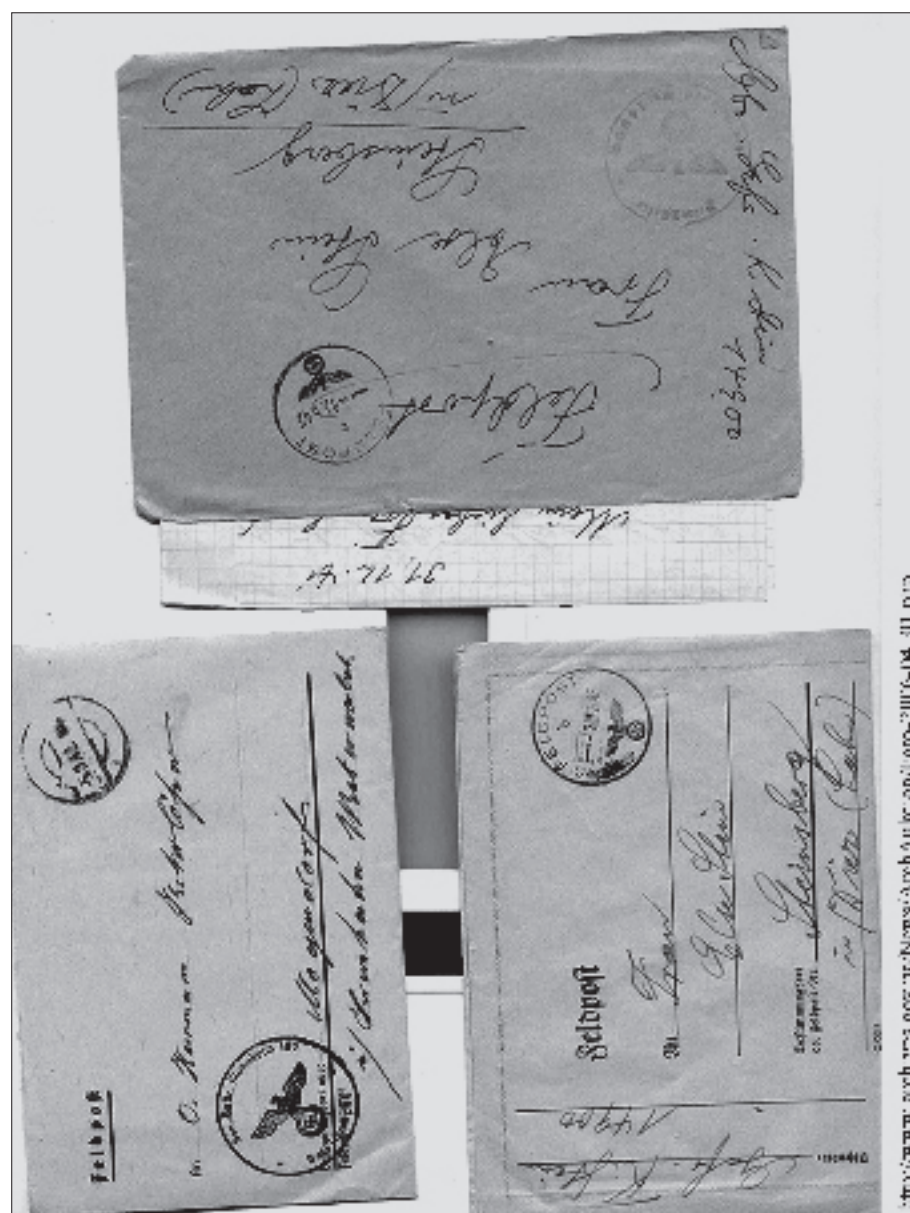
3-ар.

Обережно! Архів на аукціонах

Фото выставлено на продажу "анкета Бодича"
(получившейся анкетой для анкетирования) В Давид 1921 р.)
показывает

 МИНИСТЕРСТВО ИНОСТРАННЫХ ДЕЛ	ВНЕШНЕДИПЛОМАТИЧЕСКОЕ СОЮЗНОЕ ПРЕДПРИЯТИЕ	СОВЕТСКО-КАНАДСКАЯ КОМПАНИЯ
ПАСПОРТ КАНАДСКОГО ПРАВИТЕЛЬСТВА	ПАСПОРТ КАНАДСКОГО ПРАВИТЕЛЬСТВА	ПАСПОРТ КАНАДСКОГО ПРАВИТЕЛЬСТВА
ПАСПОРТ КАНАДСКОГО ПРАВИТЕЛЬСТВА	ПАСПОРТ КАНАДСКОГО ПРАВИТЕЛЬСТВА	ПАСПОРТ КАНАДСКОГО ПРАВИТЕЛЬСТВА
ПАСПОРТ КАНАДСКОГО ПРАВИТЕЛЬСТВА	ПАСПОРТ КАНАДСКОГО ПРАВИТЕЛЬСТВА	ПАСПОРТ КАНАДСКОГО ПРАВИТЕЛЬСТВА
ПАСПОРТ КАНАДСКОГО ПРАВИТЕЛЬСТВА	ПАСПОРТ КАНАДСКОГО ПРАВИТЕЛЬСТВА	ПАСПОРТ КАНАДСКОГО ПРАВИТЕЛЬСТВА

10.1371/journal.pone.0206454.g004

Российская Коммунистическая Партия (большевиков).

Пролетарии всех стран, соединяйтесь! 176

ЛИЧНАЯ АНКЕТА

ДЛЯ ДЕЛЕГАТОВ .....ой ВСЕРОССИЙСКОЙ КОНФЕРЕНЦИИ Р. К. П. (большевиков).

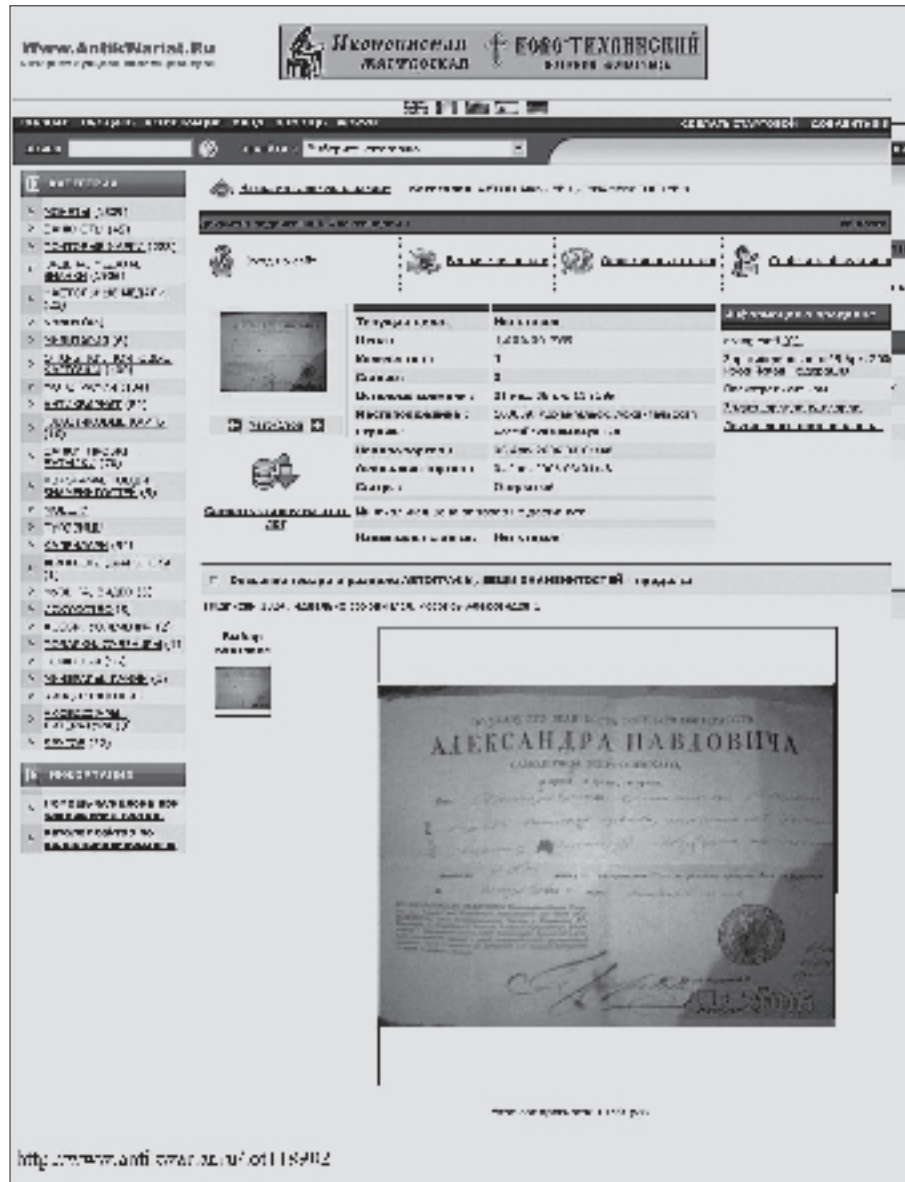
1. Фамилия, имя, отчество Урицкий (Василий) Михайлович Николь
2. С какой целью (революционная или партийная) участвует революционная
3. Политический билет № 14
4. Какой организации делегатом Р. К. П.
5. На каких Всероссийских партийных конференциях и съездах участвовал с революционной целью?
на съезде 1917 съезде на съезде 1917 конференциях
6. Год рождения 1877 год
7. Национальность русский
8. Образование (школ, средн, высш) высш
9. а) Основная профессия и специальность до 1917 г. бухгалтер
б) Сколько лет работал на этой профессии с 1894 до 1917 г. 23 лет
10. а) Основная политическая работа и деятельность до 1914 г. бухгалтер, редактор, член комитета
б) в 1914-1917 гг. бухгалтер
в) в 1917-1918 гг. бухгалтер, член ЦК, член Политбюро, член ЦК, член ЦК
11. Какую политическую работу выполняете в настоящее время бухгалтер, член ЦК, член ЦК
12. Каким участком деятельности в настоящее время:
а) в литературе } на политическом, партийном, профсоюзном
б) в профессии }
13. Какую партийную работу выполняете в настоящее время член ЦК, член ЦК
14. Когда вступил в Р. К. П. в 1895 году.
15. Состоял ли раньше в других партиях, когда, какие член ЦК
16. Подвергался ли репрессиям за революционную деятельность (показ)
арест в Москве в 1917 г. и в 1918 г. в 1919 г. в 1920 г.

Сколько времени прожил:

- 1) в тюрьме до 1917 г. в 1917 г. в 1918 г. в 1919 г. в 1920 г.
- 2) на казнь до 1917
- 3) в ссылке до 1917 (в 1917 г. в 1918 г. в 1919 г. в 1920 г.)
- 4) в лагерях 1917-1918 - 1918-1919

Подпись Урицкий (Василий) Михайлович

14 июля 1921 г.

Лот просмотрен 126 раз

Задать вопрос продавцу

[Подробная информация о лоте, чтобы задать вопрос]

моб. деск. арх. www.cometrax.kiev.ua 2006

Служба | Поиск | Регистрация | Вход | Ссылки | Контакты | Доставка | Оплата | Вопросы и ответы | Форум | Обратная связь

© 2006. Все права защищены. Сайт создан с помощью системы Cometrax.

Каталог: [Державні архіви, документи та Радянська Україна](#)

• [Автомат](#)

• [Описати фото](#)

Номер документа: **100000**

Текущая ставка:

50.00 USD

Стартовая цена:

50.00 USD

Ваша цена:

Ставка:

1 доллар США

Начало:

3 апреля 2005 г. 01:00:00

Заключается:

5 мая 2006 г. 01:00:00

Штук подсчитано:

7 шт. 124, 150 шт.

Результат:

7 шт. 124, 150 шт.

Состояние товара:

Ровный

Наименование ставки:

50.00 USD - Билет (01)

Информация о товаре:

Статус: 101
Содержимое: 05.04.05 (Россия)
Дополнительно:
Содержимое: Россия
Содержимое: Россия
Содержимое: Россия
Содержимое: Россия
Содержимое: Россия

Описание

Для просмотра 126 фото

Список ставок

Western Union

Ваша ставка

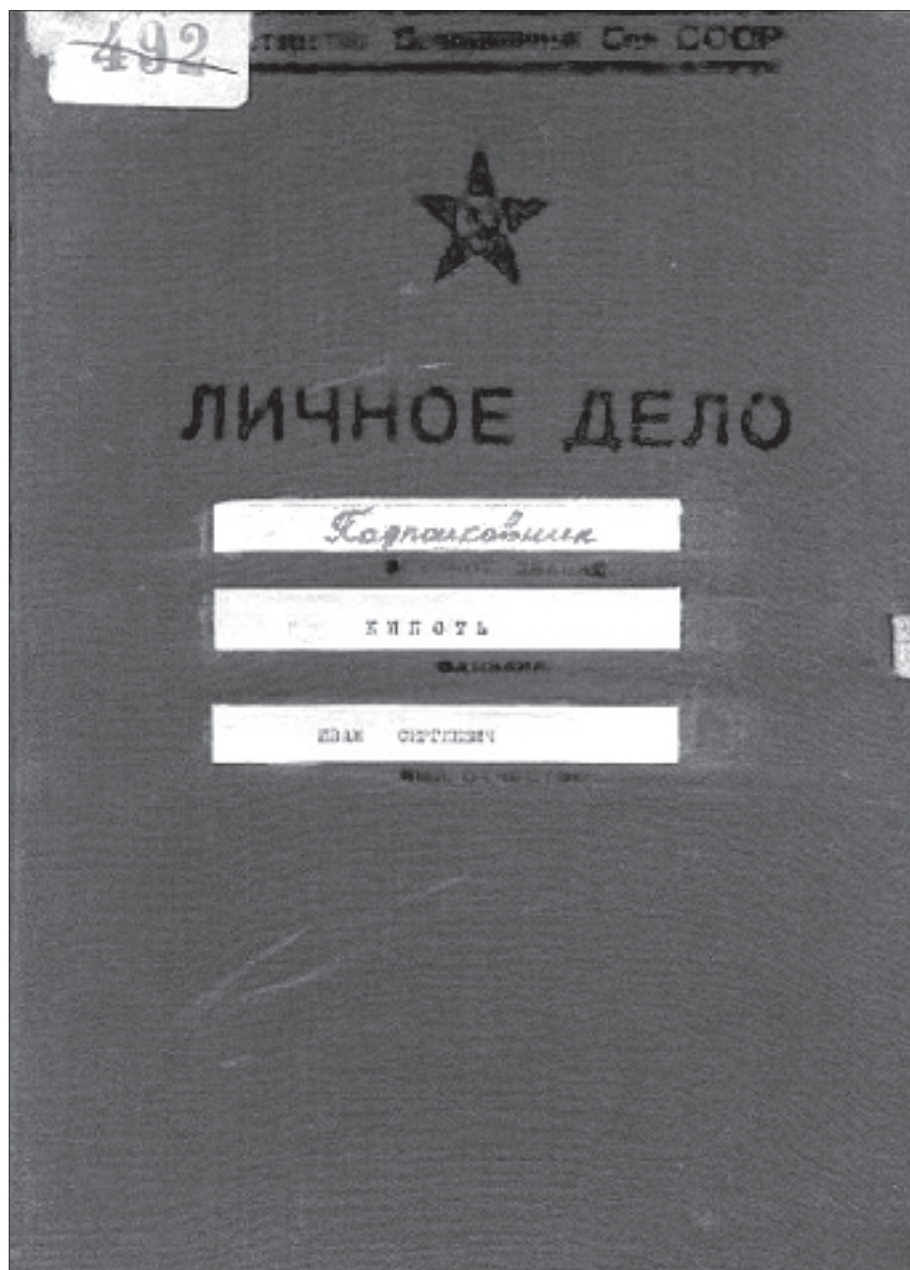
Минимум

Долг

• [Перейти к описанию](#)

[Ваша ставка](#)

16. Преподнесенные награды		
а) Копия орденских и медалиных СССР, Союзных республик или иностранных государств награжденных, когда и за что		
Наименование орденов и медалей, а также за что награжден был (указать — за какой орденом или за медалем и т. д.)	Кем награжден	Дата Указа и приказа или орденом и медалем и т. д.
За особые отличия :		
Орден "Красного Знамени" - №	Сталингр. фр.	№ 62/н-6.11.42г.
Медаль "За Стенгу" - №	65 245р.	№ 681/н-22.1.44г.
Присвоено звание "Герой Советского Союза"	А" Указ Президиума Верхов. Совета СССР.	от 1.07.44 г.
Орден "ЛЕНИНА" - №		
Медаль "За боевые заслуги"		
Орден "Отечественной войны" 1-й кл.	1-й кл. ТА	№ 667/н-21.2.43г.
"Александр Невский" 1-й кл.	1-й кл. ТА	№ 6498 - 20.5.43г.
Медаль "За боевые заслуги" - №	Указ Президиума Верхов. Совета СССР.	от 30.04.46г.
Медаль "За оборону Ленинграда" - Уд. №	"-"-"-"-"-"	от 22.12.42 г.
"За оборону Сталинграда" - "В"	"-"-"-"-"-"	от 22.12.42 г.
"За победу над Германией" -	"-"-"-"-"-"	от 9.05.45 г.
"За победу над Японией" - Уд. № А	"-"-"-"-"-"	от 9.05.45 г.
"За освобождение Праги" - А	"-"-"-"-"-"	от 9.05.45 г.
"За взятие Берлина" - А	"-"-"-"-"-"	от 22.04.45 г.
Польская медаль - №		
Орденская лента		
Медаль "Герой Советского Союза"		
Орден "Красной Звезды" за боевые заслуги	Указ Президиума Верхов. Совета СССР	от 15.05.1951 г.
Медаль "За безупречную службу" I-ст.	Указ Президиума Верхов. Совета СССР	от 15.05.1951 г.

— 5 —			
5) Друга нагорода і благодарності, обличчя (особливо в складі окремих частин) в приказах НКВ, НКВМФ или МВС СССР, а в червоні Ордени і медалі в приказах Верховного Главнокомандуючого.			
Чи є це те, нагороджені або за що отримав благодарність	Чи є приказ, дата і № приказу	Чи є це те, нагороджені або за що отримав благодарність	Чи є приказ, дата і № приказу
БЛАГОДАРНОСТІ ВЕРХОВНОГО ГЛАВНОКОМАНДУЮЧОГО:			
За овоцдення г.Каліса	№ 8 от		
/ Польки /	13.01.45г.		
За овоцдення г.Петриу	№ 227 от		
/ Польки /	17.01.45г.		
За овоцдення г.Маліч	№ 248-23.1.45г.		
За овоцдення г.Сипіхін	№ 251-24.1.45г.		
За овоцдення г.Зару	№ 281		
Гринберг	13.02.45г.		
За участю в бойов пр-ка	№ 0005		
до-Зал г.Спінхін	от 22.3.45г.		
За овоцдення г.Давидов	№ 307 от		
Нейсе	24.03.45г.		
За овоцдення г.Ратисор	№ 321 от		
Биску	21.03.45г.		
За овоцдення г.Лукен -	№ 340 от		
Зельде, Котсу	24.04.45г.		
За овоцдення в окруженні	№ 342 от		
гор Берлін	24.04.45г.		
За овоцдення в частині	№ 346 от		
сержантов	27.04.45г.		
За участю в бойов пр-ка	№ 357 от		
до-Зал г.Берлін	2.05.45г.		
За овоцдення г.Берлін	№ 359 от		
	2.05.45 г.		
За овоцдення в частині	№ 368 от		
Праги /Чехословаччина/	9.05.45 г.		

17. Учасник на фронтах і в партизанських отрядах в період громадянської війни, в подальшій війні і в Овчарівській війні, при ліквідації бандинізму і конфлікту (списати, на яких фронтах і в яких частях і в складі якої частини або партизанського отряду і на яких посадах учасник)	Скільки років (місяць, год)	По скільки років (місяць, год)
На фронтах і в партизанських отрядах в період громадянської війни не учасник. Учасник в боях по звільненню Звенигородської області в складі 209 горно-стр. полку 96 Од. Київської воєнної округи - командир арт. взводу.	10.9.59г	25.10.59г
В СТЕПОВИЙ ВОЙНИ :		
КО-КАПАНСЬКИЙ ФРОНТ - в складі 209 горно-стрелкового полку 96 горно-стр. дивізії 18 армії - командир артилерійського взводу.	22.6.41г	18.10.41г
КАПАНСЬКИЙ ФРОНТ - в складі 1173 моторизовано-піхотного полку РТК-помічник х-ра батальйону	10.4.42г	10.6.42г
СТАЛІНГРАДСЬКИЙ ФРОНТ - в складі 504 легко-артилерійського полку РТК - командир батальйону.	20.7.42г	25.12.42г
ДОНЕЦЬКИЙ ФРОНТ - в складі 504 легко-артилерійського полку 65 легко-артилерійської бригади 18 арт. дивізії РТК проривав-пом. командира полку по стр. часті.	10.2.43г	20.7.43г
1-й УКРАЇНСЬКИЙ ФРОНТ - в складі 504 легко-артилерійського полку 200 легко-артилерійської бригади 4-ї танкової армії-зам. командира полку по стр. часті.	10.6.44г	9.06.45г

Сталинградский фронт 10 декабря 1942 года по январь 1944 год ЛНВ-1 504 легко-артиллерийский полк 65 легкой артиллерийской бригады Донской фронт.

С июля 1944 года по август 1946 год зам. командира полка по стрелковой части 504 легко-арт. полка 200 легкой артиллерийской бригады, 1-й Украинский фронт. С августа 1946 года по январь 1947 год курсов усовершенствования офицеров г. Петрозаводск 6 месяцев. С января 1947 года по январь 1948 год командир кадровых батальонов (дислоцированный в дивизии) 16 механизированных частей (дислоцированный полк), 4-й отдельной танковой дивизии г. Березинское-Терманы.

С января 1948 года по февраль 1948 год отдал кадров 5040.

С февраля 1948 года 83й артиллерийский полк 18 Отдельной стрелковой бригады, 6 стр. корпуса.

Решен легко в 1941 году и вступил в 1945 году, участвовал при взятии Берлина.

Награды: Присвоено звание Героя Советского Союза с вручением медали "Золотая Звезда" и ордена "Дружбы" 1 июля 1944 году Сталинградский фронт. Орден "Отечественная война 1 ст." - 1945 году. Орден "Красное Знамя" - 1942 году Сталинградский фронт. Орден "Александр Невский" 1945 году. Медали: "За отвагу" - 1944 году, "За боевые заслуги" - 1946 г. /за выслугу лет/, "За оборону Сталинграда", "За оборону Ленинграда" в 1948 году, "За освобождение Праги" - 1945 году, "За взятие Берлина" - 1945 году, "За победу над Германией" - 1945 году.

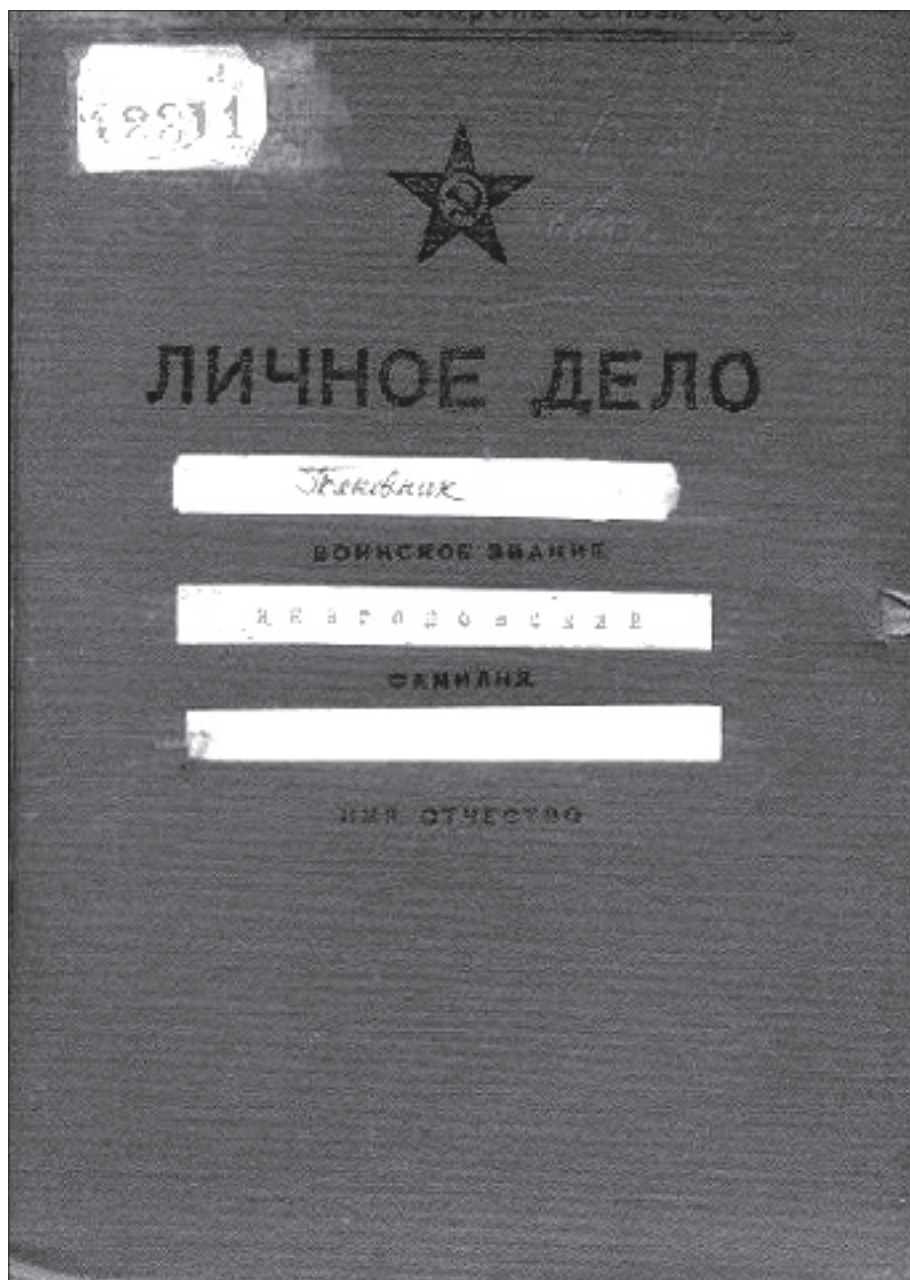
Обережно! Архіви на аукціонах

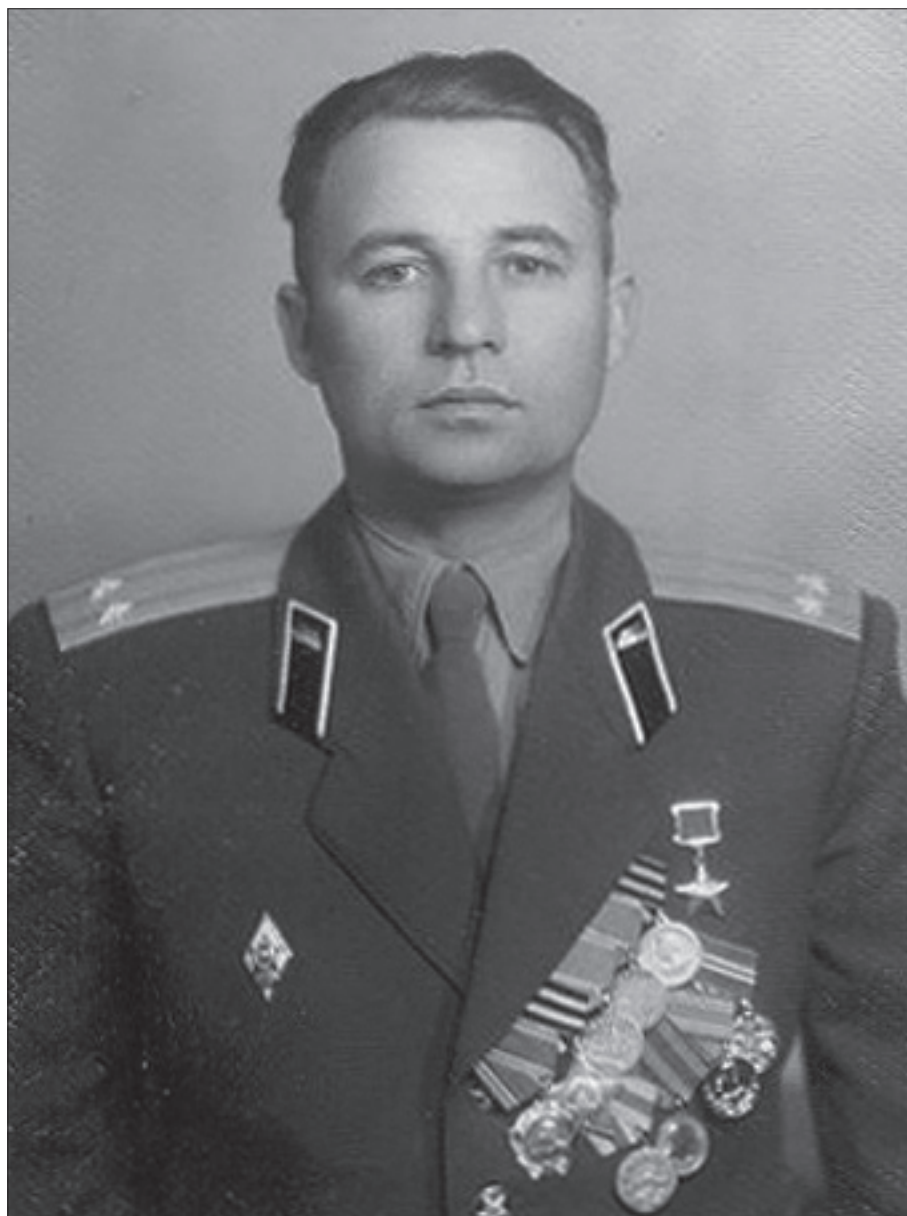
Тото викликання на протязі особистої справи
Генерал Радзіванського Сомату, підполковник Радзіванської Армії

NAME _____

[illegible]

Descrivere una foto in cinque righe di testo.

- 4 -

18. Правительственные и другие награды		
а) Наименование орденов и медалей СССР, Союзных республик или иностранных государств и при- дано, когда и за что.		
Наименование орденов и медалей в тексте, за что награжден или (за боевые заслуги, за заслуги перед В.С. и т.д.)	Кем награжден	Дата указа о награде или дата награждения в за- граничье и из него
Орден "Днища" и медаль "Золотая Звезда" за форсирование р. Днестр	Ук. През. Врх. Сов. СССР.	от 12.9.1944г.
Орден "Славы" 1 ст. за расширение площади на правом берегу р. Днестр	Ук. 52 сеп. Гривалин	12.9.1944г.
Медаль "За боевые заслуги" за форси- рование реки Днестр	" - "	27.8.1944г.
Медаль "За взятие Будапешта"	Ук. През. Врх. Сов. СССР	
Медаль "За победу над Германией в Великой Отечественной войне 1941-1945гг."	" - "	9.5.1946г.
Медаль "XIX лет Советской Армии и ВВС"	" - "	
" - " "За боевые заслуги"	" - "	30.4.1946г.
Нагрудный знак об окончании ВПА им. В. И. Ленина вручен 22.12.1945г.		
Медаль "50 лет Августу 1917г. СССР"		1958г.
Правительственный указ о награде от 12.9.1944г. № 1045-1046 Указ от 7.5.1958 № 1045		
Медаль "50 лет Вооруженных сил СССР" указ от 25.12.57г.		

годами, Мопартов. Висока і щонайвищою психологічною і готується здатна на аттестат зрілості. В 1938г. законена пилу 450 по спеціальності слесарь-монтажник чистоті і конструюваній. С початку 1940 по вересень 1941г. робота на чугунній-Валдівській-меліацій заводі розміщені, а потім влітку влітку в гаражі заводу. Коли фронт підходив до городу був вивезен на рибне озеро. Починаючи з вересня-жовтня 1941 года і до кінця 1941 года працював на окупованій території. На я, як і інші родичами і поліцією не служили, неперепитаними даними нест. 26 жовтня несподівано заарештували влітку промишляв. В період евакуації я в отримав виходомаси соціальності.

Часто приходилось пережити невдоволення, щоб не згинати в Германії.

Після звільнення нашої території від німецько-фашистських загарбників з жовтня вересня до початку листопада 1947 года був мобілізований в ряди Червоної Армії в полк з 6-ю Окремою дивізією 125 стрілецької дивізії.

Спочатку я був в полку розвідки. В складі взводу, в двох підрозділах (формально дивізії, а потім мене перевели в стрілецьку роту. Після цього він полк увів на острів на ст. Алавердон-на. В жовтні 1947 года при розширенні дивізіонної інженерії в районі при Дніпропетровській області я був переведений. До кінця 1947 года працював на заводі в Поліській області в 272.

равення ріки. Одним з перших сам закривався на пралій березі ріки. Я робота не тільки комсоргом по в самітрон. Як згодом в числі інших бойових мене призначили звання Героя Соціалістичної Праці. За розширення дивізіонної інженерії мене нагородили орденом "Знак І ст."

В травні 1944 года мене призначили кандидатом в члени партії, а в листопаді цього года в члени партії.

В червні 425 с.п. 58 с.д. учасником в прориві Дніпровського плацдарму і в Ново-Винницькій операції. С бойовими промишляв, Болгарія, Агославия.

Приблизно в кінці листопада мене отримавши на курс політ-рабінитов 3-го Укр. фронту в г. Одесу, там я працював з жовтня 1944 года по лютий 1945г. в кінці з охочими оцінками.

В лютому 1945 года прибувши по фронту мене було присвоєно звання "лейтенант". Після закінчення курсів до кінця цього года працював в резерві політсоставу 3-го Укр. фронту, а потім був призначений на посаду комсорга 3-го Подільського Танко-ремонтного заводу. С цієї частини я перебував в Венгрії, Австрії, Польщі (во-время війни з Японією). С кінця наш завод був передислоційований в Германію, де я працював до грудня 1945 года. В зв'язі з реорганізацією цього заводу був переведений в розпорядження Істо-Західного фронту ППО на посаду комсорга 67 Отдельного батальона ВВС г. Катанов.

С жовтня 1947 года по жовтня 1948 года учасник в Окремій учинці промисловості.

Після закінчення учинця був призначений на посаду секретаря партійного бюро дивізіонної 125 стр. полк Червоної Армії в-м. ППО.

UNESCO.org | Education | Natural Sciences | Social & Human Sciences | Culture | Communications & Information

Communication and Information

Archives Preservation

WebWorld Communications/Information Portals

UNESCO Archives Portal

An international gateway to information for archivists and archive users

Navigation Portal: Archives Portal Resource Preservation and Conservation Disaster Preparedness and Recovery

> Disaster Preparedness and Recovery (22)

Links (22)

- A Primer on Disaster Preparedness, Management and Response: Paper-Based Materials**
Selected Reports issued by Smithsonian Institution, National Archives and Records Administration, Library of Congress, and National Park Service (NPS), October 1999
Category(ies) including this link:
Resource/Preservation and Conservation/Disaster Preparedness and Recovery
<http://prism.ssi.edu/education/education/primers/>
(Added 28 Dec 2003 - Hits: 813)
- Australia - Standard on Disaster Management for Records (Draft)**
Category(ies) including this link:
Resource/Internet Resource/National Standard/National Resource/Preservation and Conservation/Disaster Preparedness and Recovery
<http://www.records.gov.au/australia/standard/standard.htm>
(Added 29 Dec 2003 - Hits: 477)
- Centre Français de Recherche**
Category(ies) including this link:
Communication/Preservation and Conservation/Disaster Preparedness and Recovery
<http://www.cfr.fr/lefr/>
(Added 22 Mar 2003 - Hits: 32)
- Contingency Planning and Management**
On-line journal with articles related to disaster planning and recovery
Category(ies) including this link:
Resource/Preservation and Conservation/Disaster Preparedness and Recovery
<http://www.contingencyplanningandmanagement.com/>
(Added 20 Sep 2003 - Hits: 246)

http://www.unesco.org/webworld/portal_archives/pages/Resources/Preservation_and_Conservation/Disaster_Preparedness_and_Recovery/index.shtml

Directory Tools

- Add link
- Modify link
- Remediate
- News items added this week
- Popular links

Directory Search

By Keyword

Advanced Search

☒ the entire Directory
☐ only this category

By Region

☐ Americas
☐ Europe
☐ Asia/Pacific
☐ Africa
☐ Middle East
☐ Oceania

☐ Africa
☐ Asia/Pacific
☐ Europe
☐ North America
☐ South America

By Country

Directory Item Links

Montgomery County, Maryland Archives
Added: 2003-04-12

UNESCO World Action Directory

Tsunami in South Asia

Search for information on the Internet